

10.5.08
24.3.08
27.3.08
28.4.08
15.5.08
21.5.08
28.5.08
10.5.08
15.5.08
16.5.08
18.5.08
22.5.08
23.5.08
25.5.08
26.5.08
29.5.08
18.6.08

Afganistan 2008

Profesionalita, nasadenie, lojalita

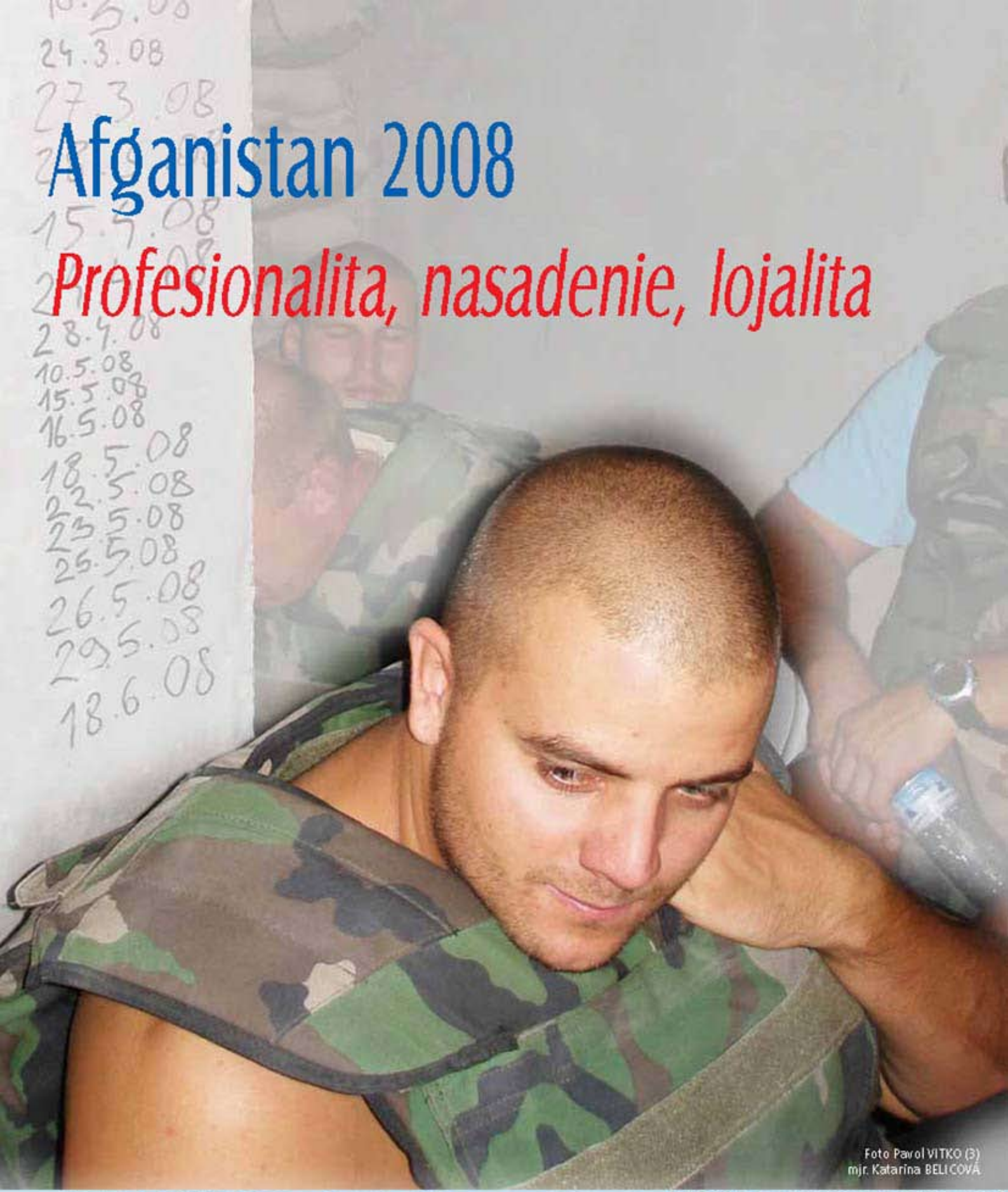

Foto Pavol VITKO (3)
mjr. Katarína BELICOVÁ

Obrana

november 2008

Vďaka Vám!

Štvrtý októbrový deň sa pietnym aktom kladenia vencov k Pamätníku československých vojakov v priestore Duklianskeho priesmyku začali oslavy 64. výročia Karpatsko-duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly. Zúčastnil sa na nich prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič, minister obrany SR Jaroslav Baška, štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, poslanci NR SR, zástupcovia diplomatického zboru akreditovaní na Slovensku, delegácia Českej republiky vedená námestníkom ministerky obrany ČR Františkom Padělkom, delegácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vedená tajomníkom plk. v. v. Tomášom Švecom, ale aj priami účastníci bojov zo Slovenska a Čiech.

„Som presvedčený a verím, že sa dokážeme poučiť zo svojej histórie, aby sme my a naši potomkovia mohli žiť dôstojným a plnohodnotným životom. Takým, po akom určite túžili aj tí, ktorí na tomto mieste položili svoje životy. Vďaka vám...“, povedal na adresu padlých hrdinov Dukly prezident Ivan Gašparovič. Minister obrany Jaroslav Baška v príhovore pripomenul, že každá armáda má „svoj“ veľký a krvavý boj. Pre slovenských a českých vojakov je ním práve Karpatsko-duklianska operácia. „Začiatok októbra sa každoročne spája s pripomenutím si hrdinstva tých, ktorí v karpatských lesoch prelievali svoju krv za našu slobodu. Deň obetí Dukly a 64. výročie Karpatsko-duklianskej operácie nám dáva priestor, aby sme si pripomenuli udalosti a boje, ktoré priniesli obom stranám veľké utrpenie a ťažké straty na životoch,“ zdôraznil minister obrany.

Ved len jednotky 1. československého armádneho zboru stratili počas operácie 844 vojakov a ďalších vyše štyri tisíc bolo zranených (väčšina československých vojakov je pochovaná práve v priestore Pamätníka v priesmyku). Ďalšie desaťtisíce vojakov Červenej armády padlo alebo bolo ranených pri oslobodzovacích bojoch v tomto kúte našej vlasti. Aj na ich pamiatku odsľúžili vojenský duchovní pri pamätníku ekumenickú bohoslužbu. Oslavy pokračovali vo Svidníku. Najskôr pri soche bývalého veliteľa zboru armádneho generála Ludvíka Svobodu, aj za účasti jeho dcéry Zoe Klusákovéj. Neskôr pri pamätníku Sovietskej armády. Ich súčasťou bola aj pravoslávna panchída.

Text a foto Jozef ŽIAK

[FOTOREPORTÁŽ]

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVI, č. 11/2008
Redakčná uzávierka 5. novembra
Do výroby zadané 20. novembra

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučik Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Mileňa SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto z poľného výcviku
mechanizovaných jednotiek vo VVP Lešť.
Foto Peter DOVINA

Nevyžiadateľný obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Rýchly šíp na Lešti

str. 4 - 6

Boje v malej Moskve

str. 10 - 12

Slováci na Cypre

str. 16 - 17

Československé légie II.

str. 22 - 25

Editoriál

Na pracovnej ceste ministra obrany Slovenskej republiky na Cyprus sprevádzali Jaroslava Bašku okrem náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka aj šiesti poslanci Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť na čele s predsedom Rudolfom Pučíkom (strany 16-17). Časť z nich nebola medzi vojakmi v zahraničí prvý raz. Je to dobrá prax. Po návšteve veliteľstva misie, základného tábora a pozorovacích stanovišť uznali, že ani služba v misii UNFICYP naozaj nie je jednoduchá. Na výzvu ministra sa vojaci aj pred nimi rozhovori o rezervách vo svojom logistickom zabezpečení. Náčelník opakovane zdôrazňoval, že vďaka výmene názorov priamo s vojakmi nasadenými v zahraničí sa dá v tejto oblasti dostať ďalej. Ján Kováčik, Viliam Jasaň, Marián Kovačócy, Vladimír Matejčka a Emil Vestenický, poslanci, ktorí majú na dianie v rezorte obrany nemalý politický vplyv, všetko registrovali. Ich pocity? Emil Vestenický, niekdajší veliteľ Pozemných síl našej armády, to zhrnul v charakteristike, že sa mohol opäť stretnúť s vojakmi, ktorí majú v sebe zmysel pre disciplínu, energiu a hrdosť. Viliam Jasaň aj po skúsenostiach z Bosny a Hercegoviny, Kosova a Golanských výšin zdôraznil, že všade tam veliaci dôstojníci na medzinárodných štáboch hovorili o našich vojakoch ako o profesionáloch, ktorí slúžia s oduševnením a bez problémov. Nuž – aj takto sa buduje dôvera našich vojakov. To je dôležité. Pravdaže, môže sa stať, že aj v tejto dôvere sa občas nájde trhlina. Taký je život. Len ten, kto nič nerobil, nič nepokazil, respektíve nedotiahol do dokonalosti. Ide o to zmobilizovať v sebe už spomenutú disciplínu, energiu a hrdosť a – pochodovať ešte vzpriamenejšie ako doteraz. Inak to nejde. Ešte jednu vec z Cypru hodno spomenúť. Spoluprácu slovenských a maďarských vojakov. Spoločne slúžia v sektore 4, bývajú v spoločnom tábore, chodia do spoločnej kuchyne. Nuž, našim vraj až tak nechutia občasnú polievku „na studeno“ z repertoáru maďarských kuchárov – a naši priatelia sa vraj nezvyknú tešiť na ryžový nákyp alebo žemfiovku, ktorú niekedy počas svojej služby pripravia Slováci. Samozrejme – to je len úsmevný detail. Dôležité je povedať, že ak by dnes niekto organizoval výstavu pozitívnych príkladov slovensko-maďarskej spolupráce, vojaci zo sektoru 4 misie UNFICYP by stáli na čestnom mieste.

O veliteľsko-štábnom cvičení borcov z Michaloviec a Trebišova, ktoré bolo jedným z vrcholov výcvikovej sezóny, píšeme na stranách 4-6, o Akadémii ozbrojených síl prinášame rozhovor na stranách 8-9 a kto vie, kde na Slovensku leží „Malá Moskva“, nech si nalistuje strany 10-12. Pre milovníkov vojenskej histórie prinášame druhú časť historického článku o Čs. légiiach (str. 22-25), boli sme na oslavách vzniku prvej Československej republiky (str. 7), v sérii o generalite predstavujeme Viliama Jána Lichnera, spomíname na Duklu (str. 2 a 30-31), aj na národnoslobodzovací boj v roku 1848 (str. 33). Pár vtipov ako zvyčajne prinášame na strane 45. Smiať by sme sa mali však častejšie. S dobrou náladou sa vraj dá predísť chrípke. Pozor na flu.

Peknú neskorú jeseň.

Fast Arrow 2008

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešt sa v dňoch 20. až 23. októbra uskutočnil jeden z vrcholov tohto výcvikového roka. Bolo ním veliteľsko - štábné cvičenie michalovského mechanizovaného práporu a prešovského práporu logistickej podpory s čiastočným vyvedením vojsk prešovskej mechanizovanej brigády pod názvom Fast Arrow 2008. Riadil ho veliteľ brigády brigádny generál Ondřej Novosad. Témou cvičenia bola: 2. mechanizovaná brigáda v zostave mnohonárodného zoskupenia v operácii na podporu mieru mimo územia Slovenska. Jeho cieľom bolo okrem iného aj preveriť pripravenosť slovenského príspevku do spoločnej Česko-Slovenskej bojovej skupiny Európskej únie (CZESK Battle Group EU).

Na cvičení sa jeden deň zúčastnil aj veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim, náčelník Štábu riadenia operácií Generálneho štábu generálmajor Jaroslav Vývek, riaditeľ Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešt brigádny generál Pavol Maslík, riaditeľ Vojenskej polície plukovník Milan Mezovský, ale aj oficiálni hostia z Českej armády: zástupca veliteľa spoločných síl Armády Českej republiky generálmajor Hynek Blaško a veliteľ 4. brigády rýchleho nasadenia plukovník gšt. Ladislav Jung.

ROZHODUJÚCE ZAMESTNANIE

Podľa generálmajora Maxima je cvičenie rozhodujúcim zamestnaním celého výcvikového roku nielen pre prešovskú brigádu, ale aj pre pozemné sily

a vyčlenené jednotky z pôsobnosti vojenskej polície a síl výcviku a podpory. Hlavnou úlohou Fast Arrow 2008, na ktorom sa zúčastnilo takmer 900 príslušníkov ozbrojených síl a 200 kusov bojovej a inej techniky (napríklad BVP-1, tankov T-72, raketometov Modular, samohybných výbušných odminovačov, samohybných kanónových húfníkov Zuzana a Dana, rôznych verzii Aligatora...), bolo zdokonaľiť veliteľov a štáby cvičiacich útvarov v riadení útočnej a stabilizačnej operácie, zdokonaľiť ich v riešení špecifických situácií v reálnom čase a pod tlakom vývoja situácie, precvičiť vyžiadanie, uskutočnenie a vyhodnotenie účinkov palebnej podpory delostrelectva. „Záverom viesť veliteľov k samostatnosti a rozhodnosti pri plnení zadáných úloh. Precvičiť činnosť jednotiek pri vedení útoku v noci s úplnou prípravou a využitím nových foriem manévrov v súčinnosti s posilovými a podpornými silami a prostriedkami. Som spokojný s nasadením cvičiacich vojakov a ich snahou čo najlepšie splniť všetky úlohy cvičenia,“ zdôrazňuje jeho nadiaci, brigádny generál Ondřej Novosad.

ZÁSoby PRIŠLI ZO ZÁHORIA

Národný podporný prvok (NPE) cvičil v rovnakom období takmer dvesto kilometrov západne, vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhoria a v stanovený čas dodal pre jednotky prešovskej brigády potrebné zásoby materiálu. K odovzdaniu zásob a materiálu došlo v priestore posádkového cvičiska Levice. Odtiaľ príslušníci roty zásob a preprav prešovského práporu logistickej podpory zásoby prepravili priamo k cvičiacim jednotkám brigády na Lešt.

Celé cvičenie pozostávalo z niekoľkých období. V prvom sa jednotky pripravovali na útok a uskutočnili presun do stanoveného priestoru. Spomínané obdobie vyvrcholilo dosiahnutím pohotovosti k útoku. Nasledovalo postupné ovládnutie objektov útoku. V jeho priebehu od skorých ranných hodín bola uskutočnená integrovaná delostrelecká príprava. Nasledoval postup vyčlenených jednotiek, prekročenie a ovládnutie postavení prvého sledu obrany protivníka. Pri svojom postupe museli prekročiť výbušné zátarasy pomocou samohybných výbušných zátarasov i priestor kontaminovaný toxickými chemickými látkami. Nakoniec ovládli stanovenú čiaru postupu. V treťom období znížili taktické sily protivníka, v nasledujúcom obnovili medzinárodnú hranicu a v poslednej fáze cvičiace jednotky plnili úlohy stabilizačnej operácie. Presunuli sa do stanoveného priestoru, ktorý následne zabezpečili, vybudovali tábory, vytvorili systém kontrolných bodov a začali v priestore hliadkovať a patrolovať. Počas tejto etapy cvičenia sa museli vyrovnávať aj s elimináciou hrozieb terorizmu a demorštrácií, ochraňovať konvoje.

OBDIVOVANÝ MÍNOMET

V priebehu cvičenia museli vojaci neraz vyvinúť maximálnu snahu, aby splnili stanovené úlohy. Týkalo sa to aj príslušníkov čaty palebnej podpory, ktorá strelbou z 81-milimetrových mínometov podporovala útočnú činnosť jednotiek brigády. Veliteľ mínometu

rotný Marek Kováč počas svojej vyše dvanásťročnej profesionálnej kariéry zažil už mnoho cvičení. Toto však bolo pre neho z niekoľkých dôvodov iné. „Náročná bola jeho nočná časť, neustále presuny, ale aj streľby. Pre mňa a moju obsluhu to boli prvé streľby s touto zbraňou. Pred týždňom sme síce úspešne absolvovali nastreľ, ale predsa len reálne cvičenie je iné. Pocítovali sme určitý stres i trénu. Navyše časť palebných úloh sme absolvovali v ochranných protichemických prostriedkoch. Som rád, že napriek všetkým týmto stresujúcim faktorom streľby dopadli úspešne. Naša zmiešaná osádka, lebo okrem mieniča slobodníka Rastislava Gunára je v nej aj vojačka Livia Železová, ktorá výborne plní všetky úlohy, dobre zvládla svoju streleckú premiéru na Lešti s novou zbraňou,“ konštatuje rotný Kováč. O niečo neskôr už oboznamoval so slovenským minometom aj českých hostí: generál-majora Blaška a plukovníka gšt. Junga. „Doposiaľ sme sa s touto zbraňou, ktorá je zavedená v slovenských ozbrojených silách, nemali možnosť bližšie zoznámiť, preto sme boli zvedaví,“ objasňuje svoj záujem veliteľ 4. brigády rýchleho nasadenia Armády Českej republiky plukovník gšt. Ladislav Jung.

NAPADNUTÝ KONVOJ

Spoločne s jednotkami prešovskej brigády cvičila aj vyčlenená čata vojenskej polície z prešovského útvaru vojenskej polície. V priestore strelnice pre tanky a bo-

jové vozidlá usilovne nacvičovala presun konvoja i jeho obranu počas napadnutia. Podľa veliteľa útvaru podplukovníka Petra Čecha do čaty vybrali predovšetkým príslušníkov skupiny pre riešenie krízových situácií.

„Časť z nich sa nedávno zúčastnila aj na spoločnom cvičení medzinárodného práporu vojenskej polície v Poľsku. V spoločnosti svojich poľských, českých a chorvátskych kolegov sa ukázali podriadení kapitána Martina Marka vo veľmi dobrom svetle. Som presvedčený, že budú dobre pripravení plniť úlohy aj v rámci spoločnej Česko-Slovenskej bojovej skupiny Európskej únie,“ zdôrazňuje podplukovník Čech.

Vojenská policajti museli preukázať nie iba vysokú odbornosť, ale schopnosť efektívnej spolupráce s ďalšími zložkami. Veď konvoj nepozostáva len z ich príslušníkov. V jeho čele jazdí Aligator vojenskej polície vybavený strekom z guľometu. Za ním sa pohybujú dve Taty 815 z prešovského práporu logistickej podpory a záver konvoja tvoria dva Aligatory s EOD tímom. Nákladné vozidlá sú odplachtované. Na korbe zostali len obložky a dva rady sedačiek, ktoré umožňujú streľbu vždy dvojici streľkov.

„Nacvičovali sme súčinnosť našich vojakov s vojenskými policajtmi a EOD tímom pri presune. Museli zvládnuť streľbu počas jazdy z vozidla a navzájom sa počas nej kryť. Aj takú na pohľad nepodstatnú maličkosť, že vždy keď jeden z vojakov strieľa, ten druhý prebíja zbraň. Aby v žiadnom okamihu nezostala ani

jedna strana vozidla bez možnosti strieľať. V prípade reálnej situácie a prepadu by to mohlo ohroziť nielen vojakov na vozidle, ale aj bezpečnosť celého konvoja,“ pripomína veliteľ prešovského práporu logistickej podpory podplukovník Roman Flut.

Úspešné výsledky cvičenia sú rozhodujúcim krokom k splneniu certifikácie deklarovaných jednotiek do Česko-Slovenskej bojovej skupiny Európskej únie, ktorá by mala byť pripravená na prípadné nasadenie od prvého júla 2009. Slovenským príspevkom do nej je okrem iného práve cvičiaca prvá mechanizovaná rota michalovského práporu, čata opráv techniky a preprav práporu, práporné obväzisko, rota zásob a preprav prešovského práporu logistickej podpory, ale aj čata vojenskej polície.

SPOKOJNÝ ČESKÝ GENERÁL

Veliteľom Česko-Slovenskej bojovej skupiny je český generálmajor Hynek Blaško. Práve preto bol zvedavý na úroveň prípravy slovenskej časti bojovej skupiny. „Som veľmi spokojný s úrovňou pripravenosti vyčlenených slovenských vojakov a ich prístupom k plneniu úloh. Bude mi česť veliť im v prípadnom nasadení celej bojovej skupiny v krízových oblastiach sveta“, vyhlasuje generálmajor Blaško. Český generál po absolvovaní vysokej vojenskej školy vo Vyškove počas svojej kariéry prešiel velitelskými funkciami od veliteľa čaty až po veliteľa divízie (mechanizovanej divízie v Bme). Ešte pred-

tým bol veliteľom 4. brigády rýchleho nasadenia. Za svoj doterajší vrchol profesionálnej kariéry považuje post vojenského predstaviteľa Českej republiky pri veliteľstve NATO (SHAPE) v belgickom Monse.

„V nasledujúcich mesiacoch bude príprava jednotlivých súčastí spoločnej bojovej skupiny pokračovať v Čechách a na Slovensku pod národným velením. Na prelome marca a apríla 2009 nás všetkých čaká dôležitá skúška pripravenosti celej skupiny. Cvičenie sa naraz uskutoční vo výcvikových priestoroch v Čechách i na Slovensku. Tu na Lešti bude cvičiť slovenská časť bojovej skupiny. Cvičenie nám najlepšie ukáže, ako sme na tom po stránke pripravenosti štábov i jednotiek na prípadné možné nasadenie. Časový priestor do prvého júla bude potom využívať na odstránenie prípadných nedostatkov,” sumarizuje veliteľ spoločnej Česko-Slovenskej bojovej skupiny EÚ generálmajor Blažko.

Veliteľ 4. brigády rýchleho nasadenia plukovník gšt. Ladislav Jung ho dopĺňa, že spomínané cvičenie na jar budúceho roka na Lešti by veľmi radi obohatili o vzdušný výsok jednej súčasti svojej brigády. Bolo by o skupinu 43. výsadkového mechanizovaného práporu. Práve tento prápor predstavuje z českej strany jadro spoločnej Česko-Slovenskej bojovej skupiny EÚ (CZESK Battle Group EU).

FLEXIBILITA A KOORDINÁCIA

„Moji vojaci budú súčasťou spoločnej bojovej skupiny práve s cvičiacimi príslušníkmi prešovskej brigády. Preto som bol zvedavý, na akom stupni vyvíjivosti sú

slovenskí vojaci. Som spokojný s tým, čo som na Lešti videl. Najmä nočná časť cvičenia bola veľmi náročná. Z vlastných skúseností viem, aké ťažké je v takýchto nočných podmienkach dokonale zosúladiť streleckú i taktickú časť,” poznamenáva plukovník Jung.

Veliteľ prešovskej brigády brigádny generál Ondřej Novosad hovorí, že v tomto výcvikovom roku sa v rámci brigády sústredili na výcvik všetkých štábov útvarov v plánovaní operácie, jej riadení. Celú situáciu im neraz ešte sťažili tým, že v priebehu uskutočňovania operácie dostali úlohu naplánovať si ďalšiu, a tak preukázali svoju flexibilitu. Jednotky brigády cvičili do stupňa rota. Bolo im o súčinnosť kombinovaných jednotiek v rámci brigády. Aj na Lešti takúto súčinnosť prejavili príslušníci prvej mechanizovanej roty michalovského práporu, roty zásob a preprav prešovského práporu logistickej podpory, ale napríklad aj michalovského zmiešaného delostreleckého oddielu. Podľa neho sa svojej úlohy veľmi dobre zhostil veliteľ michalovského mechanizovaného práporu podplukovník Zoltán Bošso so svojim štábov. „Ukázali, že takúto operáciu vedú nielen dobre naplánovať, ale aj riadiť. Najmä nočná epizóda cvičenia bola náročná na koordináciu a súčinnosť všetkých veliteľov. Od veliteľa práporu až po veliteľov družstiev. Cvičiace jednotky si precvičili okrem iného aj svoju schopnosť oddeliť nepriateľské strany konfliktu, prechod cvičenia do stabilizačnej operácie. V tejto časti im činnosť ešte znepriemňovali napadnutia rdenými polbojevskými skupinami, na ktoré museli včas a správne reagovať. S väčšinou činností som spokojný. Avšak činnosť preverovaných súčastí brigády

do spoločnej Česko-Slovenskej bojovej skupiny Európskej únie preveroval CREVAL tím z velenia pozemných síl,” konštatuje brigádny generál Ondřej Novosad.

PREVERKA CREVAL

Na čele spomínaného preverkového tímu bol náčelník odboru pre plánovanie a riadenie operácií veliteľstva pozemných síl v Trenčíne plukovník gšt. Ľubomír Mělkoci. „Stupeň pripravenosti sme zisťovali metódou NATO typu CREVAL (Combat Readiness Evalition) čže vyhodnotenia bojovej pripravenosti. Musím povedať, že ja i členovia tímu sme prijímali prekvapení. Poprvé časti cvičenia sme to nečakali. Najsilnejšou stránkou preverovaných jednotiek bola ich vysoká motivácia a snaha dosiahnuť čo najlepšie výsledky. V tejto súvislosti však musím pripomenúť, že im na rozdiel od príslušníkov nitrianskeho mechanizovaného práporu, ktorý bol preverovaný minulý rok na jeseň, vyšlo počasie. Ale to neznižuje ich výsledky. A ešte to, že veľmi pozitívnu úlohu zohrával v celom procese motivácie štábov a jednotiek sám veliteľ brigády. Naše hodnotenie znie: deklarované jednotky sú pripravené na bojové použitie v rámci bojovej skupiny Európskej únie pod českým velením. Ale treba ich v dostatočnej miere vybaviť potrebným materiálom a výstrojom. Osobne si za posledné roky nepamätám na Slovensku také cvičenie, ktoré by kladlo také nároky na manéver všetkých bojových jednotiek a koordináciu palebnej podpory.”

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Pochodovali aj spoločné dejiny

„Česi a Slováci mali k sebe po 1. svetovej vojne najbližšie, v tom čase by nemohli ísť bez seba svojou samostatnou cestou, potrebovali sa a boli spoločne. Preto som veľmi rád, že som si mohol v Prahe s našimi českými priateľmi pripomenúť 90. výročie vzniku Československej republiky, a rovnako ma teší, že naše národy majú k sebe stále veľmi blízko,“ povedal minister obrany Jaroslav Baška 28. októbra po tom, ako sa v hlavnom meste Českej republiky zúčastnil na oslavách 90. výročia vzniku Československa.

Slávnostný deň sa začal na Hradčanskom námestí, kde noví vojenski profesionáli zložili prísahu vernosti Českej republike pred očami prezidenta Václava Klauza. Ministra obrany SR Jaroslava Bašku a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka pred prísahou privítali v Prahe ich partneri – ministerka obrany ČR Vlasta Parkanová a náčelník Generálneho štábu Armády ČR generálporučík Vlastimil Písek. Slávnostná prehliadka Armády Českej republiky, ako aj príslušníkov Polície ČR, Hasičského záchranného zboru, Zdravotníckej záchrannej služby a Mestskej polície Praha sa začala popoludní na Európskej ulici. Na jej čele symbolicky defilovala česká jednotka s bojovými zástavami čs. légii z Talianska, Francúzska a Ruska, ako aj s bojovými zástavami čs. jednotiek z ob-

dobia 2. svetovej vojny. Práve tejto časti vojenskej histórie nášho bývalého spoločného štátu venoval vo svojom príhovore pozornosť aj prezident ČR Václav Klaus. Zároveň vysoko ocenil vznik samostatného Československého štátu, ako aj všetkých, ktorí sa pričinili o jeho vznik a aj o jeho obnovenie po 2. svetovej vojne. Zdôraznil aj súčasné úlohy českej armády vrátane záväzkov vyplývajúcich štátu z členstva v NATO a EÚ. Aj preto hneď za historickými zástavami kráčali vlajkonosiči so zástavami štátov Aliancie a Európskej únie.

Na prehliadke defilovalo 1 500 vojakov a 120 kusov vojenskej techniky. Prítomnosť policajných, hasičských

či záchranných jednotiek, ktoré mali priemere do 100 osôb a prezentovali aj svoju techniku, symbolizovala prepojenosť a spoluprácu ozbrojených a záchranných zložiek pri obrane republiky a pomoci občanom.

„Aj na pražskej prehliadke sme mohli vidieť a počuť, aký veľký dôraz kladú naši českí priatelia na vznik a činnosť čs. légii. Ich odkaz a odkaz ich formovateľov generála Milana Rastislava Štefánika je zdrojom tradícií aj pre naše ozbrojené sily. Som rád, že sa nám ho darí rozvíjať,“ povedal Jaroslav Baška.

Text a foto Pavol VITKO

Rector Akadémie ozbrojených síl brigádny generál Miroslav Kelemen:

Kvalita, rozvoj, spolupráca

• Pan rektor, aké sú vaše hlavné ciele po vymenovaní do súčasnej pozície?

Akadémia ozbrojených síl (AOS) ako štátna vysoká škola a zároveň vojenská vysoká škola univerzitného typu rozširuje od septembra 2008 svoje poslanie o oblasť ďalšieho vzdelávania. Po zrušení Národnej akadémie obrany budeme zodpovední aj za kariéru a odborné vzdelávanie. Prioritou bude rozvoj a vyššia kvalifikovanosť personálu. Zároveň prebieha príprava kvalitných študijných programov, ktoré budú akceptovateľné v rámci sústavy civilných vysokých škôl SR, ako aj v rámci európskeho vzdelávacieho priestoru. Zároveň musíme vytvoriť najlepšie predpoklady na prípravu študentov do pozícií v štruktúrach ozbrojených síl. Sústreďme sa aj na rozvoj informačných a komunikačných technológií na AOS, čo je nielen nevyhnutné, ale jednoznačne perspektívne. Čiže ešte raz: personál, kvalitné študijné programy a rozvoj informačných a komunikačných technológií.

• Do akej miery budete modifikovať študijné programy?

V súčasnosti sa pripravujeme na komplexnú reaktíváciu doterajších študijných štvorročných bakalárskych odborov, aby sme zabezpečili skončenie štúdia súčasných študentov. Bude to však len mierna aktualizácia obsahu študijných programov. Následne sa sústreďujeme na prípravu nových študijných trojročných bakalárskych programov. To bude naše hlavné poslanie. Po dennom bakalárskom štúdiu absolventi odídu do praxe. Zároveň však pre nich pripravíme druhostupňové vysokoškolské štúdium – magisterské alebo inžinierske. Tieto dvojročné študijné programy budú slúžiť na externú prípravu personálu. Skrátka – profesionálni vojaci budú po bakalárskom absolutoriu slúžiť v útvaroch a na sústredení a skúšky budú prichádzať v stanovených termínoch na AOS. Mali by byť tri sústredenia počas semestra. Vtedy absolvujú vybrané prednášky a konzultácie k prácam a projektom. Ostatné informácie si budú vymieňať cez internet.

• Kedy otvoríte druhý stupeň? A čo tretí?

Otvorenie druhého stupňa magistersko-inžinierskeho štúdia máme naplánované od akademického roka 2009/2010. Má to logickú nadväznosť, pretože v roku 2008 sme mali prvých absolventov bakalárskeho štúdia. Tí teraz absolvujú vstupné odborné dôstojnícke kurzy, ktoré trvajú spravidla od šiest po dvanásť mesiacov. Predpokladáme, že budú mať záujem o druhý stupeň vysokoškolského vzdelania. Keď ho otvoríme, budeme s kolegami pracovať na príprave a akreditácii študijných programov tretieho stupňa doktorandského štúdia. V tejto oblasti chceme zabezpečiť rozvoj vlastného personálu, ktorý môže v súlade so zákonom absolvovať doktorandské štúdiá. Zároveň chceme úzko kooperovať s kvalitnými partnermi doma na Slovensku, ale aj v zahraničí. Podľa Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách môžu školy vytvárať tzv. spoločné študijné programy. Umožňuje to spojiť najlepší potenciál v organizácii do jedného bloku a dať najlepších

školiteľov, konzultantov a doktorandov do jedného študijného programu. Čo sa týka domácich partnerov, budeme spolupracovať najmä so Žilinskou univerzitou v Žiline, s Technickou univerzitou v Košiciach. Prvým partnerom zo zahraničia je Univerzita obrany v Brne.

+ Vráťme sa k prvému stupňu. V tomto roku ste neotvorili prvý ročník. Ako to bude v roku 2009?

V budúcom školskom roku chceme pripraviť ponuku denného bakalárskeho štúdia pre študijný program počítačové systémy, siete a služby. Otvoríme ho na základe spoločenskej objednávky, ktorú pripraví rezort obrany a ozbrojené sily a naši partneri z ostatných ozbrojených zborov. Podľa zákona môžu totiž na AOS študovať okrem príslušníkov OS SR aj príslušníci vykonávajúci štátnu službu v iných ozbrojených zboroch. Môžu u nás študovať aj študenti vysokých vojenských škôl so sídlom v zahraničí. Je to dobrý legislatívny predpoklad na realizáciu výmeny a mobility študentov. Zároveň to súvisí s tzv. bologňskou deklaráciou, ku ktorej sa prihlásila aj Slovenská republika. Ide o vytvorenie podmienok na mobilitu študentov, aby niektoré predmety mohli v rámci semestra študovať aj na partnerskej škole. Samozrejme, na zmluvnom základe. Umožní nám to atraktívnejšie štúdium a získať nové pohľady aj skúsenosti.

+ Koľko študentov plánujete prijať do prvého ročníka?

Teraz sa to ešte definovať nedá. Len nedávno sme totiž predložili ponuku rezortu obrany a nemáme ešte spresnené požiadavky. Zároveň sme sa listom obrátili na našich partnerov v slových rezortoch, takže treba počkať.

+ Rovnaká otázka vo vzťahu k prvý raz otváranému druhému stupňu vysokoškolského štúdia...

Predpokladáme, že sa prihlási väčšina tohtoročných čerstvých absolventov bakalárskeho štúdia. Teda - približne 100 ľudí.

+ Podľa akého modelu ste včlenili do štruktúry AOS bývalú Národnú akadémiu obrany?

Na základe zákona č. 144 z 1. apríla 2008 bola NAO zrušená bez likvidácie. Nástupníckou organizáciou na zabezpečenie úloh a prevodu práv a povinností vyplývajúcich z pracovno-právnych vzťahov a zo štátnej služby profesionálnych vojakov je AOS. K 1. septembru 2008 sme zabezpečili integrované pracoviská predovšetkým v oblasti vedenia, administratívy, logistiky a podpory. Zlúčili sme ich, pretože predchádzajúca existencia dvoch inštitúcií znamenala aj duplicitu na mnohých miestach. Na integrovaných pracoviskách

pokračujú v činnosti pôvodní pracovníci AOS, ale aj odborníci, ktorí prešli z NAO.

+ Cieľom integrácie bolo aj zefektívnenie činnosti. Koľko pracovných miest sa ukázalo ako nadbytočných?

Áno, zefektívňujeme všetky procesy. Z pôvodného počtu zamestnancov oboch akadémii ušetríme v prospech rezortu obrany 30% pracovných miest. Na prvý pohľad je to veľmi veľké číslo. Vychádzame však z toho, aké poslanie AOS má a aké štruktúry a odborníkov potrebuje. Je to reálny pohľad na vec.

+ Triďať percent je koľko ľudí?

Bude to 240 osôb.

+ Máte dostatok kvalitných prednášateľov a profesorov, ktorí budú garantovať študijné programy?

Máme dosť garantov študijných programov, ako aj spolugarantov. Jednou z našich priorít je zvyšovanie kvalifikácie personálu akadémie, ako aj zmena vekovej štruktúry. Štruktúru vyučujúcich chceme omladiť a zároveň chceme zvýšiť tempo získavania vyšších kvalifikačných stupňov prednášajúcich. Za posledné obdobie sa totiž dosť pedagógov škôl uspokojilo s tým, čo už dosiahli. Je nevyhnutné tieto stojaté vody zdynamizovať.

+ Aká situácia je v Centre kariérneho rozvoja - máte dostatok kvalitných odborných lektorov aj so skúsenosťami z aktuálnej vojenskej praxe, aby frekvenciou kariérnych a odborných kurzov ponúkli tie najnovšie poznatky?

Vďaka zmene filozofie zabezpečenia kurzov máme v Centre kariérneho rozvoja kľúčový personál na určitú odbornosť profesionálnych vojakov alebo civilných zamestnancov rezortu. Zároveň sú zodpovední za manažovanie konkrétneho kurzu podľa schváleného študijného programu, ktorý sa tvorí v spolupráci s generálnym štáбом a partnerskými veliteľstvami základných zložiek ozbrojených síl. Táto forma vzdelávania je postavená na kvalitnom externom lektorskom zbere. To znamená, že požadujeme najkvalitnejších prednášateľov, ktorí k nám prichádzajú z praxe. Sú to ľudia z domáckich či medzinárodných veliteľstiev, z misii-z reálneho vojenského života. Som veľmi rád, že sa nám úspešne darí pokračovať aj v organizácii Medzinárodného kurzu štábných dôstojníkov.

+ Akým smerom sa bude v akadémii uberať vysokoškolská vojenská veda?

Uvediem dve veľké oblasti. Prvú realizujeme v spolupráci s ministerstvom obrany a v rámci nej neššie vedecké úlohy podľa potrieb rezortu. Časť pozostosti je

sústredená na rozvoj komunikačných a informačných technológií. Druhá veľká oblasť sa viaže k spolupráci v rámci Severoatlantickej aliancie a k projektom, do ktorých sa môžu zapájať členské štáty. Hlásime sa všade tam, kde na to svojim potenciálom a technickým záberom máme a zároveň vidíme, že môžeme byť prispievateľmi, nie iba pasívnymi účastníkmi. Niektoré programy už bežia, iné sú pred nami. Sme pripravení zapájať sa aj do projektov v rámci Európskej obrannej agentúry.

+ Riešeniu konkrétnych projektov iste predchádza širšia spolupráca na akademickom poli...

Prostredníctvom prorektora pre vedu plukovníka Pavla Nečasa sme sa hneď začali zúčastňovať práce na projektoch Európskej akadémie pre bezpečnosť a obranu, ktorá sídli v Bruseli. Akadémia je postavená na systéme národných akadémii a inštitúcií. V septembri vyhlásila ako projekt modul európskej bezpečnostnej politiky. Časť tohto modulu v roku 2009 budeme organizovať na Slovensku. Zúčastňujeme sa aj na ďalších medzinárodných projektoch, ktoré zviditeľňujú AOS aj Slovensko, pričom nám umožňujú výmenu skúseností a kontakty s kvalitnými partnermi. Sem patrí aj úsilie dospieť k spoločnému študijnému programu na prípravu doktorandov. Bude zameraný na národnú a medzinárodnú bezpečnosť, pričom našim zahraničným partnerom bude Univerzita obrany v Brne.

+ Bude mať vedenie AOS v budúcnosti dostatok finančných prostriedkov na údržbu svojho rozsiahleho areálu?

Areál AOS nie je malý. Poskytuje priestor na realizáciu všetkých procesov, ktoré zabezpečujeme. Začínajúc prednáškami a odbornými seminármi, cez laboratórne cvičenia a špeciálnu výučbu, až po ubytovanie, stravu či šport. Systém má svoju logiku, hoci je pravda, že nároky na prevádzku, údržbu a modernizáciu sú veľké. Preto okrem rozpočtu, ktorý dostávame z ministerstva obrany, hľadáme aj iné zdroje. Pripravujeme projekt a predloženie žiadosti na získanie prostriedkov z európskych štrukturálnych fondov. Polovica z požadovaných prostriedkov by mala byť investovaná do oblasti rozvoja informačných a komunikačných technológií a polovica na modernizáciu infraštruktúry. Tento projekt chceme vypracovať až do výšky 150 miliónov slovenských korún.

+ Po predposlednej reforme vojenského školstva sa dosť polemizovalo o malom prepojení vojenských kadetov s ozbrojenými silami. Ako to bude po reforme?

Rozhodne chceme byť pre ozbrojené sily skutočným partnerom. Považujem za mylné predstavy z minulosti, že vojenské školstvo si môže žiť svoj samostatný, úplne autonómny akademický život - pričom reálna vojenská veda a prax kráčali niekde inde. Prepojenie chceme urobiť cez účasť v projektoch, cez lektorskú činnosť dôstojníkov a zamestnancov, ako aj prostredníctvom publikačnej činnosti. Ako som sľúbil študentom aj v inauguračnom príhovore - okrem kvalitného vzdelávania a kvalitných študijných programov, budú mať za pomyselnou katedrou možnosť vidieť aj vzory hodné nasledovania. To nastupujúca vojenská generácia potrebuje. A my tak isto. Veď takto si pripravujeme našich budúcich podriadených, neskôr kolegov a jedného dňa našich nástupcov.

Text a foto Pavol VITKO

Brigádny generál doc. Ing. Miroslav KELEMEN, PhD. maturoval v roku 1985 na Vojenskom gymnáziu SNP v Banskej Bystrici. V roku 1989 absolvoval Vysokú vojenskú leteckú školu SNP v Košiciach. Tu ukončil aj doktorandské štúdium. Ďalšie školenia a kurzy absolvoval v Paríži, Brne, Ríme a v Liptovskom Mikuláši. V roku 2007 habilitoval na Žilinskej univerzite. V rámci vojenskej kariéry pôsobil ako opravárny pilot, učiteľ lietania, navigátor leteckej akrobatickej skupiny Biele Albatrosy, zástupca veliteľa leteckého krídel v Prešove, zástupca rektora Vojenskej leteckej akadémie v Košiciach, veliteľ leteckej základne v Prešove a veliteľ kurzu národnej bezpečnosti v Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši. V rokoch 2007 - 2008 vykonával funkciu starší vojenský poradca ministra obrany Slovenskej republiky pre vojenské školstvo - manažér zmeny. 2. 9. 2008 ho prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval do funkcie rektora Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši.

Boje v Malej Moskve

Skúsenosti posledných vojnových konfliktov i operácií, na ktorých sa zúčastňujú armády jednotlivých členov NATO, ukazujú na čoraz väčšiu dôležitosť správneho pohybu vojaka i celých jednotiek v zastavaných oblastiach. Práve v nich dochádza k pomerne veľkým stratám. V snahe eliminovať ich čo najviac ozbrojené sily Aliancie usilovne nacvičujú zásady boja v zastavaných oblastiach. Ani slovenské ozbrojené sily nezostávajú pozadu. Koncom prvej dekády októbra sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť uskutočnilo v našich podmienkach prvé rotné taktické cvičenie, ktorého náplňou bol práve boj v zastavaných oblastiach.

Aktémi premiérového cvičenia, ktoré osobne riadil veliteľ práporu podplukovník Zoltán Iboš a uskutočnilo sa v spolupráci s odborom simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť, boli príslušníci druhej mechanizovanej roty michalovského práporu.

PREMIÉRA MICHALOVČANOV

Jeho úlohou bolo podľa podplukovníka Iboša predovšetkým zdokonaľiť veliteľov vo vedení operácie v zastavanej oblasti, precvičiť ich v organizovaní taktického presunu a zaujatí postavenia, ako aj v plnení úloh v stabilizačnej operácii. Velitelia vo svojej činnosti využívali aj posilové a podporné sily a prostriedky. Okrem iného aj práporné obväzisko.

„Verím, že cvičenie preverí aj praktické návyky všetkých veliteľov v nepretržitom velení svojim jednotkám počas operácie, ale zároveň bojovú zdatnosť jednotiek. Očakávam, že priebeh cvičenia nám dá odpoveď na to, aká je v súčasnosti odborná, psychická a fyzická úroveň našich vojakov v podmienkach, ktoré sú blízke realnej situácii,“ hovorí podplukovník Iboš, ktorý velenie michalovského útvaru prevzal len nedávno. Pôvodne tankista prešiel v štúrovskom tankovom prápore rôznymi funkciami až po zástupcu veliteľa. Pôsobil v Leviciach, Topoľanoch. Tam najprv v štábe brigády, neskôr ako veliteľ práporu logistickej podpory. Do leta tohto roku velil v Kosove 12. slovenskej

rotácii v misii KFOR. Práve tam sa mal možnosť bližšie zoznámiť so svojimi dnešnými podriadenými, príslušníkmi michalovského mechanizovaného práporu, ktorí tvorili väčšinu rotácie.

Najmä skúsenosti z Kosova, kde velil slovenskému kontingentu v čase, keď boli v súvislosti s vyhlásením nezávislosti provincie takmer na dennom poriadku rôzne nepokoje podľa neho ukázali, aká je dôležitá samostatnosť veliteľov na najnižších stupňoch a vysoká profesionalita každého jednotlivca. „Preto chceme docieľať, aby títo velitelia boli pripravení a ochotní samostatne sa rozhodovať a niešť za rozhodnutia aj osobnú zodpovednosť. To je spoločne s vysokou profesionalitou každého príslušníka jednotiek základom úspechu,“ zdôrazňuje podplukovník Iboš.

POMOCNÍK MILES

Je rád, že sa podarilo v spolupráci s Odborom simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť zabezpečiť pre príslušníkov cvičiacej roty jednotlivé prvky taktického

simulátora Miles 2000. Nemilosrdne zaznamenáva pohyb každého vojaka, výstrely každej zbrane. Všetky dobré, ale aj zlé rozhodnutia veliteľov a činnosť ich podriadených sa okamžite prejaví. Ide o premiérové cvičenie, lebo rotné taktické cvičenie v zastavaných oblastiach sa ešte v našich ozbrojených silách neuskutočnilo.

„Rotné taktické cvičenia sa diali formou bojovej strelby a keďže strelníka pre zastavanú oblasť doteraz nie je k dispozícii, roty plnili štandardné úlohy útočného či obranného boja v otvorenom teréne. Výcvik v zastavanej oblasti sa viedol len prostredníctvom takticko-poradových cvičení bez strelby. Najväčšou nevýhodou takéhoto výcviku bolo, že chýbal objektívne merateľný činiteľ. Práve Miles dokáže stanoviť skóre úspešnosti. Cvičenie prebieha v časti objektov tzv. Malej Moskvy, ktoré zostali na Lešti po Sovietskej armáde. Každý vojak má na sebe detekčnú časť systému. Teda štyri senzory vpredu na veste, štyri

vzadu a poslednú štvoricu na prilbe. Na zbrani má namontovaný snímač, ktorý registruje výstrely cvičným strelkom (pri každom výstrele iniciuje laser zo žiarica). Ak je zasiahnutý jeden zo senzorov, prístroj zapípa a na displeji sa po anglicky napíše killed, čiže mŕtvý. Automaticky sa mu zablokuje aj žiarik na zbrani a už nemôže vystreliť. Vojak má vo svojej veste GPS a vysielateľ, ktorý poskytuje informácie o jeho skutočnej polohe a stave (či je zranený, alebo mŕtvý, a tak vyradený z ďalšieho boja). Spomínaná informácia sa okamžite zobrazuje u nás, na obrazovke v simulačnom centre. Dokážeme zmagnetizovaním časti cvičiska imitovať aj nepriamu strelbu. Napríklad delostrelecký prepád, či zaminovanú oblasť. Teda všetko to, čo by pri reálnej situácii pri zdobaní objektov útočiacich vojakov čakalo,“ približuje systém riaditeľ Odboru simulačných technológií podplukovník Róbert Totkovič.

KRÁTKY ČAS NA PRÍPRAVU

Veliteľ druhej mechanizovanej roty kapitán Michal Bálint pripomína, že uplynulé mesiace neboli pre jeho roty a prípravu na terajšie rotné taktické cvičenie ideálne. V marci tohto roku sa vrátil aj s mnohými príslušníkmi roty z misie UNFICYP na Cypre. Potom nasledoval trojmesačný kurz v Liptovskom Mikuláši. Výcvik viedol jeho zástupca, poručík Slavomír Kačer a veliaci poddůstojník roty nadrotmajster Adrián Macko. Obaja sa zúčastnili aj na kurze, zameranom na boj v zastavanej oblasti, ktorí viedli špecialisti z Lešte. Ale ani oni nemohli v príprave počítať s plným stavom roty. Čas jej príslušníkov sa vracia z Cypru až v septembri. A vlastne až vtedy sa mohla začať plnohodnotná príprava.

„Aj napriek tomu, že kolektív ešte stále nie ideálne stmelý, na cvičenie sme sa pripravili čo najlepšie. Výcvik s Milesom, ktorý sme mali zapožičaný, zdvihol oň záujem zo strany vojakov. Aj keď sme nemohli pri výcviku použiť naše taktické vesty. Zakrývali by senzory systému. Som rád, že napriek mnohým problémom v príprave som videl enormnú snahu zo strany vojakov,“ zdôrazňuje veliteľ roty.

Jeho zástupca poručík Kačer pridáva, že po návrate z kurzu začali postupne pripravovať príslušníkov roty. Boj v zastavanej oblasti je predsa len špecifický spôsob bojovej činnosti. Začali s prípravou jednotlivca. Aby každý člen tímu vedel, čo je jeho úloha pri približovaní sa k objektom i vnikaní do nich, ako používať v budove zbraň. V priestoroch domáчих kasární si na tento účel svojpomocne upravili objekt bývalého pomocného roľníckeho hospodárstva (PRH). „Pri výcviku sme sa snažili maximálne využiť prirodzenú rivalitu medzi vojakmi a jednotkami. Najmä keď sme dostali Miles. Na druhej strane sami spoznali, že v spojení s ním je výcvik oveľa náročnejší. Velitelia a vojaci stratili nesmiernosť. Zlé rozhodnutie aj najnižšieho

veliteľa môže znamenať pre celý jeho tím doslova katastrofu a nesplnenie úlohy. Prítom práve od nich veľa závisí. Veď v konkrétnej bojovej situácii pri obsadzovaní budovy nemajú vedľa seba veliteľa čaty či roty, aby s ním konzultovali rozhodnutie. Navyše v objekte sú protivníci, ktorí im chcú celkom prirodzene čo najviac skomplikovať splnenie úlohy a spôsobiť im straty,“ pripomína zástupca veliteľa roty poručík Kačer.

Veliaci poddůstojník roty nadrotmajster Adrián Macko, ktorý po maturite na vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici a štúdiu na Vojerskej leteckej akadémii v Košiciach pôsobil v rôznych logistických funkciách a pred dvoma rokmi dobrovoľne prijal nižšiu hodnosť (bol nadporučikom), doplnia, že na prípravu ostatných neboli vlastne len dvaja. Určité skúsenosti z pôsobenia v martinskom mechanizovanom prápore mal z takéhoto výcviku aj strelec operátor desiatnik Kamil Komjatický a guľometník vojak Filip Fodor. Ten je zasa vášnivým vyznávačom paintballu.

Z TÍMU PREŽILA LEN POLOVICA

Už od skorého rána sa v Malej Moskve ozývali výbuchy, ozvena výstrelkov a širil sa štipľavý dym sčotvorných granátov. Veliteľ roty dostal od veliteľa útvaru operačný rozkaz na ovládnutie troch objektov. Dopredu sa drali prepádové tímy, vzadu za nimi podpomé. Pripravené bolo aj prápomé obväzisko.

Vojaci útočiace roty narazili už pri prístupe k prvej budove na zúrivý odpor protivníka, ktorý predstavovali ich kolegovia z prieskumnej čaty. Časť prepádového tímu bola vyradená z boja. Boli nespokojní a nazkosení na seba, že boj sa pre nich tak skoro skončil. „Urobil som chybu. Prilíš som vykukol a dostal som to. Ale nielen ja. Z nášho tímu zostala len polovica. Druhý raz sa musíme poučiť z chýb,“ priznáva strelec vojak Maroel Sokolovský. Jeho kolegu slobodníka Vladimíra Tarhaja zasiahol nepriateľský guľomet, keď neopatrne prebiehal cez cestu. Aj napriek tomu sa mu takáto forma výcviku páči: „Nedostatočne sme sa kryli, ale konečne je tento výcvik o niečom. Baví ma, lebo vidím, že sa niečo deje. Aj keď každé zaváhanie a chyba náš protivník nemilosrdne trestá.“ Ostrelávač slobodník Peter Ruskovský sa len v septembri po roku vrátil z misie na Cypre. Patrí teda medzi tých príslušníkov roty, ktorí mali na toto cvičenie najkratší čas na prípravu. „Dostali ma, keď som si nabíjal pušku. Trochu som sa pritom narovnal a trafili ma od chrbta. Ale aj napriek tomu je to najzaujímavejší výcvik, aký som za celú svoju päťročnú kariéru profesionálneho vojaka zažil,“ konštatuje ostrelávač.

Slobodník Jozef Veľas, tak isto ostrelávač, ktorý sa v júni vrátil spoločne s veliteľom práporu z misie KFOR v Kosove mal väčšie šťastie. „Bol som ako palebná podpora tímu druhej útočnej čaty. Takýto spôsob výcviku si nás vojakov okamžite získal. Je to úplne iné,

ako útočiť na nejaký kopec, ktorý sa nevie brániť. Neopáťuje palbu. Miles je v tomto smere fantastický. Keby sme ho mali častejšie k dispozícii, bol by medzi vojakmi ešte väčší záujem o polný výcvik," tvrdí slobodník Veľas. Podobný názor má aj vojačka Katarína Bortňáková, ktorá sa vrátila z misie na Cypre. „V tomto boji som bola ranená. V tom sa zatiaľ spoločne so svojím družstvom držíme. Už nerobíme tolko chýb, a preto máme aj menšie straty," hovorí vojačka. Pri útoku sa poriadne zapotili aj zdravotníci z práporného obväziska. „Zabezpečujeme odsun ranených, poskytujeme priamo na bojisku prvú pomoc. Keďže sa využívajú sbotvorné granáty, pracujeme v ochranných maskách. Je to náročnejšie, ale aspoň sme lepšie pripravení," poznamenáva zdravotník čatár Ján Bundzák.

NEPRIATELIA SA VYTIAHLI

Povinnosť čo najviac zneprijemniť útočiacim tímom situáciu velíni dobre splnili v úlohe nepriateľov aj podriadení veliteľa družstva desiatnika Jozefa Prokopa z prísukmnej čaty. Veliteľ družstva sa v júni vrátil po roku strávenom v misii UNDOF na Golarských výšinách. „Na takomto zaujímavom výcviku sme sa zúčastnili po prvý raz. Dokonale previenl aj pripravenosť nás, prísukmnikov. Najlepšie si splnili svoju úlohu slobodník Roško, ktorý zlikvidoval osem útočiacich a desiatnik PŠik," vytrátova úspechy svojich veliteľ družstva.

Veliteľ práporu podplukovník Zoltán Iboš bol s činnosťou roty kapitána Michala Bálinta v mnohých oblastiach spokojný: „Najviac si cením obrovské úsilie všetkých vojakov čo najlepšie splniť úlohy cvičenia. Ich motiváciu. Aj napriek tomu, že takéto cvičenie absolvovali prvý raz a rovnako premiérovne sa stretli aj so simuláčnym systémom Miles. Ten nemilosrdne odhalil každú ich chybu a chybujujích vojakov vyradil z ďalšieho boja. Vojaci výborne zvládli presun z miesta sústredenia do bojovej pozície a jej zaujatie. Samozrejme, vyskytli sa aj niektoré chyby, ktoré sa odrazili v pomerne vysokých stratách útočiacich, ale našou úlohou je v ďalšom období sa z nich poučiť. Všetci útočiaci príslušníci roty na vlastnej skúsenosti pochopili, že výborne pripravený, vybavený a motivovaný jednotec dokáže pri takomto boji v zastavanej oblasti zlikvidovať aj celú skupinu. Svedčia o tom aj skúsenosti z posledných konfliktov v krízových oblastiach sveta. Našou úlohou je v budúcnosti čo najlepšie na takéto situácie pripraviť aj našich vojakov. Preto boj v zastavaných oblastiach s využitím simuláčného systému Miles budú postupne precvičovať aj ďalšie jednotky nášho útvaru."

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Rodený veliteľ

Poctivá práca, tvrdá drina, úsmev na tvári a kanéra nasmerovaná vysoko. Čerstvému generálmajrovi Jánovi Salaganičovi povyšujúcu hviezdu pripol na plece 2. septembra hlavný veliteľ OS SR, prezident Ivan Gašparovič. V tom čase bol vo funkcii náčelníka Štábu logistiky (U-4) Ozbrojených síl SR presne mesiac a jeden deň.

Narodil sa 6. augusta 1958 v malej dedinke Ladomirov pri Slni. Jeho život silne ovplyvnila udalosť v deviatom ročníku základnej školy v Ublí, dedinke na slovensko-ukrajinských hraniciach. Po náborovej akcii dvoch dôstojníkov z Okresnej vojenskej správy Humenné sa ako 15-ročný rozhodol, že vstúpi do armády. Genmjr. J. Salaganič spomína: „Stáli pred mnou dvaja dôstojníci, vysokí, hrdí, v bezchybných uniformách, vyžiarovala z nich seba-dôvera a rešpekt. Povedal som si, aj ja by som raz chcel byť ako oni. Otec Michal sa potešil, že bude mať doma vojaka, aj mamka ma podporovala.“ Prihláška na strednú školu teda smerovala na vojenské gymnázium do Barskej Bystrice. Prijímacie skúšky zvládol, ale pre nedostatok miesta v B. Bystrici mu ponúkli možnosť študovať na vojenskom gymnázium v Opave. „Napriek ohromnej diaľke a tomu, že som bol ešte chlapec, som sa rozhodol ísť na Moravu. Veľmi ma to lákalo. Uniforma mala v tom čase veľkú váhu. Keď prišli vojaci základnej služby domov na opúšťak alebo na dovolenku, niesli sa v nej ako pávi. My deti sme ich z diaľky obdivovali. Uniformu neodkladali, ale oprali, ožehlili a nosili ju s kamarátmi do školy, na zábavy.“ Po Jankovi sa pre službu v armáde rozhodli aj jeho starší brat a mladšia sestra. „Traja súrodenci zo štyroch sme vstúpili do armády a ako som tú tradíciu začal, tak ju aj ukončil, lebo obaja moji súrodenci sú už vo výsluhovom dôchodku.“

RÝCHLY POSTUP

Po vojenskom gymnázium pokračoval v štúdiu na vysokej vojenskej škole vo Vyškove na Morave, odborom veliteľsko-štábná tanková. „Som ešte z generácie, ktorá prvé dva roky na vysokej škole vylonávala základnú vojenskú službu. Robil som ju ako čatár. Bola to náročná škola a držali nás tam veľmi prísne. Napriek tomu na tie časy spomínam rád.“

Po vysokej škole nastúpil v roku 1981 ako mladý poručík ku karlovarskej divízii do Mariánskych Lázní k vtedajšiemu 49. motostreleckému pluku ako veliteľ tankovej čaty. „Aš po roku som prevzal vedenie roty. Po zhruba roku a pol som prevzal funkciu náčelníka štábu práporu a o pol roka som bol ustanovený na veliteľa tankového práporu.“ hovorí o svojich profesionálnych začiatkoch. Ako vysvetlite svoj rýchly, priam raketový postup, pán generálmajor? „Od začiatku som sa snažil to, čo som sa naučil v škole, skrobiť s praxou a pracovať poctivo. Posledné prázdniny po vysokej škole som sa oženil. Manželka Magdaléna zostala na východnom Slovensku, ja som bol v Čechách, takže som po veľa rokoch pracoval. Trávil som veľa voľného času v kasárňach pri svojej jednotke a keď bolo treba, tak som dobieval to, čo nebolo cez deň zvládnuť podľa mojich predstáv. Výsledky mojich jednotiek boli vždy dobré.“ Ako sám hovorí, vie byť na jednej strane prísny, ale dokáže aj pochopiť potreby podriadených. „Vychádzal som ľuďm v ústrety, pokiaľ to bolo možné, ale na druhej strane som od nich očakával maximum počas výcviku a v dodržiavaní režimu.“

V roku 1986 bol poslaný na trojročné postgraduálne štúdium na Vojenskú akadémiu v Brne. Ako kapitán sa vrátil naspäť k tomu istému pluku, kde prebral funkciu náčelníka štábu pluku a povýšili ho na majora. Mal 29 rokov.

KARIÉRA NA SLOVENSKU

Po dvoch rokoch pôsobenia na tejto funkcii v roku 1991, v čase delení republik a armád, si podal žiadosť o preloženie na Slovensko – chcel sa aj s rodinou vrátiť domov. „Nastúpil som ako náčelník štábu k stredisku elektronického prieskumu, ktoré sa vtedy vytváralo v Prešove. Po piatich mesiacoch som sa stal na štyri a pol roka veliteľom tohto útvaru.“ Vtedy po mimoriadnej previerke strediska ho vtedajší minister Andrejčák mimoriadne povýšil do hodnosti podplukovníka. „Veliteľské funkcie mi boli školou práce s ľuďmi. Naučil som sa s nimi pracovať, chápať ich, pomáhať im, motivovať ich a využiť schopnosti, danosti a vedomosti každého jednotlivca v prospech celého útvaru.“

Po tom, čo jeho prešovský útvar prešiel organizačnými zmenami, mu ponúkli miesto na vtedajšom generálom štábe v Trenčíne, na správe operačného

prieskumu. V roku 2002 po návrate z Akadémie ozbrojených síl v Paríži sa stal náčelníkom odboru pre plánovanie a riadenie operácií na Pozemných silách OS SR v Trenčíne a v roku 2004 bol ustanovený do funkcie veliteľa mnohonárodnej Česko-poľsko-slovenskej brigády s veliteľstvom v Topoľčanoch. Do Prešova, kde celý čas bývala jeho rodina, sa vrátil v roku 2005 ako veliteľ Mechanizovanej brigády Prešov. „Bol som tam iba dva roky a naozaj som nerád odchádzal. Jednak tam žije moja rodina, jednak sa mi táto práca páčila a naozaj ma naplňovala. Práve vtedy, keď sa brigáda rozbiehala, začal výcvik pre zahraničné misie, podriadené útvary si na mňa zvykli a plnili úlohy tak, ako som si predstavoval, vtedy, keď už som mohol „žať plody svojej práce“, som bol preveľený. Som vojak, splnil som rozkaz, v septembri 2006 som odišiel do Trenčína a stal som sa zástupcom veliteľa pozemných síl.“ Následne 1. 1. 2007 bol plukovník gšt. Ing. Ján Salaganič prezidentom SR vymenovaný do hodnosti brigádneho generála.

Po roku a pol prišla nová ponuka, obsadiť pozíciu náčelníka štábu logistiky GŠ OS SR (U-4). O novej výzve v profesionálnom živote genmjr. Salaganič hovorí: „Mal som z tejto funkcie trochu obavy, lebo je to trochu iná, pre mňa šťastie nová práca, ale zároveň to pre mňa bola výzva. Po krátkom čase som si uvedomil, že s logistikou som prichádzal ako veliteľ do styku každý deň a na každom veliteľskom stupni som ju prostredníctvom svojho štábu riadil, zabezpečoval a organizoval. S detailmi mi veľmi pomáhajú moji náčelníci odborov a môj zástupca.“ Do funkcie náčelníka J-4 bol ustanovený 1. 8. 2008. „Povýšením na generálmajora mi moji nadriadení vyjadrili dôveru. Ja verím, že túto dôveru neškame.“

Generálmajor Ján Salaganič má STANAG 3 z francúzštiny, STANAG 2 z angličtiny. Má dvoch synov, mladší Ján uvažuje po skončení vysokej školy o vstupe do armády, čím by nadviazal na vojenskú tradíciu svojho otca.

Text a foto MICHAELA FARKAŠOVÁ

zdravotníckej organizácie a STANAGU a je v súlade s § 119, písm. t) zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov. „Potreba vakcinácie vyplýva okrem iného z toho, že nikdy nevieme, ktorý vojak bude nasadený na plnenie úloh mimo územia SR. Preočkovanie sa vykonáva po troch a desiatich rokoch. „Ak je vojak nasadený do oblasti, kde je reálny výskyt malárie, okrem vakcinácie v rámci ochrany je prevencia rozšírená o antimalariká“, vysvetľuje doktor Šavirda. V súčasnosti sa postupne zabezpečuje plošné očkovanie všetkých vojakov OS SR prostredníctvom náčelníkov zdravotníckych oddelení jednotlivých veliteľstiev.

O misií SAF, kde výrazne

zvyšujeme počet našich vojakov, vedúci vakcinačného strediska doktor Peter Kmeť hovorí: „SAF nie je pre nás rovná záležitosť. Vojaci odchádzajúci do Afganistanu sú očkovaní podľa stanovenej schémy, v posádkach Sereď a Sliach ich očkujú posádkoví lekári. VÚHE pri tom pôsobí ako metodický garant.“ S činnosťou vakcinačného strediska úzko súvisí činnosť Sérovej banky OS SR, v ktorej sú uložené a skladované vzorky séra profesionálnych vojakov, ktorí sa zúčastnili na misiách v zahraničí.

STRUČNE Z HISTÓRIE VÚHE

Ústav vznikol v roku 1958 rozdelením 2. hygienicko-epidemiologickej skupiny pri Posádkovej nemocnici Brno na báze ústredného zdravotníckeho laboratória Vojenskej nemocnice 13 Bratislava, ako 2. okružný hygienicko-epidemiologický oddiel. V roku 1992 sa premenoval na 3. hygienicko-epidemiologický oddiel, v roku 1994 na Vojenský zdravotný ústav a od roku 1995 nesie súčasný názov – Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava. Počas vývoja v rámci reorganizácie sa postupne vytvárali samostatné odbory hygieny, epidemiológie a mikrobiológie, strediská zabezpečenia spádu Leteckej vojenskej nemocnice Košice a Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok. V roku 1990 vzniklo laboratórium na zisťovanie vírusu HIV a choroby AIDS, v roku 1995 bolo zriadené oddelenie hygieny žiarenia, v roku 2005 oddelenie štátneho zdravotného dozoru a odbor špecializovaných činností.

V roku 2007 boli laboratória ústavu stavebne zrekonštruované. V rámci reorganizácie vojenského zdravotníctva sa bude ústav redefiniovať do kasárni Vajnory.

Text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Trendom je prevencia

Vojenský ústav hygieny a epidemiológie (VÚHE) Bratislava ako orgán štátnej správy verejného zdravotníctva v rezorte Ministerstva obrany SR oslavuje v novembri 50. výročie svojho založenia. Od čias svojho vzniku prešiel dlhú cestu, sledujúc razantný celosvetový trend v oblasti, ktorej sa dlhodobo venuje – preventívnej medicíne, číže hygiene, epidemiológii a mikrobiológii.

VÚHE sídli v areáli Nemocnice ministerstva obrany v Bratislave a má tri regionálne pracoviská – v Ružomberku, Košiciach a Bratislave. Podľa riaditeľa ústavu a hlavného hygienika MO SR MUDr. Ivana Šavirdu (na obrázku pred sérovou bankou) zdravie je základom a východiskom pre rozvíjanie všetkých hodnôt v živote človeka a spoločnosti. „Ochrana zdravia dodáva preventívnej medicíne, a tým aj našej práci hlboký zmysel. Jej význam ešte umocňujú špecifické podmienky života profesionálnych vojakov a zamestnancov v rezorte Ministerstva obrany SR,“ hovorí doktor Šavirda.

SÚČASNÁ PRÁCA

Ústav a regionálne strediská vykonávajú štátnu správu na úseku verejného zdravotníctva v pôsobnosti Ministerstva obrany SR. Zaoberajú sa problematikou ochrany zdravia pri práci s chemickými, biologickými a radioaktívnymi látkami, podmienkami práce v hlučnom a prašnom prostredí, ale aj pod-

mienkami poskytovania zdravotnej starostlivosti, ubytovania, stravovania a zásobovania pitnou vodou v zariadeniach MO SR. Vojenski hygienici monitorujú epidemiologickú situáciu – dynamiku výskytu nákazlivých ochorení v jednotkách MO SR. Úzko spolupracujú s Veliteľstvom vojenského zdravotníctva v Ružomberku, ministerstvom zdravotníctva SR a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR.

V rámci prevencie tzv. „civilizačných ochorení“ od roku 2000 ústav poskytuje bezplatnú poradenskú službu v oblasti správneho životného štýlu.

OČKOVANIE VOJAKOV

V roku 1993 po vzniku Armády SR bolo v ústave zriadené vakcinačné stredisko na očkovanie vojakov vysielaných do mierových a vojenských misií. Stratégia očkovania je daná Metodickým pokynom hlavného hygienika MO SR a vychádza z odporúčaní Svetovej

Očkovacia schéma obsahuje očkovanie proti:

- tetanu
- záškrtu
- infekčnému zápalu pečene typu A a B (žltáčka A, B)
- brušnému týfusu
- meningokokovej meningitíde A a C (zápal mozgových blán)
- poliomyelitíde (mozgová obrna)
- žltej zimnici
- chripke

Prvé výročie Centra výnimočnosti EOD

Centrum výnimočnosti EOD (Explosive Ordnance Disposal – odstraňovanie výbušného materiálu), ktoré plní úlohy pri likvidácii nevybuchutej munície, rozpoznávaní výbušnín a likvidácii výbušných nástražných systémov, funguje v slovenských ozbrojených silách už rok. Veliteľstvo je dislokované v Trenčíne, výkonný prvok sídli v Novákoch. Práve tam sa 16. októbra uskutočnili oslavy prvého výročia jeho založenia.

Na oficiálnej oslave sa zúčastnil minister obrany SR Jaroslav Baška, veľvyslanec Francúzskej republiky na Slovensku Henry Cuny, zástupca náčelníka Generálneho štábu generálporučík Peter Gajdoš a veliteľ Síl vývoiku a podpory generálmajor Miroslav Kováč. Aký pokrok centrum za rok svojej existencie dosiahlo, prezentoval hosťom veliteľ Centra výnimočnosti EOD plukovník Gabriel Merňák. Špecifikoval ciele, úlohy a pôsobnosť Centra výnimočnosti a ocenil pomoc francúzskych ozbrojených síl, ktoré pôsobia ako výrazný podporný prvok najmä v odbornej oblasti.

„Centrum je výsledkom reálnych možností Slovenskej republiky niesť zodpovednosť v súvislosti s bojom proti terorizmu,“ povedal minister obrany J. Baška. Ako dodal, je potrebné stále zvyšovať odbornú a jazykovú prípravu našich odborníkov, ktorí budú pre centrum pracovať.

Francúzsky veľvyslanec zdôraznil, že Francúzsko v rámci pomoci slovenským špecialistom urobí všetko, čo bude v jeho silách.

Hosťi si prezreli aj praktické ukážky činnosti pyrotechnikov a oboznámili sa s činnosťou informačného systému určeného pre pyrotechnikov špecialistov pri detekcii, likvidácii a analýze munície, či už vo vojenských útvaroch, alebo počas priameho nasadenia.

ZÁKLADNÉ ÚLOHY

Centrum výnimočnosti EOD poskytuje on-line poradenstvo v oblasti EOD a ténuje pyrotechnikov špecialistov. Výsledkom jeho práce by mala byť maximálna podpora interoperability multinationálnych operácií EOD. Podľa slov plk. Merňáka by požadovaná úroveň vo vývoiku mali slovenskí experti dosiahnuť v strednodobom horizonte za dva až päť rokov. Ďalšou úlohou, ktorá ich čaká, bude hodnotenie konceptov a doktrín NATO, posúdenie, či sú obsahovo a odborne vhodné a či ich netreba dopĺňať alebo meniť.

Súčasný stav výstavby centra je v štádiu očakávania tretej konferencie, na ktorej by malo byť odsúhlasené konečné znenie Memoránd o porozumení. Predbežný termín jej konania je 11. – 12. február 2009. Plk. Merňák informoval, že intenzívne vyjednávajú s krajinami NATO o možnosti participácie na aktivitách centra obsadením pozícií zahraničných expertov v jeho štruktúre. Jednou z krajín, ktorá potvrdila záujem aktívne sa zúčastniť a obsadiť post zástupcu náčelníka oddelenia vývoiku, je Česká republika. Zapojenie zvažujú Francúzsko, Rakúsko, Rumunsko a USA.

EOD centrum v súčasnosti pracuje ako národná autorita. Za medzinárodnú vojenskú organizáciu ho vyhlási až Severoatlantická rada po odsúhlasení Memoránd o porozumení a po akreditácii v súlade s doktrínami NATO.

INFORMAČNÝ SYSTÉM EOD

Základnou myšľenkou vytvorenia webovej stránky je výmena informácií medzi expertmi v oblasti pyrotechniky na celom svete. K informáciám a správam o udalostiach budú mať prístup nielen vojaci, ale aj vládna a priemyselná organizácia, prípadne mimovládne organizácie. Miera dostupnosti jednotlivých informácií sa pre užívateľov bude líšiť. Novovytvorenú stránku <https://eod.mos.sk> doplnia informáciami v priebehu nasledujúcich mesiacov. Užívatelia webových stránok sa musia zaregistrovať.

Slovenské centrum výnimočnosti spolupracuje aj so švédskymi ozbrojenými silami. Slováci a Švédi spolu s Francúzmi vyvinuli nadstavbu informačného systému. Je integrovaný, čo znamená, že je v ňom možné plánovať, vydávať rozkazy, hodnotiť, dokumentovať, podávať správy aj bezpečnostné varovania. Je schopný podať žiadateľovi informáciu o tom, čo a kedy sa v oblasti EOD stalo v ktorejkoľvek časti sveta, v presne stanovenom časovom úseku. Jeho vývoj a testovanie stále prebieha. Podľa slov Björna Liszu, švédskeho poradcu, by si do Novák mali prísť natrieňovať prácu s týmto systémom Švédci, Holanďania, Dáni a Česi.

Text a foto: Mária FARKAŠOVÁ

Cyprus – uvoľňovanie aj misia pokračujú

Minister obrany SR Jaroslav Baška, náčelník generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a šesť poslancov výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť vedených predsedom výboru Rudolfom Pučíkom sa 31. októbra a 1. novembra zúčastnili na dvojdnovej pracovnej ceste na Cyprus. Na veliteľstve misie UNFICYP v Nikózii ministra a jeho delegáciu privítal jej vedúci pán Tayé-Brook Zerihoun, veliteľ misie admirál Mario Sanchez Bebernardi a veliteľ 196-denného slovenského kontingentu Jaroslav Schönvický. Minister obrany J. Baška rokoval aj s ministrom obrany Cyperskej republiky Costasom Papacostasom.

PROFESIONALITA A PODRÁŽKY

„Ako vo všetkých misiách aj na Cypre predstavitelia medzinárodných síl i domáceho štátu mali na prácu našich vojakov iba slová chvály,“ povedal po uvedených rokovaní minister obrany Jaroslav Baška. Dodal, že profesionalita a zmysel pre povinnosť robí z našich

vojakov skvelých reprezentantov rezortu obrany, ozbrojených síl a štátu, pričom ich pôsobenie porovnal so skvelou diplomatickou službou. Minister wiedol, že hoci rozhovory grécko-cyperských a turecko-cyperských predstaviteľov sú v poslednom čase intenzívnejšie a napätie sa postupne uvoľňuje, misia naďalej trvá. Zároveň v nej trvá aj účasť Ozbrojených síl SR.

Jaroslav Baška sa v Nikózii stretol aj so slovenskými vojakmi a dôstojníkmi pôsobiacimi v rámci medzinárodného veliteľstva, ako aj s našou 37-člennou ženijnou skupinou, ktorá tu je dislokovaná. „Práve teraz opravujeme dva mosty, rozširujeme prístavaciu plochu pre vrtulníka a veľmi veľa práce je s údržbou miestami dosť problematických inžinierskych sietí,“ hovorili o svojej práci ženísti, ktorých úlohy sa za posledné roky znásobili. Kým totiž pôvodne poskytovali svoje služby len v rámci slovenského Sektoru 4, od roku 2005 pôsobia v prospech celej misie UNFICYP.

„Vojaci, dámy a páni, nech sa páči, rád si vypočujem vaše pripomienky k službe, k vášmu zabez-

pečeniu,“ vyzýva slovenských príslušníkov misie na otvorenú debatu minister obrany Jaroslav Baška. Samozrejme, prítomný je aj náčelník generálneho štábu a poslanci. Ticho počuť iba chvíľu. Jeden z dôstojníkov ukáže podrážky svojich vojenských topánok. Ich dezén bol celý dopukany. „Ide o staršiu sériu. Najnovšie už tieto topánky nedostávame s dutým dezénom, vďaka čomu boli síce topánky ľahšie, ale menej odolné. Pri plnom dezéne vydržia oveľa viac,“ vysvetlí aktuálnu situáciu veliteľ slovenského kontingentu pplk. Jaroslav Schönvický. „Všetky ostatné zahraničné jednotky majú športový výstroj s výrazným označením svojej armády, len u nás na to dajako zabudli,“ poznamená ďalší vojak. „Vojaci čo šli do operácie ISAF už takúto športovú výstroj mali a postupne s ňou budú odchádzať do nasadenia v zahraničí aj ostatní,“ ozrejmí generál Bulík. Debata je aj o predsa len sa postupne zlepšujúcom prístupe k internetu a o pátine ubytovacích priestorov, ktoré by mali byť postupne tiež klimatizované. Diskusia je korektná a konštruktívna - bez náznakov ukrivdenosti

či ubolelosti. V rovnakom duchu sa nesie aj tá s vojakmi v našom základnom tábore vo Famaguste.

Skúsený podplukovník Schönwicksý, ktorý na Cypre slúži už tretí raz, pričom za sebou už má aj misiu na Balkáne, vie porovnávať, že situácia v zabezpečení vojakov sa zlepšuje. Teší ho aj to, že jeho vojakom sa darí udržiavať prevádzkyschopnú všetku slovenskú techniku. Ženíjny inžinier major Bilek konštatuje, že vďaka zručnosti našich chlapcov si ju dokážu opravovať aj sami – a rýchlo. S technikou prenajatou od UN, ktorá musí ísť do servisov, to až také flexibilné nie je.

POSLANCI A VOJACI

Poslanec NR SR Viliam Jasari sa v areáli veliteľstva UNFICYP rozpráva s nadporučíkom Olgou Tomašovičovou a nadrotmajsterkou Monikou Fedíkovou. Na personálnu dôstojníčku Tomašovičovou doma v Trenčíne čakajú dve deti v stredoškolskom veku, pričom s ich výchovou jej pomáha druh. „Nie je to jednoduché, no sme denne v spojení a som veľmi rada, že po 20-ročnej službe v uniforme sa mi konečne podarilo vycestovať na misiu“. Aj nadrotmajsterka Fedíková, ktorá slúži v Bratislave vycestovala na Cyprus najmä kvôli novým skúsenostiam. „Profesionálny vojak je aj manžel, pričom on sám 15 rokov dochádzal domov na týždňovky, takže s mojim vycestovaním to nebola až taký problém. Je to skratka súčasť nášho vojenského manželstva,“ poznamenáva žena, ktorá tiež pôsobí v oblasti personalistiky. „Bol som už za vojakmi v Bosne, Kosove aj na Golanoch a takéto priateľské stretnutia sú pre mňa, ako člena Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť, mimoriadne dôležité. O to viac, keď sa všade dozvedáme, že naši vojaci slúžia všade profesionálne a s hrdosťou,“ konštatuje poslanec Viliam Jasari a našim ženám aj mužom v UNFICYP želá všetko dobré do ďalšej služby.

Až päť misií – toľko ich má na konte desiatnik Rastislav Dondek. Práve slúži na vchode tábora M. R. Štefánika, kde za ním zájde na rozhovor poslanec Emil Vestenický. Muž, ktorý bol veliteľ Pozemných síl Armády Slovenskej republiky, v zálohe je generál-major a dušou je stále vojak, sa z takýchto profesionálov teší. Nečudo. „Bol som dvakrát v Kosove, v operácii Iracká sloboda som slúžil v Kuwejte aj v Iraku a teraz som na Cypre, pričom mám za sebou napríklad funkciu vodiča bojového vozidla pechoty, bol som odminovač, prieskumník či strojník...“ vytráňa desiatnik, ktorého poslanec Vestenický s úsmevom označí za univerzálneho vojaka a povie, že na takýchto borcov môže byť naše Slovensko hrdé. Samozrejme, aj on desiatnikovi Dondekovi zaželá úspech v službe a šťastný návrat domov do Martina – k manželke a ich 2,5 ročnému dieťaťu.

Nárazníková zóna, pozícia v dedine Pila a jej veliteľ čatár Peter Gaži. Na rozhladní

postavenej na streche vojakmi využívané budovy podáva ďalekohľad aj predsedovi Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Rudolfovi Pučíkovi. Hovorí, že má doma šťastného a šťastného syna, pričom domov do Hubošoviec pri Prešove dochádza už dvadsať rokov. Najskôr v rámci svojho civilného povolania a desať rokov ako vojak. „Je to o sile vzťahu – a o sile nás dvoch, pričom priznávam, že manželka to má neraz ťažšie, ako ja,“ skromne povie čatár z Martina, ktorý už slúžil v Iraku aj na Golanoch. „Naši vojaci tu aj inde slúžia v komplikovanom politickom aj vojenskom priestore a nemajú to ľahlé, no sú dobre pripravení a vidím na nich sebadôveru aj optimizmus – a to je dobré,“ povie následne po stretnutí s patrolovacím družstvom na pozorovacom stanovišti č. 126, ktoré má prezývku Alcatraz, Rudolf Pučík.

SPOMIENKA NA KAMARÁTOV

Azda najemocionálnejšia chvíľa – spomienka na zosnulých kamarátov. Minister Jaroslav Baška, generál Ľubomír Bulík, poslanci a vojaci v tábore M. R. Štefánika, vrátane maďarských kolegov, kladú vence k pomníkom Miroslava Hrušku a Alexandra Šimkoviča, ktorí zahynuli v misii UNFICYP. Zároveň si pripomenú vyše päťdesiatich príslušníkov OS SR, ktorí zomreli pri svojom nasadení v zahraničí. Prítomným sa prihovára aj vojenský duchovný pplk. Stanislav Šverha. „Ja osobne, naše ozbrojené sily aj Slovenská republika je na vás hrdá. Popri vašej práci je ale vaša hlavnou úlohou, aby ste sa vrátili živí a zdraví k svojim rodinám. Počas plnenia povinností, ako aj v čase osobného voľna, si na seba dávajte pozor,“ nie raz pripomenul vojakom aj počas svojej návštevy Cypu minister obrany Jaroslav Baška.

Text a foto Pavol VITKO

Vojak 21. storočia

Na pražskom výstavisku v Letňanoch sa v dňoch 16. až 18. októbra uskutočnila pod záštitou národného riaditeľa Sekcie výzbrojovania MO ČR a odbornou garanciou Asociácie výrobcov a predajcov zbraní a streliva ČR medzinárodná výstava Vojak 21. storočia (Future soldier Czech republic 2008). Výstavu otvoril námestník ministerky obrany Českej republiky Jaroslav Kopřiva, prítomní boli náčelník Generálneho štábu Armády ČR generálporučík Vlastimil Pšek, zástupcovia NATO, odbornej verejnosti z členských štátov NATO, Partnerstva za mier a Stredozemného dialógu.

Výstava bola určená zástupcom ministerstiev obrany jednotlivých štátov, predstaviteľom odbornej verejnosti, výskumných a vývojových centier, zástupcom ozbrojených síl a ich veliacim zložkám, expertom z jednotlivých pracovných výborov NATO, zástupcom obranného a bezpečnostného priemyslu.

SLOVENSKO V LETŇANOK

Medzi 14 národnými expozíciami na výstavisku nechýbala ani slovenská. Práve Slovensko bolo hostiteľom predchádzajúceho ročníka výstavy, ktorá sa uskutočnila

v októbri 2003 na výstavisku Agrokomplex Nitra (výstavy sa organizovali od roku 1985 postupne v Portugalsku, Francúzsku, Veľkej Británii, Kanade, Nórsku a v Českej republike). Slovensko na výstave zastupovala delegácia ministerstva obrany pod gesciou Národného riaditeľa pre výzbrojovanie, ktorá je odborne a organizačne zabezpečená orgánmi výzbrojovania Sekcie obranného plánovania a manažmentu MO SR (SEOPMZ). V rámci expozície bol prezentovaný projekt Pokročilého individuálneho bojového systému (PIBS). Ten je podľa riaditeľa odboru pre výzbrojovanie SEOPMZ plk. v zál. Ing. Ivana Koblína CSC. projektom experimentálneho výskumu.

„Na výstave prezentujeme doterajšie výsledky výskumu a skúšok v danej oblasti pre potreby slovenských ozbrojených síl. Zároveň ukazujeme aj určité časti vybavenia vojaka, ktoré sa nám už podarilo zaviesť do ozbrojených síl. Účasť na výstave je pre nás vitálnou možnosťou skontrolovať naše výsledky a postupy s vývojom v ostatných krajinách NATO, oboznámiť sa s novými projektmi a trendmi v danej oblasti,“ zdôrazňuje Ivan Koblín. Podľa neho by nové dodávky PIBS mali do ozbrojených síl prísť po roku 2013. Systém musí byť plne kompatibilný aj s novými komunikačnými systémami zavádzanými v našich ozbrojených silách, rovnako ako aj

s kolosovým obrneným transportérom, ktorý by mal byť v tomto období už vo výzbroji.

Najväčšiu expozíciu mala česká armáda. Na ploche 400 metrov štvorcových prezentovala úroveň vybavenia profesionálneho vojaka súčasnosti i niektoré prvky pripravovaného kompletu Vojak 21. storočia. Bolo možné vidieť aj praktickú ukážku simulátora a simuláciu vedenia bojovej činnosti jednotlivca a malých jednotiek na bojisku. Predviedli projekty bezpilotných prostriedkov i pozemný priekumný prostriedok. Nechýbala ani zásahová výstroj, ručné zbrane z výbavy vojenskej polície a činnosť pozorovacieho a zabezpečovacieho systému SOM.

Medzi 160 firmami z 21 krajín štyroch kontinentov (Európy, Ameriky, Ázie a Afriky) sa na pražskom výstavisku prezentovali nielen tradiční výrobcovia z Európy, severnej Ameriky či Izraela, ale napríklad aj z juhoafrickej republiky či Turecka. Nechýbalo ani niekoľko slovenských firiem, aj keď v tejto oblasti nám na rozdiel od našich západných susedov zrejme užiel vlak. Svoje zastúpenie mali bratislavské firmy: Incheba, Pyra (špeciálne pyrotechnické výrobky), Metrodat a michalovský Žekon. Vlastník firmy Metrodat Ing. Ivan Christov (firma v minulosti spolupracovala s Vojenským technickým ústavom v Liptovskom Mikuláši na vývoji diaľkového detektora chemických bojových látok) dnes ponúka termovízny puškohľad, ktorý umožňuje vojakovi pozorovať bojisko a používať svoju zbraň vo dne i v noci, ale aj širokú paletu výrobkov na ochranu vojaka pred laserom navádzanými zbraňami. S úspechom ich využíva česká armáda v takých náročných zahraničných misiách ako bol Irak a v súčasnosti je Afganistan. Ich používateľom je aj česká vojenská polícia a zariadenia budú

súčasťou nového kolosového obmerneného transportéra Pandur, zavádzaného do českej armády. Podľa obchodno-ekonomického riaditeľa michalovského Zekonu Ing. Milana Kandalu je pražská výstava významnou možnosťou skonfrontovať celosvetový vývoj v odievaní a ochrane vojaka. Spoločnosť v uplynulom období vyrábala uniformy nielen pre slovenské ozbrojené sily, ale aj pre armádu Saudskej Arábie, nemecký Bundeswehr či švajčiarsku domobranu. „V súčasnosti pripravujeme pre slovenských vojakov nové uniformy s digitálnou kamuflážou. Uvidíme, ako sme úspešní vo vojskových skúškach. Postupne by sme sa chceli vrátiť aj na zahraničné trhy. Nebude to však jednoduché, lebo konkurencia je v tejto oblasti čoraz väčšia,“ priznáva Ing. Kandal.

VOJAK BUDÚCNOSTI

Väčšina vystavovateľov sa zameriava na vybavenie vojaka 21. storočia. Rôzne koncepty modulárneho bojového systému vojaka pechoty (americký, britský, francúzsky, nemecký, taliansky, nórsky či švédsky) sa v niektorých segmentoch a riešení mierne odlišovali. Všetky zabezpečujú vojakovi potrebnú ochranu od hlavy po päty a možnosť pôsobiť na bojisku vo dne i v noci a v rôznych klimatických podmienkach. Systém sa skladá z niekoľkých častí integrovaných do väčšieho celku. Pozostáva z piatich podsystémov: zbraňového, príbojového, počítačovo – rádiového, softwarového, ochranných prostriedkov a individuálneho vybavenia. Zahŕňa prakticky všetko, čo má vojak na sebe, ako aj výstroj a výzbroj, ktorú ponese (vrátane tzv. inteligentných zbraní, komunikačných prostriedkov a zdrojov energie). Čiže kompletný výstroj a výzbroj boja na malé vzdialenosti.

Moderná prioba ho dostatočne chráni, okuliare nočného videnia mu umožňujú bojovať aj v noci, priehledový displej zabezpečuje priamo pred okom premietanie všetkých potrebných informácií. Kamera ho ochraňuje, lebo pri strebe sa nemusí ukazovať. Stačí, keď vystřiči zbraň a mieri cez obrazovku. Pokročilé rádiostanice už dokážu prenášať nielen hlas, ale aj údaje pre počítač. Ten zase prepája jednotlivé prístroje, poskytuje vojakovi informáciu o bojisku, vlastnej jednotke i protivníkovi. Satelitná navigácia zase zabezpečuje vojakovi dokonalú orientáciu aj v neznámom teréne. Ochranná vesta ho chráni pred účinkami strelby ručných zbraní

i čepinami. Vojak má na sebe zdroj energie, ktorý napája počítač, okuliare pre nočné videnie i rádiostanice.

Vystavovatelia sa sústredili aj na problematiku vývoja a zaškoľovania potrebných armády a polície pri udržiavaní mieru v obývaných oblastiach (Urban peacekeeping). Na spomínanú tému prebiehala počas výstavy aj medzinárodná odborná konferencia. V jej priebehu zazneli mnohé zaujímavé skúsenosti z pôsobenia v zahraničných misiách i účelnosti jednotlivých prvkov výzbroje, výstroja, vybavenia a ochrany vojaka, pôsobiaceho v nich.

Holandský výrobca DSM Dyneema napríklad prezentoval najsilnejšie polyetylénové vlákno na svete, ktoré je 15 násobne silnejšie ako kvalitná oceľ. Využíva sa predovšetkým pri výrobe nepriestrelných viest a oblečenia. Zaujímavé prvky výstroja a oblečenia do severských a horských podmienok bolo možné vidieť v nórkej, fínskej, švedskej, ale aj švajčiarskej či rakúskej expozícii. Najmä americkí a kanadskí výrobcovia (ESS, Revision) prezentovali všetko pre dokonalú ochranu oka vojaka na bojisku. Vedúca spoločnosť vyvíjajúca a vyrábajúca ochranné odevy proti chemickým, biologickým, radiologickým a nukleárnym prostriedkom a zbraňam, francúzska Paul Boyé zase ukázala, ako si predstavuje ochranu vojaka budúcnosti. Bojové operácie i mnohé národné misie si neustále vyžadujú aj obeť. Britská firma Remploy preto prišla s ponukou vakov na obeť. Napriek mnohým novým technológiám sa potvrdilo, že pre každého vojaka v poli je nesmierne dôležitý aj univerzálny nôž. Jeho švajčiarsky výrobca Victorinox ho ponúka pre rôzne armády už od roku 1891.

Na výstave bolo možné vidieť aj prostriedky na digitalizáciu bojiska, podporné vybavenie a prostriedky na dohľad a udržanie poriadku pri mierových misiách, ako aj na monitoring zdravotného a psychického stavu vojaka. Výstava pomohla prepojiť ponuku výrobcov s realitami a aktuálnymi potrebami vojakov v bojových operáciách a medzinárodných misiách. Poukázala na nové možnosti medzinárodnej spolupráce pri zavádzaní integrovaného systému vojaka budúcnosti. Budúce, už deviate pokračovanie medzinárodných výstav, zameraných na všetko, čo vojak potrebuje na bojisku, by sa malo uskutočniť o dva roky znova v Prahe.

Text a foto Jozef ŽIAK

Summit NATO v Budapešti

Minister obrany Slovenskej republiky Jaroslav Baška sa 9. a 10. októbra zúčastnil na neformálnom zasadnutí ministrov obrany krajín Severoatlantickej aliance v Budapešti.

Ministri diskutovali o otázkach spojených s pokračujúcou transformáciou Aliancie a o kľúčových potrebách multinationálnych operácií. Dôraz sa položil najmä na Afganistan a Kosovo. Predstavitelia členských krajín zhodnotili snahu týkajúcu sa spôsobilosti, ako sú strategická letecká preprava, helikoptéry a kontroly na zemi, logistika potrebná na realizáciu celého spektra misií. Prvýkrát sa na rokovaní zúčastnili aj predstavitelia Albánska a Chorvátska. Tieto krajiny sa uchádzajú o členstvo v Aliancii. Ministri obrany sa stretli s komisiou NATO z Gruzínska vedenou ministrom obrany Davidom Kezerášvilim, ktorá sa s predstaviteľmi NATO stretla prvýkrát od svojho vzniku. S predstaviteľmi rezortov obrany hovorili aj o nedávnom vojnovom konflikte s Ruskom. Ministri diskutovali s gruzinskými partnermi o spolupráci v obrannej a bezpečnostnej oblasti, reforme bezpečnostného sektora a správe vzdušného priestoru.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto: www.nato.int

Mierové medailky za službu v mierových pozorovateľských misiách I., II., a III. stupňa odovzdali 30. októbra v Sieni slávy na Ministerstve obrany SR náčelník generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a jeho zástupca generálporučík Peter Gajdoš. Na slávnostnom odovzdaní sa zúčastnil aj veliteľ Centra riadenia operácií plukovník Jindřich Joch.

Ocenenia získali ôsmi profesionálni vojaci po ukončení účasti v pozorovateľskej misii UNTSO na Blízkom východe a vo vojenskej operácii ISAF v Afganistane: ppik. Csaba Vyzstavel, kpt. Peter Chlebkó, kpt. Gabriel Jusko, kpt. Karol Lipka, kpt. Radomír Bořka, kpt. Michal Brtko, kpt. Ján Sopko a kpt. Miroslav Kaňa. „Medzinárodné nasadenie vyžaduje prípravu na akejkoľvek pozíciu, od vojaka až po generála. Dôležité je, aby sme sa prezentovali ako vojenski profesionáli a aj svojou prácou prispeli k plneniu úloh a cieľov, kvôl ktorým sú misie vedené,“ povedal oceneným dôstojníkom náčelník generálneho štábu gen. Bulík. „Som rád, že Slovenská republika prispela do operácií prostredníctvom vás. Verím, že nadobudnuté skúsenosti a vedomosti zúročíte na vašich terajších pracoviskách a budete ich odovzdávať ďalej,“ dodal generál.

far

Foto Peter DOVINA

Ocenenia za službu v misiách

Dôležitá je komunikácia

Minister obrany SR Jaroslav Baška prijal 14. októbra veľvyslanca Ruskej federácie Alexandra Udalova. Obaja partneri sa zhodli, že naše vzťahy sú dobré a dych v nich pokračovať a zlepšovať ich. Vzájomná spolupráca našich krajín by mala pokračovať, pretože výmena informácií medzi členskými a nečlenskými krajinami Severoatlantickej aliance je dôležitá. Aj preto, že jedhospemá komunikácia nie vždy splní účel. Na stretnutí sa hovorilo aj o licenciách, ktoré s Ruskom máme, ako aj o problematike abonentkej zmluvy, ktorá sa týka stíhačiek MiG 29.

Pozitívne bola hodnotená i posledná návšteva ruskej delegácie vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Spolupráca v oblasti vojenského vzdelávania podľa obidvoch predstaviteľov pokračuje veľmi dobre. Na záver sa minister obrany J. Baška a veľvyslanec RF Alexander Udalov venovali možnostiam vojenských výmenných rekreácií medzi oboma krajinami. Po tomto stretnutí sa táto problematika bude riešiť na expertnej úrovni.

Michaela FARKAŠOVÁ

Minister pomohol obyvateľom

Minister obrany SR Jaroslav Baška sa 7. októbra stretol s predstaviteľmi Klubu starostov Malackého okresu. Dôvodom stretnutia bola žiadosť starostov tohto klubu znížiť Vojenský obvod Záhorie. V súčasnosti OS SR využívajú tri Vojenské obvody (VO). Podľa zástupcov MO SR je rozloha VO Záhorie primeraná potrebám OS SR. V tomto vojenskom obvode je okrem výcvikového priestoru Turecký vrch aj vojenské letisko Kuchyňa a Vojenský skúšobný a technický ústav. Minister Baška vyšiel v ústrety starostom spomínaného okresu a súhlasil s návrhom vybudovať cestný obchvat obce Rohožník. Časť tohto obchvatu v dĺžke približne 500 m má byť vybudovaná v okrajovej časti Vojenského obvodu Záhorie a umožní napojenie na existujúcu štátnu cestu Malacky – Rohožník, ktorá preťína vojenský obvod. Plánovanou výstavbou a prevádzkou komunikácie nebude obmedzené plnenie úloh obrany štátu na území Vojenského obvodu Záhorie. Pomohol zjednodušiť vydávanie povolení na vstup na územie VO Záhorie pre veľkých obyvateľov obcí v blízkosti spomínaného vojenského obvodu. Po novom sa budú vydávať tlačivá žiadostí o povolenie na vstup do VO Záhorie na príslušných obecnych úradoch. Vyplnené žiadosti sa potom hromadne doručia na Obvodný úrad Vojenského obvodu Záhorie.

Vladimír GEMELA
Foto Martin URBAN

Obdiv a uznanie

Veliteľ základne koalíčných síl na medzinárodnom letisku v afgánskom Kandaháre Air Commodore Andy FRYER osobne udelil 50 príslušníkom Ozbrojených síl Slovenskej republiky medaily NATO „Non Article 5“ za službu mieru a slobody v operácii ISAF. Po slávnostnom akte, ktorý sa uskutočnil na pôde tábora SLOWCON, veliteľ KAF podakoval všetkým príslušníkom slovenského kontingentu za ich prácu a zdôraznil, že bez práce slovenských ženístov, ale aj stavbárov, by uskutočnenie mnohých operácií v priestore KAF nebolo možné. Vyslovil im obdiv a vďačnosť.

npor. Adrián MELEGA
veliteľ kontingentu ISAF

Prezentácia v Sarajeve

19. septembra 2008 sa v sarajevskom vojenskom tábore síl misie ALTHEA uskutočnila oslava pri príležitosti Dňa ozbrojených síl a Dňa ústavy. Zúčastnili sa na nej vysoký predstaviteľ Európskej únie Miroslav Lajčák (na fotografii), veľvyslanec SR v Bosne a Hercegovine Miroslav Mojžiš, veliteľ vojsk EUFOR Španielsky generálmajor Ignatio Villalain a veliteľ veliteľstva NATO v Sarajeve americký generálmajor Wightmann.

V misii ALTHEA v súčasnosti pôsobi približne 1 400 vojakov, slovenských príslušníkov je 40. Piatí pôsobia na veliteľstve ALTHEA a 35 tvorí strážnu jednotku, ktorá má na starosti stráženie tábora Butmir II. Program zaujal všetkých pozvaných hostí a prispel k prezentácii našich vojakov a Slovenska v misii. Jeho súčasťou bolo aj vystúpenie folklórného súboru Sliachanka z Liptovských Sliachov a premietanie filmov o slovenskej kultúre, prírode a ozbrojených silách.

pplk. Milan KUKUK

Čs. zahraničný odboj 1914 – 1918 a Česko-Slovenské légie 2. časť

Keď mesiac po sarajevskom atentáte na rakúsko-uhorského následníka trónu vyhlásilo 28. júla 1914 Rakúsko-Uhorsko vojnu Srbsku, bolo zrejmé, že táto vojna sa premenila na svetový konflikt. Znepriatelený svet bezhlavo rozrazil brány 20. storočia – storočia najkrvavejších vojen. V tých časoch sa aj slovenská otázka stala otázkou medzinárodnou. V októbri sme sme uverejnili prvú časť článku, v ktorom sme priblížili vznik česko-slovenských légii a ich účasť v zahraničnom odboji v rokoch 1914 až 1918. Dnes publikujeme 2. časť.

V Taliansku, ktoré vstúpilo do vojny na strane Dohody až v máji 1915, neexistovala česká alebo slovenská krajská kolónia. Až po pomene zdĺhavých rokovaniach predstaviteľov ČSNR, hlavne M. R. Štefánika, sa najskôr podarilo dosiahnuť umiestňovanie zajatcov českej a slovenskej národnosti oddelene od ostatných zajatcov z rakúsko-uhorskej armády. Dňa 15. januára 1917 v tábore Santa Maria Capua di Vetere došlo k vytvoreniu spolku zajatcov pod názvom Československý dobrovoľnícky zbor, ktorý v priebehu roku 1917 do apríla 1918 získal masovú základňu 10 200 členov. V máji 1917 bola väčšina zajatcov presunutá do tábora v Certose di Padua, ktorý sa stal základňou budovania čs. légii v Taliansku. Z predstaviteľov Slovákov sa o ich organizovanie významnou mierou zaslúžil aj npor. Rudolf Gábrš.

Po rozhodujúcej porážke talianskej armády pri Caporette (dnes Kobarič) na soľskom fronte (24. 10. – 9. 11. 1917) nastala istá zmena v postojoch talianskej vlády k formovaniu samostatného čs. vojska v Taliansku. Najskôr došlo k zriadeniu čs. pracovných práporov, no zásadný obrat v tomto procese priniesol až 21. apríl 1918, keď sa plk. Štefánikovi s ministerským predsedom Vittorio Emanuele Orlandom a ministrom vojny Vittorio Zupellim podarilo uzavrieť zmluvu medzi talianskou vládou a ČSNR v Paríži o zriadení samostatného čs. vojska v Taliansku. Zmluva určovala, že čs. vojenské jednotky budú súčasťou samostatnej čs. armády vo Francúzsku, politicky podriadené budú ČSNR, vojensky však budú podliehať veleniu talianskej armády. Mnohí spojeneckí činitelia hodnotili zmluvu ako fakticky prvé uznanie budúceho česko-slovenského štátu niektorou z dohodových mocností. Velením nad čs. jednotkami bol poverený generál talianskej armády

Užší výbor čs. dobrovoľníckeho zboru v Taliansku. Číslo 10 označený Ján Papánek.

Andrea Graziani. Centrom organizácie čs. légie bola oblasť severne od Rima, v kraji Umbria – najmä vo Foligne a v neďalekých mestách Spello, Spolito, Asisi, Perugia a Viterbi. Formovali sa strelcké pluky a špeciálne guľometné roty. 23. apríla 1918 boli čs. strelcké pluky (1. – 4.) zjednotené do 1. čs. divízie, ktorá už v polovici mája 1918 dosiahla početný stav 14 000 mužov, z toho 320 dôstojníkov a ďalší dobrovoľníci stále prichádzali. V júni 1918 mala divízia už 15 680 osôb a popri strelckých plukoch sa formovali aj jednotky iných druhov vojsk a tylové zabezpečenie. Vzhľadom na rozhodnutie ČSNR v Paríži o jednotnom číslovaní čs. zahraničného vojska, sa 8. júla 1918 prečíslovala 1. divízia na 6. divíziu a jej štyri pluky dostali čísla 31 až 34. Presun 6. divízie na front sa uskutočnil až v polovici augusta 1918 a bola nasadená v priestore medzi Gardským jazerom a riekou Adige, kde zaujala bojové postavenie na úseku Altissima. Tento úsek patril k najkritičnejším miestam 1. talianskej armády, lebo sa tu nepriateľovi ponúkala možnosť preniknúť do lombardskej nížiny. Kľúčovým bodom jej obrany bola kóta 703 nazvaná Doss Alto. No 21. septembra, po krátkej delostreleckej príprave zaútočili rakúsko-uhorské jednotky v priestore vrcholku Doss Alto na obranné postavenie 33. čs. strelckého pluku. Po úpomom boji sa čs. legionári podarilo jednotky protivníka vytlačiť a obnoviť predný

okraj obrany. Za to zaplatili stratami 7 mŕtvych a 119 bolo ranených. Ich statočnosť sa premietla do listu V. Orlanda adresovanému ČSNR v Paríži a s neskrývaným obdivom nad ich chabosťou sa vyjadrovala celá talianska tlaď.

Čs. armádny zbor v Taliansku mal 19 476 mužov, z toho 991 Slovákov (3,03 percenta). Zo slovenských nižších dôstojníkov možno spomenúť Rudolfa Gábrša, Jána Papánka, Jána Imra, Augustína Malára, Eduarda Sadloňa, Gustava Košťála, Jána Žiaka či Pavla Višňovského. Zbor sa skladal zo šiestich strelckých plukov (č. 31 – 35 a 39), dvoch delostreleckých plukov a jednej jazdeckej švadrony (práporu). Straty čs. vojska v bojoch 1917 – 1918 na talianskom fronte predstavovali 625 padlých, 55 nezvestných a takmer 500 ranených vojakov. Armádny zbor čs. legionárskeho vojska z Talianska bol prvou zložkou čs. zahraničného vojska, ktorá sa už v priebehu decembra 1918 vrátila do Československa.

ČESKÁ DRUŽINA

Keď 28. septembra 1914 prisahalo vernosť svojmu práporu v Kyjeve okolo 7 000 príslušníkov Českej družiny, vojaci boli rozdelení do menších jednotiek a pridelení ako výzvedné oddiely k ruským divíziám a plukom. V priebehu troch rokov plnili družiníci náročné

a riskantné prieskumné úlohy, často preoblečení do uniform rakúsko-uhorskej armády prenikali do nepriateľského týla. Postupne sa ich počet zväčšoval aj o dobrovoľníkov z masy vojnových zajatcov a prebehlikov. Už v januári 1916 sa Česká družina natoľko rozrástla, že vytvorila Česko-slovenský strelecký pluk a o 4 mesiace neskôr prerástla do Česko-slovenskej streleckej brigády, ktorá sa organizačne členila na dva pluky po ôsmich rotoch.

Zjavný obrat v zložitom organizovaní a bojovom nasadení čs. jednotiek v Rusku nastal až v roku 1917, v súvislosti s februárovou revolúciou. Velenie čs. streleckej brigády, aj keď ešte nie úplne sformovanej, podalo ruskému veleniu žiadosť, aby v rámci pripravovanej Kerenského ofenzívy bola nasadená na front ako kompletná úderná jednotka. Tak sa aj stala a brigáda bola začlenená do 49. armádneho zboru 11. ruskej armády v oblasti Zborova severozápadne od Tamopola. Útok brigády sa začal 2. júla 1917 a podarilo sa jej vniknúť do hĺbky 5 km, až do tretej línie nepriateľských zákopov. Front bol prelomený a len únava a neochota susediacich ruských jednotiek a váhavosť ich velenia spôsobili, že sa úspešný prielom nevyužil na celej frontovej línii. Čs. brigáda zajala 62 dôstojníkov, 3 150 vojakov, ukořistila 20 diel a veľké množstvo guľometov. Vlastné straty brigády pritom predstavovali 185 padlých a 800 ranených. K jej úspechu pomohlo aj to, že rakúsko-uhorské línie bránili dva české pluky, ktorých mužstvo ustúpilo alebo sa dobrovoľne vzdalo do zajatia. Zborovská bitka sa stala jednou z hlavných bojových tradícií medzivojnovkej čs. armády.

Do leta 1917 sa v rámci čs. brigády sústredilo približne 7 000 vojakov, do septembra sa prihlásilo 22 000 nových dobrovoľníkov a na jeseň vstúpilo do čs. legiónárskeho vojska v Rusku takmer 10 000 bývalých zajatcov. Takto sa po zborovskej bitke začala postupne vytvárať 40-tisícová armáda – Česko-slovenský zbor. Boľševická revolúcia začiatkom novembra 1917 zvrhla Dočasnú vládu. Boľševici uchopili moc a nehodlali pokračovať vo vojne. Leninov Dekrét o mieri vyzýval na okamžité uzatvorenie mieru. Vláda soviетov hodlala rokovať s Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom o separátnom mieri, ktorý bol napokon 3. marca 1918 uzavretý. V tomto čase, v dňoch od 8. do 14. marca 1918 zväčšali čs. jednotky, ktoré sa snažili spojiť s jadrom čs. vojska premiestňujúcim sa po železnici na východ, tvrdé, ale úspešné boje pri železničnom uzle Bachmač s nemeckou 91. divíziou. Do bojov pri Bachmači výrazne šie zasiahli už aj Slováci sústredení v 7. čs. streleckom pluku „Tatranskom“.

T. G. Masaryk na rokovaniach s hlavným veliteľom boľševickej armády Muravjovom dosiahol uznanie neutrality a voľný odchod čs. armádneho zboru. Obojstranné rokovania napokon vyústili do zmluvy, ktorú 26. marca 1918 podpísal Josif Vissarionovič Stalin ako ľudový komisár národností. Zmluva zaručovala čs. légii voľnú cestu cez Sibír do Vladivostoku, no nezaväzovala ich, aby odovzdali väčšinu zbraní. Napätie narastalo

M. R. Štefánik (uprostred) so skupinou predstaviteľov slovenských a českých krajaňských organizácií vo Washingtone 1. júla 1917.

a jednou z rozhodujúcich akcií vedúcich aj k vystúpeniu čs. légii v Rusku proti sovietskej vláde bol tzv. Čeljabinský incident 14. – 17. mája 1918, keď sa neozbrojení legiónári dostali do konfliktu s miestnym sovietskym pre uväznenie členov čs. stráže, čo riešili odzbrojením červenoarmejcov, oslobodením väzňov a obsadením mesta. Sovietska vláda sa napokon pokúsila čs. jednotky odzbrojiť a ako samostatné vojsko úplne zlikvidovať. Zjazd delegátov čs. armádneho zboru 23. mája 1918 jednoducho rozhodol, že legiónárske vojsko bude, nehládajúc na odpor sovietskej moci, pokračovať v ceste do Vladivostoku podľa „vlastného poriadku“ – čiže so zbraňou v ruke. Osudnou, poslednou kvapkou sa stal telegram Leva Trockého z 25. mája 1918, ktorý rozkazoval odzbrojiť čs. légie na sibírskej magistrále. Ohrození legiónári siahli po zbraňoch a v bojoch pri Marjanovke, Zlatomste, Čeljabinsku, Penze, Lipiagoch a inde porazili sovietske jednotky, v ktorých už bojovali aj českí a slovenskí červenoarmejci

– internacionalisti. V priebehu niekoľkých týždňov ovládol čs. zbor celú transsibírsku magistrálu. Tým sa začala výnimočná epizóda prvej svetovej vojny – armáda štátu, ktorý ešte neexistoval na mape Európy, ovládla obrovské územie. Medzinárodná prestíž čs. zahraničného odboja tým neobyčajne stúpila. Prítom v polovici júna 1918 čs. zbor prerušil cestu do Vladivostoku a obrátil sa späť na západ. V Povolží sa vytvoril nový front a 7. augusta 1918 dobyli vojaci 1. čs. streleckého pluku Kazaň, pričom značné úspechy zaznamenali čs. legiónári aj na tzv. severnom fronte, kde dobyli 25. júna Jekaterinburg.

V roku 1918 vstúpilo do čs. légii v Rusku ďalších 3 394 Slovákov a v Irkutsku bol zriadený osobitný tzv. Výchovný tábor pre Slovákov. Vykonávala sa tu tak vojenská, ako aj výchovná činnosť, ktorú zabezpečoval aj takmer tridsaťčlenný inštruktorský-výchovateľský zbor nižších slovenských dôstojníkov a vyšších poddôstojníkov. Medzi nimi napríklad ppor. Vladimír Ballo,

Generál M. R. Štefánik pri prehliadke čs. domobraneckých práporov v Gallarate v Taliansku 28. apríla 1919.

Operačné oddelenie čs. vojska v Čeljabinsku v júni 1918. Slovenský legionár Ján Sýkora stojaci pri dverách (najvyšš0).

Z oslavy Nového roka 1920 na Sibíri. Sediaci zľava: veliteľ 12. čs. streleckého pluku M. R. Štefánik a zástupca veliteľa pluku major Vlast.

prápor. Ladislav Bodický, por. Ferdinand Čatloš, por. Igor Daxner, prápor. Ján Chorvát, prápor. Mikuláš Gacek, prápor. Ján Kulík, ppor. Pavel Kuna, ppor. Peter Klimo, npor. Jozef Kustra, prápor. Miloslav Lajda, por. Branislav Manica, prápor. Peter Marendiak, prápor. Aurel Ruman, šikovateľ Ján Sýkora, por. Michal Širica, ppor. Miloš Štefanovič, kpt. Rudolf Viest, kpt. Peter Zachar (padol a ďalší).

OBČIANSKA VOJNA

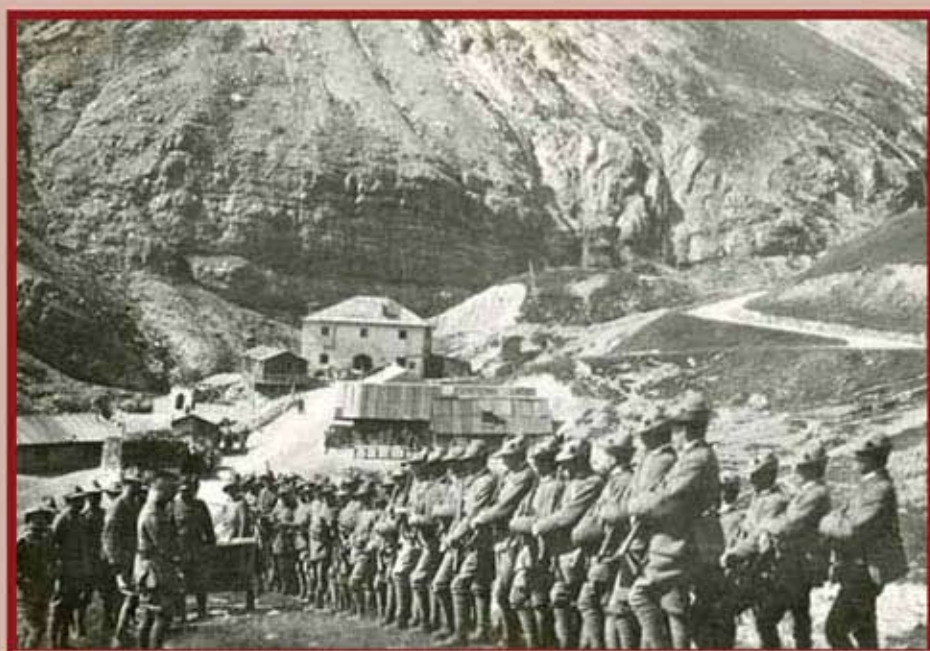
Celková situácia légii na Sibíri bola vojensky, politicky i morálne veľmi neprehľadná a zložitá. Čs. légie sa zaplietli do ruskej občianskej vojny a úlohy, ktoré sa na ne kladli, presahovali možnosti zhruba 60-tisíc bojaskopných vojakov. Pod tlakom Červenej armády museli légie 10. septembra 1918 opustiť Kazaň, neslôr Simbirsk, Samaru a ďalšie mestá. Za ich chrbtom sa tiež 18. novembra 1918 uskutočnil prevrat a bola nastolená krvavá Kozakova diktatúra. Neprihádzali ani sľubení

dohodoví vojaci, ktorí mali vyčerpaným čs. jednotkám pomôcť. V čs. légiiach v Rusku sa začal šíriť pocit sklamaní, dezilúzie a obavy, že sú na Sibíri ponechaní napospas osudu. To ešte umocňovali správy o vzniku samostatného Česko-slovenského štátu 28. októbra 1918. V tejto situácii prišiel v novembri 1918 na Sibír v sprievode francúzskeho generála M. Janina, minister vojny nového čs. štátu generál Štefánik. Napokon uznal, že čs. zbor už nie je schopný plniť žiadne nové bojové úlohy. Po niekoľkých poradách so spojeneckými vojenskými činiteľmi dospel k rozhodnutiu, že čs. pluky odovedia protiboševický front ruskej sibírskej armáde, stiahnu sa z frontu a sústredia sa na ochranu sibírskej železnice. Po vydaní rozkazu generál Štefánik odovzdal vojenské velenie generálovi Janinovi, politické záležitosti boli zverené Bohdanovi Pavlovi a 20. januára 1919 z Ruska odcesto-

val. Po návrate do Paríža Štefánik vynakladal maximálne úsilie, aby urýchlil presun čs. légii z Ruska do vlasti. Počas existencie čs. légii v Rusku ich radami prešlo 71 310 dobrovoľníkov, z toho 5 104 Slovákov (7,16 percenta). Návrat čs. armádneho zboru z Ruska, najmasovejšej zložky čs. zahraničného vojska, bol zložitou a časovo veľmi náročnou úlohou. Realizoval sa lodnými transportmi z ruského Vladivostoku od februára 1920 až do 30. novembra 1920.

Politické, diplomatické a vojenské úsilie Čechov a Slovákov v zahraničí za prvej svetovej vojny bolo významnou zložkou protirakúsko-uhorského odboja. Bojové vystúpenie čs. zahraničného vojska (čs. légii vo Francúzsku, Rusku, Taliansku, ako aj diplomacia čs. zahraničnej akcie mali rozhodujúci podiel na tom, že v období od 29. júna do 3. októbra 1918 vlády Francúzska, Veľkej Británie, USA a Talianska uznali Československú národnú radu v Paríži de facto za politickú predstaviteľku budúceho Česko-Slovenského štátu a čs. légie v zahraničí za súčasť armád Dohody (Entente). Vojenská účasť čs. légii na strane Dohodových mocností v konečnom dôsledku prispela k vzniku Česko-Slovenskej republiky 28. októbra 1918 na troskách bývalej rakúsko-uhorskej monarchie, čo vtedy predstavovalo vyvrcholenie diplomatického a vojenského úsilia hlavných politických reprezentantov českého a slovenského národa.

pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ Ph.D.
Vojenský historický ústav Bratislava
Foto VÚA-VHA Praha,
VHA Bratislava,
Múzeum SNP Banská Bystrica, zbierka autora

Prísaha príslušníkov 39. čs. streleckého pluku v štílskom sedle v talianskych Dolomitoch v októbri 1918.

ŠTEFAN FAJNOR ml.

(19. október 1888 Senica nad Myjavou – 27. jún 1918 Buzuluk, RUSKO), kapitán *in memoriam*

Študoval na gymnáziu a Právnej fakulte budapeštianskej univerzity. Pred vypuknutím prvej svetovej vojny pracoval ako advokátsky konipient. V hodnosti praporčíka 16. pešieho pluku rakúsko-uhorskej armády odvelený na ruský front, kde sa 10. júla 1915 dostal do zajatia. Jeden z prvých slovenských zajatcov, ktorý sa prihlásil do Českej Družiny. Od 24. apríla 1916 príslušník 1. čs. stredného pluku Majstra Jana Husa, prevezený do jeho 3. roty. Od 15. novembra 1916 mladší dôstojník 6. roty pluku. V máji 1917 ako emisár určený na nábor českých a slovenských dobrovoľníkov. Vo funkcii veliteľa 6. roty 1. čs. stredného pluku sa v júli 1917 vymenoval v bitke pri Zborove. Od 8. do 26. mája 1918 pridelený do štábu 1. čs. streleckej divízie čs. légii v Rusku ako sudca poľného súdu. V máji 1918 sa vrátil do 1. čs. stredného pluku, kde opätovne prevzal velenie 6. roty a súčasne zastával funkciu zástupcu veliteľa II. práporu. Padol hrdinskou smrťou v boji čs. légii proti boľševike mied o mesto Buzuluk. Povýšený na kapitána *in memoriam* československej armády.

DUŠAN JAROSLAV KARDOSS

(8. august 1897 Dolný Kubín – 8. november 1916 na neke Stodol – bojisko pri Lučku, UKRAJINA), praporčík

Základnú školu navštevoval v Dolnom Kubíne, následne študoval na reálke v Kroměříži. Po maturite sa v roku 1914 zapísal na ČVUT v Prahe. Vyznávač česko-slovenskej spolupráce a slovanskej vzájomnosti. Po vypuknutí 1. svetovej vojny ho pre slavjanofílske názory spolu s matkou vyšetrovala rakúska polícia. Z dôvodu protištátnej činnosti bol 19. novembra 1914 v Prahe zatknutý, v marci 1915 odsúdený na ročné väzenie. Väznený vo Viedni, na jar 1915 v Brne. 28. novembra 1915 odvedený do 25. streleckého pluku rakúsko-uhorskej armády v Lučenci. V máji 1916 odvelený na ruský front, kde 28. júla prebehol. Ako jeden z prvých Slovákov vstúpil 9. augusta 1916 v Kyjeve do rodilaceho sa čs. legionárskeho vojska v Rusku. Zaradený do Čs. streleckej brigády. Od 25. septembra 1916 príslušník 2. roty 1. čs. streleckého pluku Majstra Jána Husa, operujúceho v zostave 101. pešej divízie 8. ruskej armády. Dobrovoľne sa hlásil do prieskumných akcií. Padol pri nočnej prieskumnej hliadke 8. novembra 1916. Vyznamenaný ruským strieborným krížom sv. Juraja 4. triedy, medailou Za hrdinstvo 4. triedy. Pamätná tabuľa na rodnom dome v Dolnom Kubíne (1927).

RUDOLF GÁBRIS

(1. december 1889 Nové Mesto nad Váhom – 5. september 1968 Piešťany), major

Od roku 1907 bankový úradník. V čase prvej svetovej vojny bol ako príslušník rakúsko-uhorskej armády na jeseň 1915 zajatý na srbskom fronte, absolvoval Albánsky pochod, a následne bol deportovaný do zajateckého tábora v Taliansku. V decembri 1916 patril k prvým dobrovoľníkom čs. jednotiek, organizátor náboru slovenských zajatcov do čs. légii, od jesene 1917 spolupracovník Odbočky ČSNR v Ríme. Zapísaný do zoznamu 31. čs. streleckého pluku čs. légii v Taliansku. V apríli 1918 účastník Kongresu utlačaných národností Rakúsko-Uhorska v Ríme, od mája 1918 vedúci kancelárie zajateckého odboru Odbočky ČSNR. Od novembra 1918 pôsobil ako organizátor Domobraneckých práporov v Taliansku, pričom dosiahol hodnosť major. Po návrate do ČSR poradca Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska vo vojenských otázkach, pomáhal budovať základy čs. brannej moci na Slovensku. V roku 1919 organizátor najväčšej slovenskej dobrovoľníckej jednotky Jánošíkovej družiny, utvorenej pôvodne na boj s Maďarskou republikou rád. Po demobilizácii riaditeľ Tatra banky v Bratislave. Zaslúžil sa o budovanie slovenských peňažných ústavov na východnom Slovensku. Prvý predseda Združenia slovenských legionárov.

Následky prvej svetovej vojny – vo vojne zomrelo asi 10 miliónov ľudí, zranených bolo asi 20 miliónov. Materiálne škody boli obrovské a azda ešte väčšie boli škody na ľudskej psychike. Straty na životoch vojakov: USA 114 000; Rumunsko 335 000; Turecko 325 000; Taliansko 460 000; Veľká Británia 761 213; Rakúsko-Uhorsko 1 200 000; Francúzsko 1 358 000; Rusko 1 700 000; Nemecko 2 000 000; iné 406 000. Straty na životoch civilistov boli spôsobené hladom, chorobou a pod. – 4 642 000 (Belgicko, Rumunsko, Nemecko, Srbsko, Rakúsko, Rusko); náhornými a leteckými útokmi – minimálne 100 000; vyvražďovaním (genocídou) – 4 000 000 (Arméni, Židia, Sýrčania, Gréci); španielskou chrípkou – minimálne 6 000 000. Ďalším dôsledkom „Veľkej vojny“ bolo oslabenie primátu Európy vo svete, industrializácia niektorých nových krajín (Latinská Amerika, britské dominiá, upevnenie postavenia Japonska v Ázii a Tichomorí, a naprák fakt, že USA sa stali veľmocou Európy a potvrdili svoju hospodársku prevahu. Na sklonku roka 1918 vyzeral svet celkom inak ako v júli 1914. Došlo k vzniku nových štátov a posunom hraníc (Versaillský systém). Ako pokračovať ďalej, mala rozhodnúť mierová konferencia.

Chorváti na fínskych člnoch

Fínska zbrojovka Patria sa postarala o dodávku dvoch raketových člnov do Chorvátska. Štyri plavidlá triedy Helsinki slúžili od polovice 80. rokov vo fínskom námorníctve. Pred niekoľkými rokmi mali prejsť modernizáciou, ale z rozpočtových dôvodov ich radšej vyradili. Dva z nich predalo Fínsko Chorvátsku za 9 miliónov eur. Pomene nízku cenu ovplyvnil fakt, že Chorvátsko sa predtým rozhodlo pre nákup obmených vozidiel Patria AMV.

Firma Patria sa starala o údržbu dieselových motorovplavidiel. Člnoy Oulu a Kotka teraz prešli celkovou opravou a Patria ich odoslala do Chorvátska. Fínska firma sa postará aj o výskok chorvátskych námorníkov.

Člnoy sú dlhé 45 metrov a majú výtlak 300 ton. Plavidlá dosahujú rýchlosť 57 km/h a posádka tvorí 30 ľudí. Výzbroj tvorí 57 mm kanón vo veži na proxe a dvojhlaňový kanón kalibru 23 mm. Hlavnou údernou silou je však 8 protiletadlových rakiet Saab RBS 15. Člnoy nesú aj protiponorkové hlbinné bomby.

Počet raketových člnov chorvátskeho námorníctva tak stúpne na päť. Jedna loď je staršia juhodosanská a dva člnoy sú chorvátskej výroby. Všetky používajú jednotnú výzbroj rakiet RBS-15.

Izrael oficiálne požiadal USA o predaj lietadiel F-35. V prvej fáze chce 25 kusov vo verzii A. Neskôr by mohol uplatniť opciu na ďalších 50 kusov F-35A alebo F-35B s kolmým pristátím. Celková cena objednávky sa pohybuje okolo 15 miliárd dolárov.

Prvé stroje by mohol Izrael získať už v roku 2012. Veľmi pravdepodobne sa tak stane vôbec prvým zahraničným používateľom stroja. Istým problémom by mohol byť prístup ku zdrojovému kódu softvéru lietadla, ktorý Američania nie sú ochotní poskytnúť. Izrael však chce do strojov montovať vlastnú elektroniku a výzbroj, a preto tieto informácie potrebuje. Podľa posledných správ sa rozporu podarilo prekonať.

Izrael pôvodne uvažoval o najmenej 100 lietadlách F-35 a veľký záujem mal aj o 24 výkonnejších stíhačiek F-22 Raptor. Tie však Američania odmietajú uvoľniť na export.

Lockheed Martin F-35 Lightning II je jednomiestny jednomotorový stroj. Výzbroj tvorí kanón kalibru 25 mm, rakety a navádzané bomby. Na vonkajších závesníkoch môže niesť 6 zbraní, vo vnútorných šachtách ďalšie štyri. Maximálna rýchlosť je 1930 km/h. Ako sme už spomínali, verzia B má možnosť skráteného štartu a kolmého pristátia. Za to zaplatila menším objemom nádrží. Preto má F-35A maximálny dolet 2200 km, ale F-35B iba 1660 km.

Izrael nakúpi F-35

Dvojstranu pripravil Miroslav BARIČ
Foto US Army, USAF, Lockheed Martin

Gréci menia plány

Grécka vláda v roku 2006 definitívne zrušila nákup 60 stíhačiek Eurofighter Typhoon a namiesto nich objednala 30 stíhačiek F-16C/D (na snímke) s opciou na 30 ďalších. K naplneniu opcie nedošlo aj napriek tomu, že grécke letectvo sírne potrebuje nahradit' staré stroje A-7 Corsair a F-4 Phantom II. V nákupnom programe na roky 2006 až 2010 za 11,39 miliardy eur sa však so žiadnymi ďalšími stíhačkami nerátalo.

Všetko však môže zmeniť odvetky grécky rival Turecko. To v roku 2006 takisto objednalo 30 stíhačiek F-16. Najnovšie sa rozhodlo kúpiť až 100 lietadiel F-35. Prvé z nich by mohlo Turecko dostať v roku 2015. Preto je pravdepodobné, že v ďalšom pláne na roky 2011 až 2015 sa stíhačky novej generácie objavja. Pripúšťa to aj grécke ministerstvo obrany, ktoré hovorilo o možnej novej objednávke už v roku 2009. Zo súťaže nechcú vylúčiť žiadneho európskeho či amerického výrobcu a tak možno nakoniec dôjde i na odmietnuté Eurofightery. Okrem nich sú pravdepodobnými uchádzačmi Lockheed F-35, JAS-39 Gripen a veľký záujem o predaj javí aj francúzsky Dassault so strojmi Rafale.

Škrt cez rozpočet môže ešte urobiť hospodárska kríza, možná zmena vlády v roku 2009 a aj potreba brať ohľad na ďalšie požiadavky ozbrojených síl. Medzi priority totiž patrí aj nákup nových fregát pre námorníctvo, transportných vrtulníkov (pravdepodobne NH90) a modernizácia starších bojových helikoptér AH-64 Apache na verziu D.

70-kilometrový snajper

Americký raketomet M270 vznikol na prelome 70. a 80. rokov a jeho úlohou bolo plošným ostreľovaním zastaviť prípadný masový útok z východného bloku. Britská armáda ho však teraz využíva v Afganistane úplne iným spôsobom – poskytuje palebnú podporu premýšľajúcim úderom na bodové ciele. Postarali sa o to nové rakety MBGB1 GMLRS kalibru 227 mm s GPS navádzaním. Od minulého roka ich britskí delostreľci vystreli v Afganistane 140. Rakete mu to vynieslo prezývku "70-kilometrový snajper".

M270 je schopný presne zasiahnuť na podporu pozemných jednotiek rýchlejšie ako lietadlá. Niektoré stroje boli pripravené k streľbe aj 48 hodín nepretržite a prekázali sto percentnú spoľahlivosť.

Nasadenie v Afganistane si však nevyžiadalo iba zmenu rakiet. M270 mali pôvodne slúžiť v mierom podnebí západnej Európy a v relatívnom bezpečí za frontovú líniu. V Afganistane je však vlete poľadné horúco a frontové línie neexistujú – nepriateľ môže byť všade. Stroje tak dostali klimatizáciu a prídavné pandierovanie kabíny. Posádka dostala k dispozícii prístroje pre nočné videnie a guľomet. Zosilnené bolo aj dno kabíny proti účinkom min.

Vyvíjajú 13,6-tonovú bombu

Najťažšou bombou druhej svetovej vojny bol 10-tonový Grand Slam britskej výroby. Američania z nej neskôr vyvinuli takmer 20-tonovú zbraň T-12, ktorú mohol niesť iba bombardér B-36 Peacemaker. V súčasnosti je najťažšou bombou, akú americké letectvo používa, 9,5-tonová GBU-43/B MOAB známa aj ako „maľka všetkých bômb“. Iste útoky na osobitne odolné podzemné ciele však Američania vyvíjajú ešte ťažšiu zbraň. MOP (Massive Ordnance Penetrator) bude vážiť až 13,6 ton. Vývoj novej bomby sa začal už v roku 2002, ale čoskoro ho prerušili pre finančné a technické problémy. Analýzy po útoku na Irak však ukázali, že existujúce zbrane nedokázali úplne zničiť ciele hlboko v podzemí a tak sa projekt MOP opäť obnovil.

Minulý rok prebehol prvý skúšobný výbuch a začali sa upravovať bombové šachty bližšie neurčeného počtu strategických bombardérov B-2. Každé z upravených lietadiel poniesie 2 bomby, ktoré sú dlhé 6 metrov a majú priemer 80 cm. Na dĺž ich bude navádzať GPS.

Bomba MOP má byť schopná preniknúť do hĺbky 60 metrov a až potom explodovať. Preto potrebuje špeciálnu rozebušku, ktorá vydrží náraz nadzvukovou rýchlosťou na tvrdý povrch. Takúto rozebušku teraz ostreľovala firma Boeing na 800 kilogramovej prieražnej hlavicí. MOP bude mať hlavicu naplnenú 2,7 tonami výbušnín. Na snímke je maketa, ktorú vyrobili pre skúšky upravenej bombovej šachty B-2.

Krátko

Napriek rastúcim objednávkam na špeciálne obrnené vozidlá, odnejšie proti výbuchom min ani klasický terénny Humvee nemá zráťané dni. V apríli a v máji americké ozbrojené sily objednali spolu 9212 vozidiel za 1,36 miliardy dolárov. Teraz získala firma AM General kontrakt na ďalších 4853 Humvee za 753 miliónov dolárov. Dodáť by ich mali do konca roku 2009. Kontrakt sa týka iba základných vozidiel – zbrane, rádiá a ďalšia elektronika sa budú objednávať a inštalovať osobitne.

Alžírsko kupuje 21 pobrežných hládokových činov od francúzskych lodeníc OCEA. Za jedno plavidlo zaplatí severoafrikárska krajina 8,5 milióna dolárov. Plavidlá sú dlhé 35 metrov a majú výťah 90 ton. Maximálna rýchlosť je 54 km/h a 16-členná posádka má k dispozícii tri guľomety kalibru 12,7 mm. Vo výbave sú drem štandardného radaru a GPS aj infračervené kamery pre nočné videnie. Činy môžu zostať na mori maximálne 24 hodín.

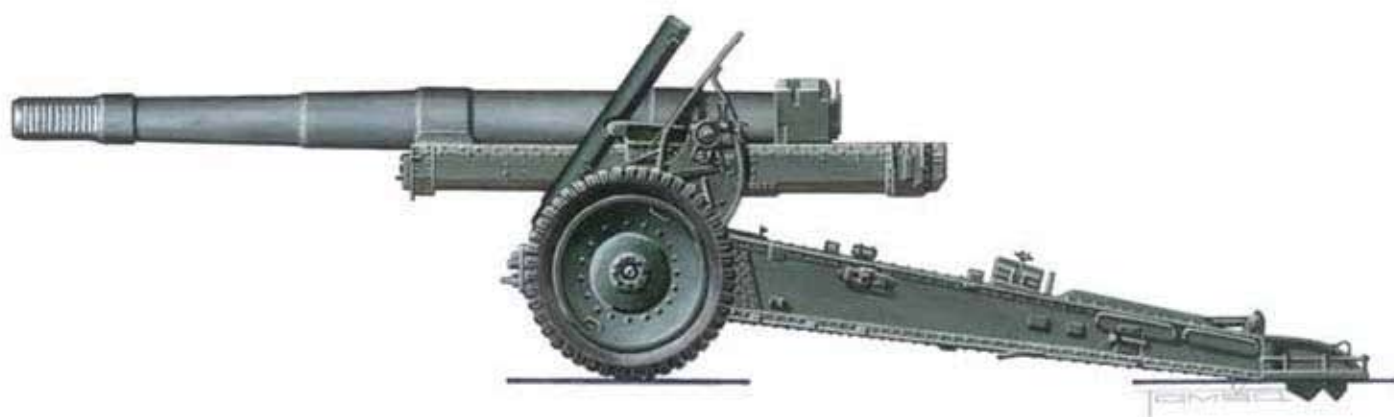
Thajsko si rozmyslelo projekt na modernizáciu 16 vrtulníkov UH-1, ktorý by si vyžiadal okolo 28 miliónov dolárov. Namiesto toho kúpi šesť nových vrtulníkov M-17 z Ruska. Zatiaľ objednálo prvé tri za 27 miliónov dolárov. Na nákup ďalších troch ešte musí nájsť prostriedky. Thajsko vôbec prikrát nakupuje helikoptéry z Ruska. Tamajšia armáda a námorníctvo používa okolo 200 vrtulníkov americkej výroby, väčšinou starších typov UH-1 a ich dvíhlych verzií Bell 212.

Taiwan oficiálne oznámil, že vyrobí 300 nových striel s plochou dráhou letu Chsiung Feng 2E. Strely sú dlhé 5,8 metra a vážia tonu (z toho 200 kg tvorí bojová hlavica). Ich dosah je 600 km a rýchlosť 800 km/h. Na navádzanie slúži GPS. Chsiung Feng 2E vynikli zo starších protiletadlových rakiet z 90-tych rokov. Tie vážili 685 kg a mali dosah 160 km. Nové strely možno odpáľovať z lodí alebo z pobrežia.

Maroko sa stane najnovším používateľom dvojmotorových transportných lietadiel C-27J Spartan. Bude tiež prvým zákazníkom, ktorý nie je členom NATO. Od firmy Alenia Aeronautica objednálo 4 stroje za 130 miliónov eur. Celkový počet objednaných C-27J tak stúpne na 121. Najviac ich chce USA – 78. Maroko momentálne používa na transportné účely 19 štvormotorových C-130 Hercules v staršej verzii H. Nové menšie lietadlá ich nemajú nahradiť, ale doplniť.

Sága s výberovým konaním na nové americké tankovacie lietadlo je dostatočne známa. Po tom, čo vyhralo konzortium AirbusHoneywell, obrátil sa konkurenčný Boeing na Kongres a celý kontrakt za 30 miliárd dolárov zrušili. Kým je nový tanker v nedohľadne, treba sa postarať o starú KC-135. Kontrakt za miliardu dolárov na ich údržbu dostal práve Boeing. Lenže ten sa pritom zbavil svojho partnera, firmy Pemco, s ktorou predtým na údržbe spolupracoval. Pemco použilo osvedčený postup, obrátilo sa na vyššie inštancie a uspelo. Americký federálny súd nariadil letectvu zopakovať výberové konanie na údržbu KC-135.

India chce modernizovať transportné lietadlá An-32. Ide o verziu An-26 s novými motormi s omnoho vyšším výkonom. Lietadlá sú vhodné najmä do vysokohorských podmienok. Práve India bola v 80. rokoch prvým zákazníkom a dodnes v krajine lieta okolo 80 kusov. Ich avionika však už neplní súčasné požiadavky a tak dostanú nové elektronické prístroje. Spolu s menšími úpravami to predĺži životnosť lietadiel An-32 o ďalších 15 až 20 rokov. Na modernizácii sa pravdepodobne budú podieľať ukrajinský Antonov a izraelská firma Elbit Systems.

Ťažká poľná artiléria

V areáli nášho ministerstva obrany na Kutuzovovej ulici v Bratislave pozornosť okolojdúcich, či už sú to „domáci“ alebo návštevníci, vždy upúta priestor s trojkou zaujímavých zbraní. Sú ňou späté s históriou a bojovými tradíciami našich ozbrojených síl a hoci už majú pekných pár rôčkov, stále vzbudzujú rešpekt.

Legendárny sovietsky tank T-34/85 určite osobitne predstavovať netreba, ale ďalší dvaja reprezentanti delostrelectva až takí známi nie sú. So štíhlou hlavňou hrdvo vŕtýčnou koblohou tu na rozmerom podvozku stojí sovietsky protiletadlový kanón vz. 1939 kalibru 85 mm a kúsok od neho v prepravnej polohe akoby sa krčil evidentne robustnejší a silnejší kus – ťahaná 152 mm kanónová hufnica vz. 1937 rovnakého pôvodu. Práve o nej dnes bude reč.

ÚLOHY ŤAŽKÉHO DELOSTRELECTVA

Za ťažké delostrelectvo sa v 2. svetovej vojne považovali ťahané, samohybné či pevne lafetované (napr. v opevneniach či na lodiach) delostrelecké prostriedky kalibru 150 až 210 mm. Zbrane nad tento kaliber sa označovali za superťažké. K ťažkému delostrelectvu patrili kanóny, strelajúce maximálnym uhlom námeru 45°, hufnice, strelajúce pod uhlom väčším ako 45°, a kanónové hufnice spájajúce vlastnosti či funkcie oboch týchto zbraní a schopné viesť palbu tzv. homouskupinou uhlom na veľkú

vzdialenosť, ale i priamu palbu na viditeľné ciele, napríklad na útočiacu tanky. Ako vyplýva z technicko-taktických údajov štyroch zbraní na záver tohto článku, uvedená klasifikácia sa týkala len uhlou, pri palbe v ktorých boli príslušné zbrane prioritne určené, ale neznamenala, že klasický kanón či klasická hufnica nemohli svoje hlavne nasmerovať nad, resp. pod uvedené limity.

Prvoradým poslaním hufníc a kanónových hufníc však boli tri druhy úloh: delostrelecká príprava (pred vyrazením vojak na seč), delostrelecká podpora (v priebehu bojového stretu) a delostrelecký sprievod (keď delostrelectvo postupovalo s útočiacimi vojskami do hĺbky nepriateľovej obrany). K tomu patrilo aj ničenie delostreleckých postavení a ďalších dôležitých cieľov v nepriateľskom tle.

Treba však zdôrazniť, že spomínané úlohy už patria zväčša do minulých klasických vojen, pretože dnešné delostrelectvo, zahŕňajúce i raketové sily taktického a operačného určenia, má v podmienkach čoraz asymetrických vojnových konfliktov modifikované poslanie.

BEZ DELOSTRELECTVA TO NEŠLO

S nadšením možno povedať, že v 2. svetovej vojne delostrelectvo siahlo na vrchol svojho vývoja a pred jej vypuknutím si každá významnejšia armáda tento druh zbrane starostlivo pestovala a zveličovala. Aj Československo sa mohlo pochváliť takými skvelými zbraňami, akými boli napríklad 149 mm hufnica vz. 37 (K4) alebo 220 mm hufnica M28 zo Škody Plzeň.

Vtedajšia sovietska generalita prekvapujúco od delostreleckých konštrukcií nežiadala prevratné novinky, ale kládla dôraz na plynulý vývoj. Chcela však zdanlivo neomýlné: delá čo najviac hmotnosti, strelajúce ale čo najťažšími strelami na maximálnu vzdialenosť. Tak vznikli rôzne hybridy – nové zbrane na starších lafetách či nové lafety k starým delám. Príkladom je 152 mm kanón z roku 1910 modernizovaný v 30. rokoch 20. storočia na 152 mm poľný kanón vz. 1910/30, ktorý, hoci bol veľmi nemobilný, bojoval pod Moskvou ešte v roku 1941!

V roku 1937 však v ZSSR vytvorili novú 152 mm kanónovú hufnicu vz. 1937 (farebná kresba), ktorá sa osvedčila ako všestranná a výkonná zbraň, i keď bola ubžaná na staršej lafete prevzatéj zo 122 mm poľného kanóna vz. 1931/37. Mala však také kvality, že Nemci ukoristené kusy ochotne zaradili do svojej výzbroje pod označením 15,2 cm K 433/1 (t) a viaceré z nich dokonca umiestnili vo svojich opevneniach na Atlantickom vale v Normandii!

Vzhľadom na veľké straty zbraní v prvom období vojny, ktoré bolo treba nahradiť, Sovieti začali vyrábať aj ďalšiu 152 mm kanónovú hufnicu s hlavňou vz. 1937, ale na lafete ešte staršieho poľného kanóna vz. 1931. Nevedno prečo (možno z dôvodu utajenia) ju označili ako 152 mm kanónová hufnica vz. 1910/34 a Nemci jej dali názov 15,2 cm K 433/2 (t).

Pre úplnosť dodajme, že v časoch najväčšej núdze v rokoch 1941 a 1942 sovietska pechota údajne používala aj dlhý 152 mm lodný kanón na lafete 203 mm hufnice. Malo to však byť iba prechodné riešenie a informácií o ňom je málo. Isté je, že kanónové hufnice vz. 1937 a vz. 1910/34 prešli celou vojnou a vz. 1937 malo vo výzbroji i delostrelectvo 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktoré sa v januári 1945 vyznamenalo v bitke o pokľé Jaslo. Po vojne tieto zbrane pod označením 152 mm kanónová hufnica ML-20 vz. 37 slúžili aj v čs. armáde (čo, fotografia).

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Sovietska 152 mm kanónová hufnica vz. 1937: kaliber – 152,4 mm; dĺžka hlavne (vrátane ústovej brády a záveru) – 4,925 m; hmotnosť prepravná – 7 990 kg; bojová – 7 128 kg; námer – od -2° do +65°; odmer – 58°; počítadlná rýchlosť strelý – 655 m/s; hmotnosť strelý – 43,5 kg; dostrel – 17 265 m.

Československá 149 mm hufnica Škoda vz. 37 (K4): kaliber – 149,1 mm; dĺžka hlavne (vrátane záveru) – 3,60 m; hmotnosť prepravná – 5 730 kg; bojová – 5 200 kg; námer – od -5° do +70°; odmer – 45°; počítadlná rýchlosť strelý – 580 m/s; hmotnosť strelý – 42 kg; dostrel – 15 100 m.

Nemecká 15 cm ťažká poľná hufnica sFH (1933): kaliber – 149 mm; dĺžka hlavne (vrátane záveru) – 4,44 m; hmotnosť prepravná – 6 304 kg; bojová – 5 512 kg; námer – od -3° do +45°; odmer – 60°; počítadlná rýchlosť strelý – 520 m/s; hmotnosť strelý – 43,5 kg; dostrel – 13 325 m.

Americký 155 mm kanón M1 (1939): kaliber – 155 mm; dĺžka hlavne (vrátane záveru) – 7,366 m; hmotnosť prepravná – 13 880 kg; bojová – 12 600 kg; námer – od -2° do +65°; odmer – 60°; počítadlná rýchlosť strelý – 853 m/s; hmotnosť strelý – 42 kg; dostrel – 23 221 m.

Generál Viliam Ján LICHNER

Narodil sa 20. októbra 1902 v Banskej Bystrici v rodine horára Jána Lichnera a matky Jozefíny rod. Terenovej. Po vychodení ľudovej školy v roku 1912 začal študovať na klasickej gymnázii v Banskej Bystrici s vyučovacím jazykom maďarským. Školu dokončil v rokoch 1919 – 1921 v slovenskom jazyku.

Klasické gymnázium mu dalo vynikajúce základy aj v ovládaní cudzích jazykov. Už v mladosti ovládal maďarčinu a nemčinu a v neskorších hodnoteniach sa uvádza, že dokonale ovládal češtinu, ruštinu a čiastočne aj poľštinu.

KARIÉRA PROFESIONÁLNEHO VOJÁKA

V roku 1922 nastúpil vojenskú službu, počas ktorej v rokoch 1922–24 absolvoval Vojenskú akadémiu v Hraniciach na Morave. Ešte 9. augusta 1923 bol povýšený na slobodníka a 5. augusta 1924 bol menovaný za poručíka a premiestnený do pešieho pluku 12, 6. roty. V rokoch 1924–25 zvládol aplikačnú školu v Milovicach. Vyššie štyri roky, od 1. augusta 1925 až do 29. septembra 1929 slúžil v pešom pluku 2 „Jiřího z Poděbrad“ v Litoměřiciach, kde bol veliteľom čaty 1. roty. Dňa 1. apríla 1929 ho povýšili do hodnosti nadporučíka. V rokoch 1929–1936 absolvoval viaceré kurzy: v roku 1929 5-mesačný telovýchovný kurz v Prahe, v roku 1930 4-mesačný spojovací kurz

v Turnove a plynový kurz v Olomouci, v roku 1934 kurz pre veliteľov improvizovaných obmených vlakov v Milovicach. Medzitým 15. júna 1933 bol premiestnený do pešieho pluku 20 do Humenného, kde bol veliteľom čaty a roty a od 2. júna 1936 ho prideliť na zapracovanie do funkcie 2. pobočníka veliteľa pluku. Dňa 21. októbra 1933 bol povýšený na kapitána a 1. apríla 1937 na štábného kapitána pechoty. V tejto hodnosti bol od februára 1937 pridelený na 2. oddelenie štábu VI. zboru, a od augusta 1937 mal zvláštne pridelenie v rámci 2. oddelenia. Dňa 28. februára 1938 ho trvale prideliť na veliteľstvo 12. divízie. V októbri 1938 bol v rámci VI. zboru poverený úlohou obranného spravodajstva proti Maďarsku. Po evakuácii z Levíc slúžil v Nitre.

VOJNOVÉ OBDOBIE

Po vzniku Slovenského štátu ho vzali do kmeňového počtu MNO – HWV, 15. mája 1939 mu hodnosť premenovali na stotníka a o dva dni neskôr ho povýšili do hodnosti majora. V júli 1939 bol šéfom výzvednej skupiny 2. oddelenia na MNO. 28. augusta 1939 odišiel do poľa na veliteľstvo „Bemolák“, odkiaľ sa vrátil 8. októbra 1939. Dňa 30. septembra 1940 bol premiestnený do automobilového práporu 2, ktorého sa stal veliteľom. Od júna 1941 do júna 1942 bol prednostom Správy cestnej dopravy v Zaisťovacej divízii, tri týždne po návrate z poľa v júni 1942 odišiel

do Rýchlej divízie, kde do konca roka 1942 bol prednostom autoslužby. Dňa 1. januára 1943 bol povýšený na podplukovníka automobilovej služby. V období máj – júl 1943 na Slovensku a čiastočne v Nemecku absolvoval kurz na veliteľa divízie doprav. Dňa 21. júla 1943 odišiel znovu na front, kde sa v októbri 1943 dostal do zajatia ČA. Dňa 8. januára 1944 ako podplukovník bol prezentovaný v čs. vojenskej jednotke v Jermove a stal sa príslušníkom 1. čs. samostatnej brigády.

POVSTALECKÉ DNI

Dňa 22. februára 1944 slovenská armáda na Slovensku mu v neprítomnosti odňala hodnosť pplk. a degradovala na strelníka v zálohe. Dňa 1. apríla 1944 bol zaradený do štábnej roty 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády a určený za zástupcu veliteľa 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády. 3. júna 1944 sa stal veliteľom vodičského kurzu. 13. októbra 1944 prišiel s paradesantnou brigádou na povstalecké Slovensko. Po ústupe do hôr časť parabrigády, ktorá sa usadila na Poláne, spolu s ďalšími povstaleckými ozbrojencami, vytvorila partizánsku formáciu, ktorej sa stal veliteľom. Jeho zástupcom bol pplk. Štefan Želinský, náčelníkom štábu kpt. Florián Juračka a hospodárom npor. Karol Fraňo. Po pripojení sa ďalších jednotiek, sa ako československá partizánska brigáda od decembra 1944 stala súčasťou partizánskeho zväzku „Chrušov“ (veliteľ A. Sadílenko). V. Lichner velil jednému z práporov brigády, ktorý vykonával diverznú a bojovú činnosť v oblasti Poľany. Po bezprostrednom nadviazaní kontaktov s velením 1. ČSAZ, sa jednotka aktivizovala a v januári 1945 sa zúčastnila oslobodenia Čierneho Balogu a 31. januára 1945 sa podieľala na oslobodení Brezna.

Po prezentovaní sa v 1. čs. armádnom zbore ho 7. marca 1945 povýšili do hodnosti plk. pech. 10. apríla 1945 bol zaradený na I/3 oddelenie a 1. júla 1945 bol ustanovený za prednostu I/7 oddelenia na MNO. 1. januára 1946 sa mu určila kmeňová príslušnosť MNO. Od 1. novembra 1946 ho ustanovili za prednostu VII. odboru MNO. Dňa 20. februára 1947 s účinnosťou od 1. októbra 1946 bol povýšený na brigádneho generála. V marci 1951 ho poslali na dovolenku a dňom 1. apríla 1951 ho penzionovali. (4. septembra 1953 bola jeho hodnosť premenovaná na genmjr.) V rokoch 1951–55 bol technickým úradníkom – plánovačom v národnom podniku Opravná strojárň Praha, hlavný závod Bratislava, v rokoch 1955–60 finančným referentom spotrebného družstva „Jednota“ v Šamoríne, neskôr vedúcim oddelenia práce a mzdy. V rokoch 1960–67 bol plánovačom nákladov „Jednota“ Dunajská Streda. Od roku 1967 bol na dôchodku. V lete roku 1968 bol reaktivovaný na prácu v Rehabilitačnej komisii MNO v skupine pre východný odboj. Od 31. júla 1969 bol znova na dôchodku. Zomrel 23. novembra 1977 v Bratislave, je pochovaný v Šamoríne.

PhDr. František CSÉFALVAY, CSc.
Vojenský historický ústav

Údolie smrti po 64. rokoch

Areál prírodného múzea medzi obcami Kapšová a Kružlová v Údolí smrti, kde na jeseň 1944 prebiehali najkrvavejšie boje v rámci Karpatko-duklianskej operácie na našom území, znova ožil štvrtého októbra tohto roku. Objavili sa v ňom vojaci v sovietskych i nemeckých uniformách s dobovou vojenskou technikou a zbraňami. Bol dejiskom už tretieho ročníka rekonštrukcie bojov spred 64 rokov. Zorganizoval ju košický Klub vojenskej histórie Krasnogvardejci, spoločne s ďalšími zložkami. Ozvučenie areálu zabezpečili pracovníci trenčianskeho Kultúrneho a metodického centra ozbrojených síl.

Na tohtoročných upršaných oslavách pri Pamätníku československých vojakov v Duklianskom priemysku a vo Svidníku pri soche svojho bývalého

veliteľa armádneho generála Ľudvíka Svobodu boli aj priami účastníci vtedajších krvavých bojov. Napríklad plukovníci vo výslužbe Václav Petras a Václav Přibyl z Českej republiky. Obaja pôsobili v tankovej brigáde. Voľný Čech Václav Petras sa prihlásil do zboru v apríli 1944 a terazí podpredseda Československej obce legionárskej 85-ročný Václav Přibyl prešiel celú bojovú cestu od Sokolova, cez Kyjev, Duklu až po Ostravskú operáciu. Obaja veteráni pripomenuli, že aj pred 64 rokmi, keď sa prebýjali k územiu svojej vlasti, bolo presne také počasie.

„Sprevádzali nás neustále dažde, horský terén bol plný blata a ťažko prechodný pre techniku. Vtedy bolo ešte chladnejšie ako dnes," pripomína plukovník v. v. Petras.

„Som rád, že v tomto roku sme mohli divákovi pomenejmesprostredkovať boje. Vďaka 230 účast-

níkom klubov vojenskej histórie nielen z celého Slovenska, ale aj z Čiech, Poľska i Maďarska. Diváci mohli vidieť priamo v bojovej činnosti aj dva pojazdové tanky T-34, nemecký pásový transportér, rôzne typy terénnych vozidiel i motocyklov so sajdkami. Dobové boje verne priblížili aj pyrotechnické efekty. A všetci naši členovia, či už v sovietskych, či nemeckých uniformách sa mohli na vlastnej koži presvedčiť, že v takomto počasí to ich predchodcovia pred 64 rokmi nemali vôbec ľahké. Teší ma, že napriek nepriaznivému počasiu si boje prešli pozneť tŕpkosť záujemcov zo Slovenska i zahraničia," hovorí jeden z organizátorov Vladimír Kost z košického klubu.

Ďalšiu rekonštrukciu bojov podľa jeho slov pripravujú o dva roky.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK

AKO TO BOLO V OKTÓBRI 1944?

Po prekročení Duklianskeho priesmyku 6. októbra 1944 sovietske a československé jednotky prelomili južne od priesmyku nemecké obranné línie. Približne šesť kilometrov južne od neho sa však nemecké jednotky opevnili a svoju obranu zamerali na výšiny Obšár a Javira. Všetky útoky na túto líniu boli neúspešné.

Sovietske velenie sa preto rozhodlo preniesť hlavný úder juhovýchodne od priesmyku v smere cesty Kapšová – Svidník. Jednotky 67. sovietskeho streleckého zboru s podporou tankov snažili takto preniknúť k hlavnej cestnej komunikácii, smerujúcej z Duklianskeho priesmyku. Útoky 1. čs. armádneho zboru, 12. gardovej tankovej brigády a 305. streleckej divízie zasiahli jednotky nemeckej 75. a 357. divízie medzi Krajnou Bystrou a Nižnou Pisanou. Práve tu, v údolí potoka Kapišovka, sa medzi obcami Nižná Písaná a Kapšová od 21. do 27. októbra 1944 odohrali najťažšie boje v rámci celej Karpatsko – duklianskej operácie.

Sovietski a česko-slovenskí vojaci postupovali celý týždeň v kopcovitom, dažďami rozmáčanom teréne veľmi pomaly dopredu. Najväčšie straty im spôsobovalo nemecké protitankové delostrelectvo, rozmiestnené po oboch stranách údolia. Až 27. októbra sovietske jednotky 17. gardového streleckého zboru v súčinnosti s tankami ovládli Kapšovu. Následné nemecké protitankové útoky znamenali stratu takmer všetkej obrnenej techniky na oboch stranách. Obe bojujúce armády mali ťažké straty. Podľa údajov historikov len sovietska armáda v bojoch o toto údolie prešla takmer o päť tisíc vojakov. Aj napriek tomu sa jej nepodarilo výraznejšie postúpiť a obsadiť Svidník. Aj preto údolie Kapšovky získalo pomenovanie Údolie smrti.

Bytová a finančná situácia dôchodcov

V septembrovej Obrane sme informovali čitateľov o výsledkoch pravidelného výskumu medzi výsluhovými dôchodcami a vojnovými veteránmi, ktorý realizovalo oddelenie analýz a verejnej mienky KOD KaMO. Výskumnú výberovú vzorku tvorilo 512 vojenských výsluhových dôchodcov a 134 vojnových veteránov, ktorí sú v evidencii MO SR a patria k tým, ktorým bol tento status priznaný na základe ich aktívnej účasti v domacom alebo zahraničnom odboji počas druhej svetovej vojny.

Výskum bol zameraný na sociálne problémy dôchodcov, metodika výskumu umožnila porovnať niektoré aspekty sociálnej situácie oboch týchto skupín dôchodcov.

Väčšina respondentov – vojenských dôchodcov a vojnových veteránov – býva vo vlastných bytoch (62 %) alebo v rodinných domoch (28%), v zariadeniach sociálnych služieb je umiestnených len niečo viac ako 1 % respondentov, ostatní (zhurba 8 %) bývajú v podnájme alebo v prenajatých priestoroch, prípadne viedli iné bývanie. Je určitý rozdiel v spôsobe bývania medzi vojenskými výsluhovými dôchodcami a vojnovými veteránmi. Vojnoví veteráni viac ako vojenski výsluhoví dôchodcovia bývajú vo vlastných domoch (53%), z vojenských výsluhových dôchodcov len 21 % býva vo vlastných domoch. Pre túto skupinu dôchodcov je typické bývanie v bytoch (70%).

Sociálne oveľa významnejší je však rozdiel medzi týmito skupinami dôchodcov vo výške príjmu (dôchodku). Dôchodok je pre väčšinu výsluhových dôchodcov a vojnových veteránov jediný zdroj ich príjmu. Len 8,3 % respondentov uviedlo, že má aj iný zdroj príjmu. Väčšinou tí, ktorí si ešte privýrabávajú, sú vojenski výsluhoví dôchodcovia vo veku od 60 do 70 rokov.

Vojenski výsluhoví dôchodcovia majú rádomo o 10 000 Sk vyššie mesačné dôchodky (príjmy). Tento záver platí všeobecne, ak aj ak porovnáme skupinu vojenských výsluhových dôchodcov 80 ročných a starších a vojnových veteránov v tomto veku.

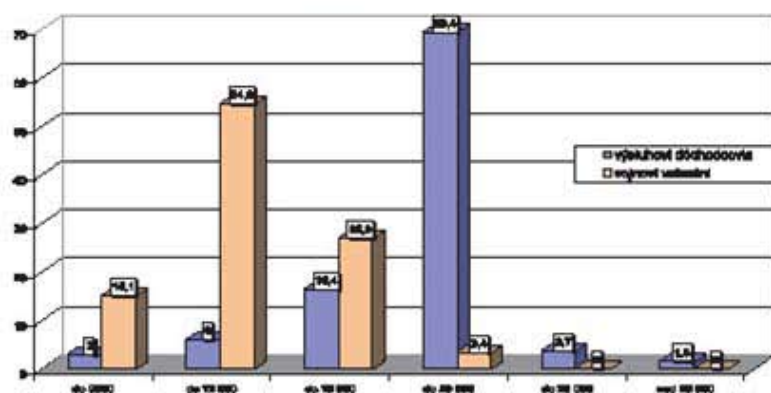
Rozdiely, ktoré sú vo výške príjmu (dôchodku) medzi týmito dvoma skupinami dôchodcov sa premietli aj do rozdielu v subjektívnom hodnotení vlastnej sociálnej situácie.

Oveľa pozitívnejšie hodnotia svoju sociálnu situáciu vojenski výsluhoví dôchodcovia. Ako zlú hodnotí svoju sociálnu situáciu len 11 % vojenských výsluhových dôchodcov vo veku nad 80 rokov, zatiaľ čo medzi veteránmi je takýchto takmer 40 %.

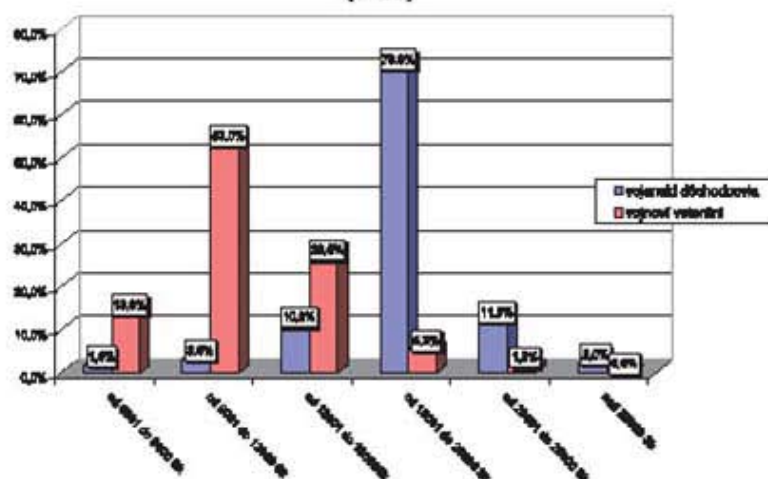
Výsledky výskumu medzi dvoma skupinami dôchodcov, ktorí majú jedno spoločné – sú, alebo boli vojakmi sa ukazuje, že zvýšenú pozornosť zo strany tvorcov sociálnej politiky si v súčasnosti zasluhujú najmä tí „bývali vojaci“ – vojnoví veteráni, ktorí sa v minulosti angažovali na bojiskách druhej svetovej vojny.

Karol ČUKAN

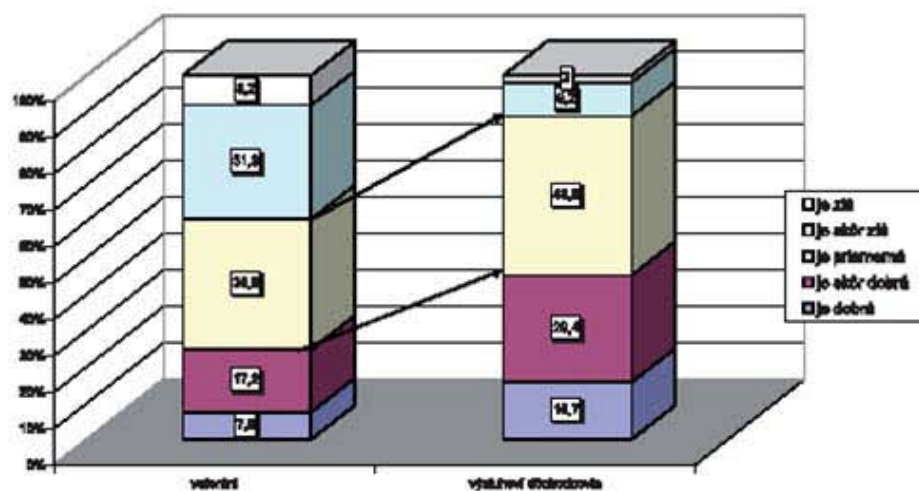
Primeraná mesačná výška dôchodku vojenských výsluhových dôchodcov a vojnových veteránov 80 ročných a starších (v %)

Primeraná výška dôchodku respondentov výskumu (n = 646)

Hodnotenie sociálnej situácie vojenskými dôchodcami a vojnovými veteránmi 80 ročnými a staršími (v %)

Na pamiatku **martýrov**

„Dnes si tu nepripomíname hrdinstvo len týchto dvoch martýrov, ale všetkých našich predkov, ktorí v meročnom rokoch podvihli zástavu za práva ubíjaného slovenského národa,“ vyslovil uznanie Daniel Duchoň. Pamätnú tabuľu venovali Národné osvetové centrum, Klub generálov SR a mesto Hlohovec. Spisovateľ Drahoslav Machala sa ako spoluautor tejto myšlienky úprimne poďakoval ministrovi obrany Jaroslavovi Bažkovi, že prevzal nad podujatím záštitu, ako aj ozbrojeným silám a všetkým spoluorganizátorom, ktorí mu vytvorili dôstojný rámec. „Kto si nevie históriu vlastného národa, upadne do zabudnutia. Slovenské povstanie z roku 1848 je jedným z hlavných morálnych odkazov aj pre dnešné ozbrojené sily,“ zdôraznil zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš, ktorý je zároveň predseda Klubu generálov SR.

Text a foto Pavol VITKO

Prvú sochu poľského kráľa Jána Sobieskeho v zahraničí slávnostne odhalili 25. októbra v Štúrove. Mesto si tým pripomenulo 325. výročie oslobodenia pôvodnej usadlosti Parkan spod tureckej nadvlády poľskými kráľovskými jednotkami. Vtedajšiu osadu Parkan oslobodil kráľ Sobiesky a poľské knieža Karol Lotinský ako posledné územie dnešného Slovenska po 140 rokoch tureckého panstva. Pamätník na túto udalosť, bronzovú plastiku Sobieskeho na loni v nadživotnej veľkosti, dalo postaviť Občianske združenie Limes Anavum. „Tento pomník spája viac národov a je aj symbolom kresťanstva. Úrad vlády SR prispel sumou 500 000 Sk (16 600 €),“ povedal podpredseda vlády SR Dušan Čaplovč. Na pomník prispeli aj poľská Rada na ochranu pamiatok z Varšavy, maďarské ministerstvo zahraničných vecí a ďalšie inštitúcie zo Slovenska, Maďarska a Poľska. Občania vyzbierali 200-tisíc Sk (6 640 €). „Sme vdční, že si pamätáte. Lebo kto nemá minulosť, nemá ani budúcnosť,“ povedal Zenon Kosiniak-Kamysz, námestník ministra obrany Poľska. Na slávnostnom akte sa zúčastnil aj štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň.

Pomník kráľa Sobieskeho meria 665 cm, samotná socha má 325 cm a je umiestnená na podstavci s fragmentmi rozbitého lolesa a tureckého polmesa. Autorom je maďarský sochár Lajos Györfy.

Pomník stál 5 000 000 Sk (166-tisíc €).

Text a foto Eleonóra BUJAČKOVÁ

Poľský kráľ v Štúrove

Cvičenie policajtov v Poľsku

Od 24. septembra do 3. októbra sa konalo vo vojenskom výcvikovom priestore Wedryzn v Poľskej republike poľné cvičenie medzinárodného práporu vojenskej polície NATO - BLACK BEAR 2008. Cieľom cvičenia, na ktorom sa zúčastnili najvyšší vojenský predstavitelia zainteresovaných krajín, bolo precvičiť spoluprácu na taktickom stupni s použitím procedúr vojenskej polície NATO ako jednotky bojovej podpory v stabilizačných operáciách, formulovanie a zlepšenie schopnosti velenia a riadenia, zlepšenie vnútornej spolupráce, flexibility a mobility jednotky. V rámci oficiálnej návštevy (1. - 2. októbra) sa na cvičení zúčastnil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. Súčasťou poľného cvičenia BLACK BEAR 2008 bol vojenský výcvik s bojovými strelbami (obrana campu, patrolovanie), mestské operácie (zabezpečenie kontrolného bodu, ochrana VIP osôb, kontrola davu a nepokojov), kordón a pátracie operácie. Na stretnutí s veľvyslancom SR v Poľsku Františkom Růžičkom hovorili o súčasnej situácii Ozbrojených síl SR a o spolupráci medzi krajinami V4. Generál Bulík sa stretol aj s poslancom poľského Sejmu a predsedom poľsko-slovenskej parlamentnej skupiny s Andrejom Gut-Mostowym.

Text a foto por. Markéta GRÁCOVÁ

Dňa 2. októbra usporiadalo MO SR v spolupráci s Ústavom špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť (ÚSZV Lešť) štvrtý ročník súťaže v bojovej strelbe. Konala sa vo VVP Lešť v komplexe výcvikovej osady „JAKUB VILLAGE“. Strelecké majstrovstvo súťažiacich preverilo šesť streleckých parkúrových úloh. Štyri modelové situácie simulovali činnosť dvojice v bojovej situácii, zvyšné dve boli určené pre jednotlivca. Jednotlivé úlohy súťažiaci riešili v sťažených podmienkach (použitie nepriestrelnej vesty, strelba po fyzickej záťaži, analýza a vyhodnotenie terčov....). Strelecké umenie si preverilo 98 strelcov. Na regulárnosť dozerali rozhodcovia Slovenskej asociácie praktickej strelby a športovej a situačnej strelby. Hlavný rozhodca Martin Alušik označil štvrtý ročník za vydaný a výcvikové zariadenie JAKUB VILLAGE za špičkové: „Možno tu strieľať a trénovať akúkoľvek krízovú situáciu. Niečo podobné využívajú policajné jednotky GSG9 v Nemecku. Súťažiaci v kategórii hostí mali možnosť vyskúšať si odlišné (taktické) vnímanie súťaže, s akým sa na pretekoch bežne nestretnú. Predviedli, že právom patria k TOP osobnostiam slovenskej praktickej strelby.“ Najlepším strelcom (bez rozdielu kategórií) OS SR sa stal kpt. Ing. Michal Myšiak, v kategórii mimorezortných ozbrojených zložiek kpt. Adrián Eliáš.

Text a foto por. Zuzana VIVODÍKOVÁ

Súťaž v bojovej strelbe

Hasiči na Gerlachu

Dňa 10. októbra zdolali príslušníci vojenskej hasičskej jednotky-lezeckej skupiny z Leteckej základne Sliač Gerlachovský štít vo Vysokých Tatrách. Náročný horský terén z východnej strany Gerlachovského štítu od Sliezkeho domu Velickou dolinou, okolo Batizovského plesa, preveril fyzickú zdatnosť a pripravenosť kondície hasičov z lezeckej skupiny. Prepojenie horského vodcu a jednotlivých hasičov na spoločnom lane počas výstupu na Gerlachovský štít zabezpečoval nielen bezpečnosť výstupu, ale aj vzájomnú zodpovednosť za život toho druhého. Úlohou II. ročníka výstupu vojenských hasičských jednotiek-lezeckej skupiny bolo nielen preverenie a zlepšenie fyzickej pripravenosti v náročných horských podmienkach, ale aj zdokonalenie pripravenosti a súčinnosti príslušníkov hasičských jednotiek zväzkov Vzdušných síl OS SR (VzS OS SR). Výstupom na Gerlachovský štít vo Vysokých Tatrách potvrdili hasiči svoju fyzickú pripravenosť na plnenie profesionálnych úloh pri zabezpečení požiarnej ochrany letiska VzS OS SR.

Text a foto kpt. Mária NOVOTNÁ

Netradičná nedeľa vo VVP

Príslušníci Spoločnej logistickej podpornej skupiny ročne absolvujú niekoľko cvičení vo výcvikových priestoroch. Málokto z ich blízkych však má presnú predstavu o tom, čo cvičenie znamená. Preto keď kpt. Stanislav Plánka, veliteľ 1. multifunkčnej roty prišiel s nápadom zorganizovať Deň otvorených dverí vo VVP Záhorie pre rodinných príslušníkov, našiel podporu nielen u veliteľa multifunkčného práporu pplk. Eľa Vontorčíka, ale aj u veliteľa SLPS plk. Antona Čúzyho. 19. októbra do poľného tábora Národného prvku podpory pre BG EÚ (NSE) vo VVP Záhorie – Široká prišli deti, manželky, priateľky a rodičia našich profesionálov z mnohých kútov Slovenska. Prezreli si tábor, ubytovacie a hygienické priestory, miesto riadenia cvičenia, poľný autopark a ďalšie pracoviská. Nasledovala ukážka jednej z hlavných úloh cvičiacich jednotiek a to konvoj na prepravu materiálu a zásob. Predvážanie manipulácie s kontajnerom ISO 1C pomocou vozidiel T-815 STEELBRO a T-815 MULTILIFT už patrí v jednotkách SLPS ku klasike a preto nebolo možné ju vynechať.

Text a foto kpt. Martin MIKAN

Konferencia Vojských zväzov V 4

V dňoch 16. až 19. septembra sa uskutočnila v Prahe 10. konferencia Vojských zväzov štátov Všeľgrádskej skupiny (V 4). Delegáciu Zväzu vojakov Slovenskej republiky viedol plk. gšt. v. v. Ing. Michal Bohunický, maďarského Honvédsakszervezet plk. Géza Mészáros, poľského Konwentu Dzielanów Korpusu Oficerów Wojska Polskiego plk. Anatol Tichoniuk. Delegáciu hosťovského Zväzu vojakov z povolania Armády Českej republiky viedol mjr. Ing. Roman Doba. Na záver účastníci konferencie podpísali Spoločné vyhlásenie 10. konferencie Vojských zväzov štátov V 4. Prezidenti profesijných organizácií z Maďarska, Poľska, Slovenska a Českej republiky v ňom zdôraznili nutnosť stálej výmeny skúseností v oblasti zdravotnej starostlivosti a sociálnych podmienok služby vojakov v zahraničných misiách. Spoločnou snahou zväzov pre najbližšie obdobie je využitie Medzinárodného Všeľgrádskeho finančného fondu so sídlom v Bratislave, so zámerom založiť štipendijný fond pre deti vojakov, ktorí zahynuli pri službe v zahraničí.

Text a foto plk. v. v. Jozef KOŠÍK

Protokol v praxi (34) Osobné listy

Jednou z charakteristík dobrého vedúceho pracovníka je prejavovanie skutočného záujmu o ľudí, svojich zamestnancov, ktorých treba motivovať na lepšie plnenie pracovných povinností. Treba však ku každému jednotlivcovi pristupovať samostatne, dodávať im sebavedomie, aby mohli rozvíjať svoje schopnosti. Osobné listy upevňujú vzťahy pracovníkov k organizácii a posilujú citové stránky v pracovných kolektívoch.

Dobré ľudské vzťahy treba rozvíjať aj v oblasti vonkajšieho styku. Organizácie nie sú schopné zabezpečiť zložité úlohy bez spolupráce s ostatnými organizáciami. Pri rôznych významných výročiach, mimoriadnych pracovných úspechoch môžeme vyjadriť uznanie partnerskej organizácii, poďakovať sa za doterajšiu spoluprácu.

Osobný list má charakter osobného rozhovoru s priateľom, ktorému chceme povedať, čo k nemu cítime, tlmočiť naše pocity vo chvíľach jeho radosti, šťastia alebo zármutku. Písať dobré osobné listy patrí k umeniu zaobchádzať s ľuďmi, k umeniu vzbudiť ich záujem a získať si ich sympatie. Takéto listy nemožno písať bezmyšlienkovite, ako neprijemnú povinnosť. Písať sa musí sústrediť a venovať ich príprave potrebnú pozornosť.

V osobných listoch používame úpravu, ktorá sa líši od úpravy obchodných listov. Píše sa na listový papier s osobitnou predtlačou, ktorá má v ľavom hornom rohu predtlačenu funkciu vedúceho pracovníka (písateľa listu), pod ktorým je uvedený názov organizácie. Typ a veľkosť písma sa spravidla odlišuje od typu a veľkosti písma použitého v texte listu. Listový papier musí byť veľmi dobrej kvality, formátu A4. Miesto a dátum listu sa píše v pravom hornom rohu vo vzdialenosti asi 40 mm od horného okraja. Miesto odoslania listu nemá byť predtlačené, napíše sa pred dátum tak, aby posledná číslica v dátume končila pri nastavenom pravom okraji. Medzi dátumom a miestom vyhotovenia nepíšeme čiarku. Ľavý aj pravý okraj listu má 30 mm.

Osobný list začíname oslovením „Vážený pán (pani)“ alebo iným vhodným oslovením asi 80 mm od horného okraja, prvá veta listu je súčasťou oslovenia, preto sa začína malým písmenom so záťažkou 5 úderov (odsek). Medzi oslovením a prvým riadkom textu listu sa vynecháva jeden riadok. Pečiatku na osobný list nedávame. Meno, priezvisko a funkcia podpisujúceho sa neuvedajú. (meno aj s funkciou a titulom je uvedené v záhlaví).

Medzi osobné listy môžeme zaradiť:

- **Ďakovné listy:** mali by byť písané stručne a úprava by nemala byť formálna. Aj v prípade zápornej odpovede by sme mali vyjadriť poďakovanie, že si snahu či pomoc vážime.

- **Pozývacie listy:** poznáme rôzne druhy, ktoré závisia od toho, o aký druh akcie ide. V týchto listoch je potrebné uviesť, čo od pozývaného očakávame. Namiesto takýchto listov niekedy používame vytlačené pozvánky.

- **Sústastné listy:** vyjadrujeme v nich účasť pozostalým pri strate najbližších. Citlivo treba zvážiť voľbu slov a ich formuláciu.

- **Blahoprajné listy:** sú to zdvorilostné listy, ktoré môžu byť písané formálne, ale aj neformálne. Môžeme pripojiť vlastnoručne napísaný text.

- **Ospravedlňujúce listy:** vyjadrujeme v nich nesplnenie určitého záväzku alebo nedodržanie sľubu. Formu, mieru zdvorilosti a spôsob si zvolíme podľa toho, komu a za čo sa ospravedlňujeme.

- **Odporné listy:** použijeme vtedy, keď chceme odporučiť určitú osobu, napríklad novému zamestnávateľovi, zahraničnému partnerovi a podobne.

Vhodne napísaný osobný list má často väčšiu cenu ako formálna materiálna pozornosť. List je trvalou pamiatkou na uznanie za prácu, pripomína významné životné jubileum a podobne.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Nielen akcia, ale aj komunikácia

„Armáda je sila, novinári sú sila a je dôležité, aby aj vojaci a rezorty obrany mali svoju mediálnu silu“, povedal náčelník generálneho štábu Národných ozbrojených síl Lotyšska generálmajor Juris Maklakovs počas stretnutia s účastníkmi 29. kongresu Európskej asociácie vojenskej tlače, ktorý sa konal začiatkom jesene v Rige.

Spolu 50 šéfredaktorov vojenských periodík, riaditeľov armádnych vydavateľstiev či významných publicistov z oblasti obrany zastupovalo 17 krajín a ich rezorty obrany. Prezident EMPA plukovník Jörg Aschenbrenner (šéfredaktor rakúskeho vojenského časopisu Truppendienst), prvá viceprezidentka a organizátorka kongresu Liga Lakuka (šéfredaktorka lotyšského vojenského časopisu Tēvijas Sargi) a ostatní novinári sa stretli aj so štátnym tajníkom Lotyšska Edgarsom Rinkēvičom. Prijal ich aj minister obrany Vinets Veldre. Tiež sa zúčastnili na prezentácii uskutočnenej v rámci medzinárodného námorného cvičenia Open Spirit 2008, na ktorom sa stretli s generálnym tajníkom Severoatlantickej aliancie Jaap de Hoop Schefferom, ktorý takisto zvýraznil úlohu vojenskej tlače a médií.

TENDENCIE

Aké sú tendencie vo vydávaní vojenskej tlače a v médiách, ktoré patria pod rezorty obrany? Z hľadiska dlhodobého porovnania môžeme povedať, že v porovnaní s obdobím studenej vojny sa znížil prakticky vo všetkých krajinách počet titulov minimálne na tretinu. Týka sa to aj veľkých či bohatých štátov, ako je napríklad Taliansko, Poľsko alebo Nórsko. Je to pocho-piteľné. Na jednej strane zníženie medzinárodného napätia do veľkej miery prispelo k eliminácii činnosti, ktorá sa kedysi nazývala propaganda. Na druhej strane príchod nových médií, najmä internetu, poskytol možnosti výmeny informácií na inej platforme. Stále však platí, že v Európe niet ministerstva obrany, ktoré by vydávalo minimálne jeden až tri tlačiskové časopisy a spravovalo viacero špeciálnych periodík.

Všetky uvedené médiá majú niekoľko úloh. Vo vertikálnej rovine prenášajú rozkazy, plány a vízie lídrov rezortov obrany a generálnych štábov do posádok. V opačnom smere prichádzajú zdola hore rozličné postrehy a návrhy. V horizontálnej úrovni ide o výmenu informácií, o prezentovanie činnosti, úspechov a riešenia problémov. Čo je však najdôležitejšie – úlohou týchto časopisov je podieľať sa na posilňovaní

vzájomnej spolupatričnosti, úcty, dôstojnosti, vlastenectva, hrdosti a kamarátstva v rámci rezortov obrany a sčasti celej národnej obrannej komunity. Úloha týchto „vlakových“ médií je teda oveľa viac v rovine morálnej, ako čisto spravodajskej. Veľkú časť spravodajskej oblasti prevzal internet či interné televízne okruhy.

POSLEDNÉ NOVINY

Ak by sme sa vrátili viac do minulosti, zistili by sme, že väčšina armád niekdajšieho západného aj východného bloku vydávala aj svoje denníky. To už je takmer minulosť. Pravda – v rámci Aliancie je jedna výnimka. Americký vojenský denník Star and Stripes. Kvalitne vyrábané noviny prinášajú na 32 stranách skutočne rozsiahle spravodajstvo, komentáre, reportáže či analýzy, ako aj portréty vojakov, príbehy a články z vojenského športu aj kultúry. Denník je pod gesciou ministerstva obrany vydávaný a tlačný vo viacerých mutáciách podľa dislokácie vojsk.

Z nových štátov Aliancie sa vojenský spravodajský denník udržal už len v Bulharsku. Bulharská armáda má 16 až 24 strán, pričom jej „partnerom“ je klasický mesačník Bulharský vojak. Aj vojenský týždenník

spravodajského novinového charakteru vychádza len jeden – Observatorul militar v Rumunsku. Vedľa seba má v kvalitnom polygrafickom prevedení pripravovaný časopis Viata Militara. Spomenúť možno ešte jeden spravodajský titul vydávaný v novinovom prevedení – Der Soldat v Rakúsku. Keďže však ide o dvojtyždenník, spravodajská hodnota informácií nebude najaktuálnejšia. Nosným spomedzi rakúskych vojenských časopisov je dvojmesačník Truppendienst (14-tisíc výtlačkov, 100 strán). A keď sme už u našich rakúskych susedov, možno spomenúť aj jeden z najstarších vojenských časopisov v Európe – Österreichische Militärische Zeitschrift. Vychádza od roku 1808 a ministerstvo obrany ho vydáva v náklade 4 500 výtlačkov. Venovaný je najmä analytickým materiálom v oblasti obrany či vyzbrojovania. Denník Národná armáda vychádza v 6-tisícovom náklade päťkrát týždenne u našich ukrajinských susedov. Má 110 zamestnancov.

PRIKLADY NIEKOTRÝCH ČASOPISOV

Sú aj armády, ktorých niektoré súčasti života sú celkom odlišné od našej. Napríklad vo fínskej je až 97% príslušníkov v odboroch. Hlavným časopisom vojenských odborárov je Paallisto – lehti. Aj jednotlivé odborárske zväzy vydávajú časopis pre dôstojníkov (Sotilasala-kausehti), príporčíkov (Daallistoletti) a mužstvo (Ammattisotilas). Samotné ministerstvo vydáva interný časopis Routaaki. V náklade 25-tisíc kusov ho distribuje všetkým vojakom a zamestnancom rezortu, ako aj spolupracujúcim občianskym združeniam, bezpečnostnej komunite a podobne. Fini majú aj celý rad ďalších odborných periodík. Naproti tomu líske ministerstvo obrany vydáva iba kvalitne pripravovaný 32-stranový mesačník An Cosantóir. Ale trebárs Sibi sú aktívnejší. Svoju Obranu vydávajú dvojtyždenné na 84 stranách a v náklade 15-tisíc výtlačkov. Mimochodom, časopis začal vychádzať v Belehrade už v roku 1879. Hrvatski vojnik je pochopiteľne mladší – vychádza od roku 1991 a týždenne má 6 000 kópií na 32 stranách. Spomenúť môžeme ešte Slovínov, ktorých dvojtyždenník Slovenska vojaka vychádza v náklade 11,5-tisíc výtlačkov a vychádza na 36 stranách.

Na pomer k počtu vojakov zrejme najviac vojenských časopisov vychádza v Nórsku. Je ich 13 (podobne ako napr. v Rumunsku). Ten hlavný – mesačník Fortswarets forum, má rekordný náklad 85-tisíc kusov. Distribuuje ho okrem príslušníkov rezortu aktívnym vojakom aj zálohám, samosprávam a pod. Aj Fortswarets forum, podobne ako väčšina ťažiskových rezortných časopisov v iných krajinách, je v rámci rezortov obrany a pre záujmové skupiny distribuovaná zadarmo – v záujme posilňovania vlastenectva, štátneho povedomia a posilňovania obranyschopnosti krajiny. Keď však hovoríme o Nórsku – aj tu prišlo k redukcii. Samostatné časopisy pre letcov, náromníkov a pozemné sily sa včlenili práve do následne rozsiahlejšieho

Fortswarets Forumu. Svoje časopisy má však v Nórsku aj Štáb domobrany (HV-bladet – 65 000 výtlačkov), Asociácia dôstojníkov (Offisersbladet – 9 300 výtlačkov), Federácia rezervistov (Pro Patria / Vart Vem – 8 300 výtlačkov), Vojenské spoločenstvo Oslo (Norsk Militaert Tidsskrift – 2 500 výtlačkov), Asociácia účastníkov misii (Sjekkposten – 8 000 výtlačkov) Ženská vojenská obranná liga (Lottebladet – 4 000 výtlačkov) a pod. Treba dodať, že nie všetky časopisy vydáva rezort obrany. Vydavateľom niektorých sú občianske združenia. Rezort obrany im vychádza v ústrety napríklad poskytnutím vlastnej tlačiarne alebo formou dotácií.

AJ V OPERÁCIÁCH ČI NA VELITEĽSTVÁCH

Postavenie vydavateľských pracovísk je pritom rôzne. Niektoré sú súčasťou kancelárie ministra, iné sú začlenené v štruktúrach generálnych štábov. Ako ideálny príklad možno uviesť Lotyšsko, kde je samostatná Vydavateľská agentúra ministerstva obrany v „podvese“ pod kanceláriou ministra. Jej 31 zamestnancov pripravuje 34-stranový mesačník Tēvijas Sargs, má na starosti internetovú stránku rezortu, disponuje filmovými štábmi a pod. Podobný systém, hoci v oveľa väčšom meradle majú v Nemecku, v Bulharsku, v Poľsku a v niektorých iných krajinách. Do roku 2004 bol aj u nás.

Nasledok k časopisom, ktoré síce newydávajú jednotlivé rezorty obrany, ale možno sa s nimi stretnúť v každej väčšej operácii medzinárodného krízového manažmentu alebo na medzinárodnom veliteľstve. Či je to Blue Beret v misii UNFICYP na Cypre, Freedom Watch v Afganistane, Northern Star na veliteľstve NATO v Brunsume – ich ciele a úlohy sú podobné. Aj v nich ide popri samotnom poskytovaní informácií najmä o udržanie kolektívneho ducha, posilnenie vedomia cieľa, vzájomnej spolupatričnosti, hrdosti, vysokej morálky a aj morálnej satisfakcie po vykonaní úloh.

Ak odhliadneme od časopisov, značnú časť komunikačných aktivít rezortov obrany charakterizuje zvýšenie kapacít v oblasti obrazového spravodajstva, predovšetkým „Combat camera teamov.“ Tieto tímy efektívne spolupracujú s civilným mediálnym priestorom. Trochu inak je to v posledných rokoch v oblasti vydávania kníh. Z tohto priestoru rezorty obrany až na výnimky postupne takmer vycúvali. Ak nerátame interne vydávané úzko špecializované publikácie, trendom je podpora vydavateľských aktivít s tematikou obrany či vojenskej histórie v civilných vydavateľstvách.

Mesačník Obrana, poliočník Slovák Armed Forces či ročne vydávaný časopis Medicina Militaris Slovaca – to sú základné tituly, ktoré vydáva naše MO SR. Časopis Obrana pritom iste patrí vo svojej oblasti medzi prvú tretinu porovnateľných titulov v Európe. Redaktori majú navyše potenciál poskytovať príspevky či fotografie aj do civilných médií. Organizujú výstavy fotografií. Komunikačný odbor v súlade s európskymi trendmi našiel potenciál podporiť civilný film, ktorý sa venuje

vojenskej histórii (Tobruk), ako aj niekoľko vojenských publikácií. Naš rezort si navyše ako jeden z mála zachoval svoj potenciál v rozhlase, ktorý sa prostredníctvom redaktorov znásobuje aj v rámci organizovania prezentačno-spoločenských podujatí pre verejnosť. Skvalitnila sa internetová stránka rezortu.

Celkovo k tendenciám vo vydavateľskej oblasti rezortov obrany možno ešte raz povedať, že každý európsky rezort obrany vydáva minimálne jeden ťažiskový a niekoľko odborných časopisov. Treba pritom zdôrazniť, že toto vydávanie sa realizuje vo vlastnej réžii a nie dodávateľským spôsobom. Predstavitelia jednotlivých rezortov obrany a armád to považujú za mimoriadne dôležité z hľadiska udržania si vlastnej integrity a čoraz dôležitejšej internej komunikácie, ktorá vo veľkej miere podmieňuje spolupatričnosť, korektnosť vzťahov a pomáha vyššej úrovni vojenskej a občianskej morálky.

DOMA VIAC SYSTÉMU

Vzhľadom na to, že v tomto článku hovoríme o vydavateľskej činnosti, je dôležité povedať, že v domácich podmienkach sa konečne darí v tejto oblasti zavádzať systém.

Minister obrany Jaroslav Baška vydal nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 61/2008 z 18. júna 2008 o zriadení Vydavateľskej a produkčnej rady ministra obrany Slovenskej republiky. Rada ako odborný poradný orgán ministra obrany koordinuje a vyhodnocuje vydavateľskú a produkčnú činnosť na Ministerstve obrany Slovenskej republiky a spoluprácu ministerstva s inými subjektami mimo ministerstva v oblasti vydavateľskej a produkčnej činnosti v príslušnom kalendárnom roku. Je to dobrý a systematický krok. Nie tak dávno sa totiž stávalo, že niektoré podriadené zložky, hoci aj v dobrej snahe, sa usilovali občas o vydanie autorských diel (knihy, periodiká) bez vedomia vedenia ministerstva obrany a bez dodržania niektorých postupov. Mohlo íť napríklad o opotrebnutie predpísanej registrácie, alebo o neskoré zaslanie tzv. povinných výtlačkov do knižníc či archívov tak, ako to stanovuje zákon a pod. Radu vedie hovorca MO SR a poradca ministra obrany Vladimír Gemela.

Ďalším mimoriadne dôležitým systémovým krokom v oblasti komunikácie bolo tento rok vydanie Smernice Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 60/2008 o komunikácii s verejnosťou z 3. júla 2008. Prirodzene, netýka sa len časopisov či vydavateľskej činnosti, o čom je reč v tomto článku, ale Smernica má vplyv na komunikáciu celého rezortu obrany. Definuje hlavných aktérov komunikácie rezortu s verejnosťou, ale aj možnosti a právomoci ďalších funkcionárov. Jej vydanie je prelomový krok. Doteraz komplexné pravidlá, kompetencie a postupy v tejto dôležitej oblasti neexistovali.

Pavol VITKO
Ilustračné foto autor

Cez divoký Kurdistan

„Kuurdistaasaan?! To ste si nevedeli vymyslieť čosi lepšie?“

Tak takéto reakcie na odpoveď kam sa pôjdeme pozrieť tento rok do sveta, som musel počúvať takmer celé polročné obdobie prípravy od známych a kamarátov. Ono sa im netreba veľmi čudovať, ale lákadlá na mape boli pre nás oveľa silnejšie ako rozumné uvažovanie. Predstavy o pohoriach Malej Ázie a úplne iného životného štýlu Turkov a Kurdov živil predstavivosť do prasknutia.

V polovici augusta 2008 sedíme v lietadle a usilujeme sa vtisnúť do úzkych sedadiel. Tentoraz cestujeme iba dvaja – ja a poručík Ján Zuzaniak, alias Paedr, technik StrapKIS (Stredisko riadenia, prevádzky komunikačných a informačných systémov) Trenčín. Istanbul je skveľ už pod nami, ale to je len predjedlo. Na opačný koniec Turecka do Kurdistanu, ktorý je na skok od Iránu, je to ešte 1 600 kilometrov. Priatelia, ale žiadne lietadlo; autobus je tým magickým približovadlom do

zeme zasľubenej bajkerom! Našťastie autobusy v Tureku sú na počudovanie oveľa komfortnejšie ako u nás, a preto sme prvý 12-hodinový presun zvládli voelku v pohode.

HĽADÁME DOBRODRUŽSTVO!

Ocitli sme sa v centrálnom Turecku, v oblasti zvanej Kapadokia. Je to krajina plná bizarných komínov, vytvorených z vápencových skál. Dodnes sú tu oblasti, kde domáci tieto komíny obývajú. Zelené je poriedko, siva a krémová farba sú v silnej prevahe. Podľa plánu sme tu začali púť jazdy a aj výšlap na pešo. A že tu je na čo pozerieť, dokazovala kopa turistov. Nás však nezaujímali výlety s cestovkou. Zuby sme si brúsili na nádrny terén v okolitých údoliach a ako lahôdku nám Turecko naservirovalo takmer štvrtiskovú sopku Erciyes Dagı.

Po počiatočnom blúdení sa konečne dostávame nad Goreme (mestečko, kde sme ubytovaní) a s vyplazenými jazykmi v horúčave dupeme do pedálov. Času je habadej a dnešný výlet predlžujeme o kratšiu hrebeňov-

ku, na ktorú sme náhodou natrafili na horizonte. Solidnou stminou sme sa vyškríabali do výšky 1 600 metrov. Zjazd je doslova čerešničkou na torte! Spod kolies bicyklov odfrkujú kamene a piesok, prašný závoj sa za nami ťahne desiatky metrov. Samozrejme, letíme dolu, ako sa len najrýchlejšie dá.

„Stojíme!“ kričím na Paedra s neblahou predtuchou, ktorá sa postupne mení na moju nočnú moru. Totž kepiť šiesty defekt počas jedného dňa nie je medľízať, ani keby bol turecký. Káľich horkosti si musím vypíť do dna a váženému čitateľovi prezradím, že za celý výlet ich bolo 38!!!

Ďalší deň je na rade Rose Valley, alebo keď chcete Ružové údolie. Tento na prvý pohľad romantický kus zeme skrýva pre bajkerov množstvo singlov (terénna cesta, do ktorej sa zmestí len jeden jazdec – to je to najlepšie, čo môže človek jazdiť) a terénu koľko hrdlo či nohy ráčia. Sme tu sami, nejdeme podľa mapy, ale len intuitívne hľadáme cestu v spleti chodníkov. Parádne technické jazdenie. Kolega Paedr tiež nahadzuje bolestivý úsmev (zo sucha a prachu popraskané pery) a krúti ostošest. Po celom dni sme spoločne skonštatovali, že tí Turci majú nacož kde jazdiť a nápis v katalógu „Mountainbike paradise“ nemá ďaleko od pravdy.

DOSIAHNEME KRÁTER SOPKY?

Sopka Ericyes Dagi je najvyšším vrchom v centrálnej Turecku a svojou výškou 3 917 metrov sa hrdí číne aj rozpadáva (viditeľne eroduje) nad veľkomestom Kayseri. Výstup nie je pre skúseného turistu problém. Čo sme však podcenili, bolo poriadne preštudovanie chabej mapky z internetu. Blúdili sme po vyprahnutých svahoch až do večera. Druhým problémom bola voda. Tri litre na osobu je v týchto podmienkach na dva dni zúfalo málo, a preto sme pili len po jednom hlte a vo veľkých odstupoch. Na prespanie sme zvolili malú plošinku vo výške nad 3 200 metrov. Stan ako zvyčajne nemáme a ani sme ho zo Slovenska nebrali, v prípade zlého počasia to musíme vydržať pod ponorom.

„Musel by sa stať zázrak, aby sme dosiahli zajtra vrchol,“ skonštatovali sme spoločne pred spaním. Náladu nám zlepšil až povinný večerný dezinfekčný frfán.

Ráno sme už v zúfalstve zvolili riskantný prechod sutoviskom a skúsili sa dostať k ďalšiemu hrebeňu, ktorý vyzeral ako správna cesta. Opäť sme v nezavideniahodnej situácii bez vody - nahrádzame ju špinavým snehom, doslova ho hltáme, až mám necitlivé ústa. O tom, že správny chodník je ešte ďalej, ako sme predpokladali, nás presvedčili stúpajúce postavy v diaľke. „Čo teraz?“ pýta sa Paedr. Bez vody to nejde, to si obaja uvedomujeme. Po krátkej porade sme chtiac-nechtiac sklopili uši a otočili to naspäť s predsavzatím, že je to posledný raz, čo sme podcenili prípravu. Vzdialenosť, ktorú sme prešli za tieto dva dni, by pohodlne stačila na dva výstupy na Ericyes - samozrejme, po správnej ceste.

SMER KURDISTAN A SOPKA ČÍSLO DVA

Po týždni v Kapadókii nadšiel našej výprave čas zbaliť kufre a vytrpieť si nekonečných 13 hodín v autobuse. Smerujeme na východ do Kurdistanu. Nevieme presne, do čoho ideme, ale hádam to nebude až také zlé a že PKK (Kurdská strana pracujúcich) unesie radšej ďalších Nemcov ako chudobnú Slovač. V meste Tatvan, ležiacom pri obrovskom jazere Van na juhovýchode Turecka, sme vyskočili z autobusu. Nie je tu veľní čo obzerať a oproti Goreme môže byť Tatvan zaujímavý len ako prístup pod sopku Nemrut Dagi, ktorá vo svojich útrobách ukrýva druhý najväčší kráter na svete s priemerom úctyhodných

osem kilometrov. V plnej polnej (čiže batoh, spacák a ostatná výstroj) sme sadli po prebdení noci cestovaním na bajky. Len nohy nie a nie sa rozhybať. Stúpanie má trinásť kilometrov a zdá sa nekonečné.

Vstup do kráteru je impozantný! Až sme si vzdychli nad jeho nádhrou. Ťažko sa dá opísať a ani fotografie nie sú schopné vystihnúť jeho rozmer. Sme 2 533 metrov nad morom, takto vysoko sme na bajkách ešte neboli. V kráteri je viacero jazier: väčšie modré a menšie zelené s termálnymi prameňmi sú priamo pod nami. Medzi nimi by podľa domácich mali byť kempy. Samozrejme, v kurdskom poňatí je kemp v podstate kopa kameňov a celťová plachta. Na komfort si nepotrpíme, teda kemp spĺňa naše požiadavky. Strávili sme tu dve noci a okrem Čechov sme stretli pri výjazde plne ozbrojených vojakov. Podľa všetkého to boli Turci. Turecká armáda silou-mocou ukazuje domácim Kurdom, kto tu je pánom.

POSLEDNÝ CIEĽ A ZÁVER

Suphan Dagi bola posledným cieľom našej výpravy. Táto štvortisícovka je druhý najvyšší vulkán Turecka, hneď po posvätnom Ararate. Na prvý pohľad vyzera ako obrovská kopa skál a hliny. Úplný vrchol je pravdepodobne skrytý a vyzera to tak, že tu nestretneme ani živáčka. Horu máme úplne pre seba. Monotónne stúpanie bez technických ťažkostí, ako to na sopkách býva zvykom, ubieha dokonca pomaľšie ako pracovný čas! Sínko to dnes už prestáva baviť a tak sa poberá za

horizont, citelne sa ochladzuje, veď sme vo výške vyše 3 500 metrov. Mrazivý vietor znižuje pocitovú teplotu, už si nemám čo obliecť a zahriať nepomáha ani štamprík. Našťastie noc pod kamennou stenou je voľku pokojná a zo spánku ma budila len predstava kurdského separatistu zakrádajúceho sa pomedzi skaly.

Ťažko sa hľadá horší pocit, ako keď vyleziete z vyhriateho spacáku ráno von. Zima nás poháňa a záverečných 600 výškových metrov máme rýchlo za sebou. Vyhľad z vrcholu je zastretý v prachu, a vidno len kráter s malým ľadovcom - povinné vrcholové fotky nám až tak nekompenzovali celú námahu, ale ten pocit! Ďalší vrúbok k bicyklom zdolávaným štvortisícovkám. Pozvrtnutí sa na páte na vrchole tejto hory sa normálne tešíme domov. Každý krok znamená o nejaký kúsok bližšie na Slovensko. Tomu hovorím hnacia sila a morálna podpora, veď už len 3 000 kilometrov.

Pár slov na záver. Všetko naplánované je splnené, možno zamrzí len neúspešný pokus o vrchol Ericyesu, ale nič a nikto nie je dokonalý a tak tomu neprikladáme veľkú váhu. Kurdistan a Turecko je diametrálne odlišná krajina ako naše malé Slovensko, a veci tu bežné sú nezvyklé u nás a naopak. Presne preto človek podstupuje útrapy cestovania a všetku tú námahu, aby sa aspoň na chvíľu odpútal od domáceho stereotypu a spoznal niečo nové. Preto môžem našu mikrexpedíciu hodnotiť len pozitívne - úloha bola splnená.

Text a foto Paveľ CHREŇČÍK

učenia. Dôležité je dodržanie čo najväčšej homogénnosti tréningovej skupiny, aby vzájomná interakcia bola čo najbližšia každému účastníkovi. Tréning vykonávaný metódou ASU obsahuje množstvo modelových situácií, ktoré sú plánované aktuálne na konkrétny výcvik a pre špecifických účastníkov. Úlohy na riešenie vychádzajú z pracovného, prípadne spoločenského prostredia, v ktorom sa profesionáli pohybujú. Snažíme sa vybrať tie, ktoré sú pre jednotlivé funkčné zaradenie účastníkov typické, častejšie sa opakujú alebo sú nejakým spôsobom závažné. Vybrané úlohy následne upravujeme tak, aby neboli príliš zložité, ale ani veľmi jednoduché. Počas výcvikov taktiež používame záznamovú techniku, aby sme sa k modelovým situáciám mohli vracieť a hlbšie sa nimi zaoberať.

Počas výcvikov dochádza k zmenám postoju, osvojeniu si a prehĺbeniu sociálnych spôsobilostí, poznatkov, schopností a spôsobov konania. Riešiteľská činnosť v skupine pôsobí na formovanie niektorých zložiek individuálneho a skupinového vedomia. Prostredníctvom metódy ASU možno naučiť profesionálov alebo účastníkov výcvikov efektívnejšie riešiť problémy a konflikty, ktoré vznikajú pri ich každodennej činnosti, a to aj programovým utváraním nových stratégií ich riešenia. Tie vytlačujú pôvodné, menej vhodné stratégie a návyky.

Pracovníci regrutačných stredísk, ale aj príslušníci niektorých útvarov si na vlastných zážitkoch odskúšali, čo dokáže a aké rozpätie má aktívne sociálne učenie. Dnes, pri vstupe do tretieho tisícročia, keď sa zaoberáme a máme zdokumentované vývojové trendy na niekoľko desiatok rokov dopredu, môžeme si kladť otázky: Môže mať metóda ďalšieho vadeľovania, ktorá sa zaoberá ľudským prežívaním a správaním nejaké miesto v súčasnosti? Čím môže byť pre ozbrojené sily prínosnou?

TÍMOVÁ SPOLUPRÁCA

Čiastočnou odpoveďou sú aj regrutátori, ktorí metódou ASU niekoľko rokov ziskávajú zručnosti na výkon každodennej kvalitnej práce. Škala možných odpovedí je však širšia. Ide predovšetkým o rozvíjanie kvalitných komunikačných a sociálnopsychologických zručností pre manažment všetkých veliteľských stupňov. Sociálnopsychologický výcvik využíva pozitívnu atmosféru v skupine

Sociálne učenie v rukách psychológov

V súčasnosti, výraznejšie ako kedykoľvek predtým, rezonuje potreba disponovať najkvalitnejšími zamestnancami. Aký to je najkvalitnejší zamestnanec? Mohli by sme hľadať v literatúre a uvádzať rôzne definície z učebníc personalistiky či psychológie, to však nie je cieľom tohto článku. Stačí povedať, že v podmienkach ozbrojených síl je to človek, ktorý má vedomie a zručnosti na výkon funkcie, na ktorú je predurčený.

Personálny úrad Ozbrojených síl SR si uvedomuje potrebu kvalitného personálu, a to najmä personálu, ktorý zodpovedá za obsadenie voľných pozícií v celých ozbro-

jených silách. Ľudia, ktorí zabezpečujú plnenie požiadaviek pri náboře nových príslušníkov do voľných pozícií na útvaroch, sú zaradení do Regrutačných stredísk Personálneho úradu OS SR. Aby mohli čo najkvalitnejšie vykonávať svoje povolanie, potrebujú sa neustále vadeľovať a ziskávať najkvalitnejšie a najnovšie poznatky z oblasti personalistiky, ale i foriem a metód regrutingu. Ako forma vadeľovania bolo zvolené aktívne sociálne učenie (ASU).

TRÉNINGOVÉ SKUPINY

Účastníci takejto formy vadeľovania sú rozdelení do skupín, ktoré majú maximálne dvanásť členov, čo je optimálny počet pre prácu formou aktívneho sociálneho

a zameriava sa na úspešné zvládanie modelovaných situácií, ktoré dokonale odrážajú reálne situácie. Rád by som spomenul aj význam ASU na získavanie citlivosti voči neverbálnej komunikácii. Komunikácia v ASU je základným kameňom na ďalšie rozvojové témy, ktoré sa môžu zaoberať napr. tímovou spoluprácou – tá je zameraná na plnenie výziev, ktorým organizácia čelí. Tréningy tohto typu sú zamerané na rozvoj vzájomnej komunikácie medzi členmi pracovnej skupiny alebo pracovného tímu. Modelové situácie predstavujú najmä zvládanie záťažových situácií, s ktorými sa trénovaná skupina stretáva v bežnom pracovnom živote. V modelovom prevedení sú to napríklad denné aktivity (príprava raňajok, obeda, zvlád-

nutie menej alebo viac náročnej práce pri vopred nedefinovaných rolách účastníkov a pod. Počas týchto a podobných aktivít, ktoré sú dislokované mimo klasického pracovného prostredia (najčastejšie v prírode), účastníci riešia problémové situácie a prežívajú obdobné situácie ako na pracovisku. Avšak tu je možnosť pre nápravu, nácvik a redukcii nežiaducich úlonov a reakcií, ktoré sa pri timovej spolupráci vyskytujú. Teambuilding je taktiež zameraný na predchádzanie burn-out syndrómu najmä v skupinách, ktoré spolu pôsobia dlhodobo.

Time manažment je určený pre nových manažérov, ktorí prichádzajú alebo majú byť ustanovení na manažérsku pozíciu. Pri tejto tére sa účastníci zaoberajú najmä rozdelením časového fondu, navrhujú si spôsoby a metódy, ktorými sa vyhnú nebezpečenstvu nezvládnutého časového stresu a následnej chybovosti svojich rozhodnutí, príp. nedodržaniu termínov.

Prezentačné zručnosti sú určené pre profesionálov, ktorí pri svojej práci potrebujú vykonať prezentácie, či už pre širšiu verejnosť alebo pre vnútorné potreby OS SR. Na tréningu sa účastníci oboznamujú s pravidlami efektívnej prezentácie pre konkrétny typ poslucháčov, aspektmi neverbálnej a verbálnej komunikácie a taktiež technickým prevedením – od samotnej prípravy prezentácie až po rozlúčenie. Pri neverbálnych prejavoch počas prezentácie sa zameriavame na zvládanie nevedomých prejavov, ktoré môžu odhaľovať našu nenovitu, nedokonalé poznanie problematiky, prípadne vysoký rešpekt pred publikom. Pri tére verbálneho prejavu sa zameriavame na nácvik práce s hlasitosťou nášho vystúpenia, prípadne hlasovými technikami, ktoré nám popri neverbálnych prejavoch pomáhajú položiť dôraz na časti, ktoré chceme zdôrazniť. Taktiež je veľmi dôležitá technická

stránka prezentácie, a to od obľúbeného prevedenia v PowerPointe až po dokonalú prípravu všetkých drobností, ktoré by nás mohli počas prezentácie negatívne stresovať. Môže to byť ergonomické usporiadanie všetkých pomôcok, ako i samotné rozloženie technickej podpory.

Dôležitou témou, ktorej sa venujeme, je aj téma stresu a tréning pred a počas prezentácie. Téma nám dokáže výrazným spôsobom skomplikovať samotné prevedenie, ale aj celkový dojem z prezentácie, keďže môže byť výrazne viditeľná, a to buď vo forme ustráchaného a „roztraseného“ podania prezentácie, alebo veľmi sebavedomého a agresívneho prejavu. Účastníci si každý detail odskúšajú na vlastných prezentáciách a dostávajú spätnú väzbu – tak od kolegov v skupine, ako i od lektorov – ktorá je ne nahraditeľnou súčasťou podobných výcvikov.

STRES – NEPRÍJEMNÝ SPOLOČNÍK

Nie náhoda sa zaoberáme výcvikom, ktorý je zameraný na zvládanie stresu a záťažových situácií. Stres môže byť vo väčšine prípadov veľmi nepríjemným spoločníkom nášho každodenného pracovného života, pričom sa nám veľmi úspešne votrie i do súkromia, v ktorom by sme mali relaxovať, venovať sa rodine a záľubám. Počas tréningov zameraných na zvládanie stresových situácií (či ide o manažérskú funkciu, alebo funkciu v EOD tíme) sa pokúsime navodiť pivoťnú stresovú situáciu, i keď niekedy s obavou o lektorov... Následne sa venujeme spôsobom individuálneho prežívania účastníkov, prípadne hľadania konkrétnych príčin a korekcií, prečo a akými mechanizmami na mňa daná situácia pôsobí tak „deštruktívne“. Pri následnej diskusii hovoríme o telesných a psychických prejavoch, ktoré stresovú reakciu sprevádzali, keďže verbalizácia konkrétnych zážitkov pripevňuje a odbúravanú

strachu z neznámych. Informácia o tom, že podobné pocity má i niekto iný, je veľmi oslobodzujúca. Relaxačné techniky a techniky na zvládanie bezprostredného stresu sú ďalším krokom výcviku a musím potvrdiť, že sú mimoriadne obľúbené. Účastníkom sa usilujeme odovzdať čo najviac praktických skúseností s autogénnym tréningom alebo Jacobsonovou progresívnou relaxáciou. Dôležitou súčasťou je aj osobnostný rozvoj samého seba, či už ide o kultivovanú schopnosť reflexie samého seba a ostatných, alebo kultivovanosť prijímania moci. Príprava môže byť taktiež zameraná na zvládanie sociokultúrnych rozdielov pri plnení úloh mimo svojho prirodzeného prostredia, zvládanie záťaže spojenej s novým prostredím, novými kolegami a pod.

V praxi sa však stretáme i s požiadavkami, ktoré sú neuskutočniteľné prostredníctvom interakčného psychologického výcviku. Tými „najpopulárnejšími“ požiadavkami bývajú: zmena jedinka alebo skupiny, vytvorenie ideálneho profesionála, zaručenie bezproblémovej komunikácie s kýmkoľvek a kdekoľvek, zabezpečenie toho, aby bol jedinec obľúbený. Tieto požiadavky sú nereálne, každý príslušník OS SR je jedinečnou osobnosťou, interakčný sociálnopsychologický výcvik mu však môže pomôcť zvládnuť záťažové a problémové situácie a zaručiť možnosť pohybovať sa na tenkom ľade. Na tréneroch a psychologoch je, aby dokázali pripravovať také kvalitné tréningy a programy, ktoré ľudí tenkého ľadu nezbavia, no pomôžu im naučiť sa na ňom sebaisto a rozhodne pohybovať a využívať jeho šmykľavosť na prospech kvalitnejšej práce pre OS SR.

rtm. Radoslav ŠEBEŇA
Ilustračné foto Peter DOVINA

Euro na dohľad

Slovensko vstúpi do eurozóny presne desať rokov po zavedení eura na peňažnom trhu ako šestnásť v poradí. Ku krajinám, používajúcim euro, sa zaradiť po Slovinsku, kde začali používať euro v roku 2007 a po Malte a Cypre, kde majú euro od roku 2008.

V rámci slovenskej kampane podporila Národná banka Slovenska aj Európska centrálna banka, ktorá vydala viac ako sedem miliónov výtlačkov rôznych publikácií a zorganizovala školenia a semináre. Zásobeniu Slovenska novými bankovkami pomôže rakúska Österreichische Nationalbank. Zo zásob Eurosystemu nám dodá 188 miliónov euro bankoviek.

Už v decembri nájdeme v poštových schránkach informačné letáky o eure, určené domácnostiam a konverzné karty s cenami prepočítanými na eurá a tiež najdôležitejšími ochrannými prvkami dvadsaťeurovej bankovky.

Ekonomická kríza

Ministri financií krajín eurozóny sa stretli v nedelu 12. októbra v Paríži na krízovom summite, aby riešili pretrvávajúcu negatívnu situáciu na finančných trhoch. Potvrdili, že pri riešení krízy a obnovení dôvery chcú postupovať koordinovane a rozhodne.

Cieľom prijatej stratégie je ochrániť európsky finančný trh pred takými turbulenciami, ktoré by znemožnili ďalší hospodársky rast a viedli by k recesii. Základom jednotného postupu je zaistenie dostatočnej likvidity pre finančné inštitúcie, pričom európski lídri sa zaviazali poskytnúť finančnému sektoru podporu a garanciu a zachrániť každú banku pred pádom použitím vhodných opatrení. Ich súčasťou je aj efektívna rekapitalizácia, teda priame nalatie peňazí do bánk. V snahe zabrániť podobnému vývoju v budúcnosti, banky by sa po štátnom nákupe ich aktiv do istej miery „zoštátnili“. Podľa slovenskej vlády sú naše banky v dobrej kondícii a nie je potrebné ich rekapitalizovanie. Dotknúť sa nás však môžu problémy v materskej banke, keďže na našom trhu už nepôsobí žiadna banka bez zahraničného kapitálu. Podľa slov predsedu vlády Roberta Fica sa vláda chce zamerať najmä na to, aby dopad ekonomickej krízy bol na hospodársky rast Slovenska čo najmenší.

V snahe stabilizovať situáciu na medzibankovom trhu znížila Európska centrálna banka úrokovú sadzbu o 0,5%. Lídri eurozóny privítali tento krok, takisto aj zníženie úrokových sadzieb v ďalších centrálnych bankách.

Michaela FARKAŠOVÁ
Zdroj: www.euro.mena.sk

Poklad v mojom živote

Kdesi som čítal veľmi zaujímavý príbeh. V istom starožitníctve v Londýne medzi rozličnými haraburdami bola aj busta pápeža Gregora XV. /1621-1623/. Keď ju istý zberateľ objavil, nelutoval za ňu vyplatiť 240 libier. A že to bola výhodná kúpa, ukázalo sa až neskôr, keď odborník metropolitného múzea zistil, že bustu vytvoril slávny taliansky sochár Giovanni Bernini /1598-1680/. Bustu ohodnotil na pol milióna libier.

Kolkým z nás teraz pride na um...ach, keby som mal ja takéto šťastie! Je veľmi pravdepodobné, že sa nám to nikdy nestane. No, aspoň čo sa týka nájdenia sochárskeho diela od Berniniho. Je však jedna vec, ktorá je istá na sto percent. Každý človek má vo svojom živote ukrytý poklad. Tí šťastnejší o ňom vedia, no je veľmi veľa tých, ktorí ho nevidia nájsť, alebo ho vôbec nehládajú, či zaň mylne pokladajú čosi, čo v skutočnosti hodnotné nie je. Zdravie, rodina, peniaze, kariéra.

Pomaly sa blíži koniec tohto roka. V televízii budeme počuť, ako nám slávni ľudia želajú do budúceho roku veľa zdravia, šťastia... To zdravie sa však stále dostáva na prvé miesto, keď chceme niekomu zaželať to najlepšie. Je však ono naozaj to najdôležitejšie v našom živote? Povieš si, samozrejme, že áno, zdravý človek myslí na milión vecí chorý len na jednu. Ja však tvrdím, že na Titaniku boli všetci zdraví a nik im to nepomohlo. Koľko zdravých ľudí nie je šťastných, koľkí vážne telesne postihnutí majú neustále v očiach svetielka radosti?

Za to najdôležitejšie môžeme pokladať rodinu. Celý život sa trápime, len aby sa naše deti mali lepšie ako my. Skúste raz, len raz v živote navštíviť domov dôchodcov či geriatrické oddelenie v nemocnici a porozprávajte sa s ľuďmi, ktorí toho prežili naozaj veľmi veľa. Najviac bolesti im v živote spôsobili ich najbližší. Skôr vychová jedna žena päť detí, ako päť detí zaopatrí jednu mamu. Rodina nám môže spôsobiť veľa radosti, no aj veľa utrpenia.

Kde je potom ten skutočný poklad? Je varí v peniazoch, bohatstve? Všetci dobre vieme, že to tak nie je. Ak by sme aj všetko to stratili – zdravie, rodinu, peniaze, zamestnanie, predsa budeme mať jeden poklad, ktorý nám nemôže nikto na svete vziať. Ak verím, že je nad nami niekto, kto nás miluje a nikdy nás neopustí. Že je tam niekto, kto nám verí, tak potom stále budem mať nádej, že po dažďovom dni znova vyjde slnko. S pokladom viery v svojom srdci nebudeš nikdy sám.

npor. Mgr. Ján ČUPÁK
starší kaplán
michalovského mechanizovaného práporu

Pútnici v uniformách

V dňoch 28. septembra – 3. októbra 2008 sa uskutočnila už III. Národná púť Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR do Ríma a Vatikánu. Púte sa pod vedením ordinára OS a OZ SR Mons. Františka Rábeka a vojenských, policajných a väzenských kaplánov zúčastnilo 100 profesionálnych vojakov, príslušníkov Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže a ich rodinných príslušníkov.

V rámci oficiálneho programu sa účastníci púte zúčastnili na generálnej audiencii u pápeža Benedikta XVI. a oficiálne navštívili Slovenské pápežské kolégium sv. Cyrila a Metoda, hlavné patriarchálne baziliky v Ríme, hrob blahorúkej pamäti pápeža Jána Pavla II., Baziliku sv. Šebastiana – patróna vojakov a zároveň aj patróna Ordinariátu OS a OZ SR, ako aj Baziliku sv. Klementa a hrob sv. Cyrila. Program púte sa v tomto roku niesol v duchu stavovského, národného a zosilneného cirkevného prvku, zameraného okrem dejín Cirkvi zvlášť na slávenie Roku sv. Pavla. Pútnici preto navštívili opátstvo Tre Fontane, kde bol apoštol Pavol stáť a vrcholom programu bolo celebrovanie sv. omše ordinára pre pútníkov v patriarchálnej Bazilike sv. Pavla za hradbami.

K pútnikom v uniformách sa 1. októbra pripojila aj oficiálna delegácia vedená ministrom spravodlivosti SR Štefanom Harabinom a generálnou riaditeľkou Zboru väzenskej a justičnej stráže plukovníčkou Máriou Kreskovicou a spolu sa zúčastnili na generálnej audiencii u pápeža Benedikta XVI. Ten našich pútníkov pozdravil slovami: „Zo srdca vitam slovenských pútníkov, osobitne účastníkov III. púte Ordinariátu OS a OZ SR, vedenej biskupom Františkom Rábelom. Bratia a sestry, v tomto mariánskom mesiaci vás chcem zveriť Panne Márii. Ona nech vás sprevádza pri hľadaní pravého pokoja. Rád žehnám vás i vaše rodiny.“ V prítomnosti ordinára Rábeka a veľvyslanca Slovenskej republiky pri Svätej stolici Jozefa Draveckého pápež ministra osobne pozdravil a prevzal si dar v podobe ľudového Betlehema vyrobeného zo šúpolia. Účastníci III. Národnej púte Ordinariátu OS a OZ SR svojou prítomnosťou v Ríme a Vatikáne vzorne reprezentovali úroveň vzťahov štátu a Cirkvi na Slovensku aj v oblasti duchovnej služby, či Slovensko a jeho ozbrojené zložky na verejnosti v zahraničí. Prihovory biskupa Rábeka počas každodenných bohoslužieb, ako aj celková skladba programu obohatili a umožnili prehliadť duchovný život a historické vedomosti týchto štátnych zamestnancov a ich rodín. Bonusom pre pútníkov na ceste do Ríma a späť boli počas bezpečnostných prestávok návšteva mestečka Assisi a kasární rakúskeho Bundesheeru v Klagenfurte, kde po omši vo vojenskom kostole ich rakúski vojaci pohostili gulášom. Ordinariát OS a OZ SR tak zakončoval ďalšiu úspešnú aktivitu v prospech kresťanov slúžiacich pokoju, mieru, spravodlivosti, zákonosti, či ochrane života a majetku na Slovensku.

Text a foto major TIBOR UJLACKÝ

Vojenské obvody

Armády alebo ozbrojené sily v minulosti, ale aj v súčasnosti potrebujú na svoj výcvik zariadenia, a najmä priestory, ktoré v maximálnej miere simulujú prostredie a podmienky ich použitia v prípade vojnového konfliktu alebo iného nasadenia. Ozbrojené sily Slovenskej republiky, podobne ako jej predchodca Armáda Slovenskej republiky alebo československá armáda, tiež potrebujú takéto priestory na zabezpečenie výcviku svojich príslušníkov.

Vojenské obvody, ktoré sú na území Slovenskej republiky, boli zriadené na základe uznesenia vlády podľa zákona 168/1949 Zb. o vojenských obvodoch v rokoch 1950 – 1953 ako špeciálne územia štátu, určené na vybudovanie učebno-výcvikovej základne pre československú armádu. Vznikli na územiach, ktoré dávali predpoklad na vytvorenie optimálnych podmienok pre zabezpečenie výcviku a simuláciu podmienok „bojového priestoru“. Vo väčšine prípadov na týchto územiach ešte pred vznikom vojenských obvodov existovali výcvikové tábory alebo strelnice, ktoré sa využívali v období prvej republiky, teda pred rokom 1948.

V roku 1997 vzhľadom na spoločenské a vývojové zmeny bol prijatý nový zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 281/1997 Z. z. o vojenských obvodoch, ktorý nahradil starý zákon 168/1949 Zb. Zákon upravuje zriadenie, zmeny, rušenie a správu vojenského obvodu. Taktiež upravuje právne pomery k nehnuteľnostiam na území vojenského obvodu, ako aj pobyt a vstup na toto územie, ktorého prioritou je zabezpečenie výcviku ozbrojených síl a ďalších zložiek štátu podležajúcich sa na zabezpečovaní obrany a bezpečnosti Slovenskej republiky.

AUTONÓMNE ÚZEMIE

Vojenský obvod je územný a správny celok, ktorý slúži na zabezpečovanie úloh obrany štátu, nie je súčasťou obce ani vyššieho územného celku. Tvoriť vlastné autonómne územie s presne vymedzeným účelom v správe ministerstva obrany.

Vojenské obvody podľa nového zákona o vojenských obvodoch zriaďuje, mení alebo ruší vláda Slovenskej republiky svojím nariadením na návrh Ministerstva obrany Slovenskej republiky a so súhlasom dotknutých obcí, ktorých sa zriadenie alebo úprava hraníc územia týka.

Vojenské výcvikové priestory sú zriadené na území vojenských obvodov a tvoria učebno-výcvikovú základňu na zabezpečenie výcviku jednotiek Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Často sa stretávame so zamieňaním pojmov vojenský obvod a vojenský výcvikový priestor. Je potrebné uviesť, že pojem vojenský výcvikový priestor je odborný vojenský termín, ktorý však legislatíva nepozná a uznáva len pojem vojenský obvod ako územnú a správnu jednotku, podľa zákona o vojenských obvodoch. Spravidla na území vojenského obvodu sa nachádza jeden výcvikový priestor (VVP), ale výnimka potvrdzuje pravidlo a na území Vojenského obvodu Záhonie sa nachádzajú tri takéto priestory. Ide o VVP Turecký vrch, VVP Záhonie a VVP Kuchyňa ako jedinečná letecká strelnica v strednej Európe.

Podľa spôsobu využitia sa územie vojenského obvodu delí na dva, resp. tri základné sektory:

Sektor 21 – územie vojenského obvodu prioritne určené na výcvik (stíhačka, strelnice a ďalšie vojenské objekty) a bolo by homotónne charakterizovať ako výcvikový priestor.

Sektor 13 – územie vojenského obvodu tvorené lesným fondom a poľnohospodárskym pôdym fondom a jeho účelom je vytvoriť ochranné a bezpečnostné pásma vojenských objektov a umožniť hospodárske využitie územia vojenského obvodu.

Sektor 15 – tvoria ho pozemky na území Vojenského obvodu Javorina, ktoré sú vo vlastníctve obcí podľa zákona o obecnom zriadení.

VOJENSKÉ OBVODY

Na území Slovenskej republiky sú v súčasnosti zriadené štyri vojenské obvody tieto vojenské obvody:

Vojenský obvod Valaškovce

Územie s výmerou 11 980 ha sa nachádza vo východnej časti republiky a podľa územného a správneho členenia je súčasťou okresu Humenné. Vznikol 1. februára 1952 na základe uznesenia vlády Československej republiky zo 6. februára 1952 podľa § 1 zákona 168/1949 Zb. o vojenských obvodoch. Na území vojenského obvodu sa nachádza Vojenský výcvikový priestor Kamenica nad Cirochou, ktorý využívajú ako jednotky pozemných síl aj zložky vzdušných síl (virtuálna strelnica).

Vojenský obvod Javorina

Územie s výmerou 31 638 ha je súčasťou okresu Kežmarok. Vznikol 1. januára 1953 na základe uznesenia vlády Československej republiky zo 6. februára 1952 podľa § 1 zákona 168/1949 Zb. o vojenských obvodoch. Do jeho územia boli zahrnuté celé katastrálne územia obcí Blažov, Dvorce, Ľubické Kúpele, Ruskinove a časti katastrálnych území ďalších 22 obcí spíškého regiónu. Na jeho území bol zriadený Vojenský výcvikový priestor Kežmarok – Zálužica. Využívali ho najmä tankové a motostrelecké jednotky a jednotky IVO.

Dňom 31. 12. 2005 bola v tomto priestore výcviková činnosť ozbrojených síl ukončená a Vojenský obvod Javorina

je v procese rušenia. Ministerstvo obrany pripravilo návrh nariadenia vlády na jeho zrušenie, ale otázka termínu závisí od konečného rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci súladu ustanovení zákona o obecnom zriadení s Ústavou SR.

Vojenský obvod Lešť

Územie s výmerou 14 575 ha sa nachádza v strednej časti republiky a podľa územného a správneho členenia je súčasťou okresu Zvolen. Vznikol 1. júla 1950 na základe uznesenia vlády Československej republiky z 18. októbra 1949 a 6. júna 1950 podľa § 1 zákona 168/1949 Zb. o vojenských obvodoch. Na území vojenského obvodu sa nachádza Vojenský výcvikový priestor Lešť ako jedinečné výcvikové centrum slúžiace nielen ozbrojeným silám Slovenskej republiky, ale aj ako nadrezortné výcvikové centrum pre ďalšie zložky podležajúce sa na plnení úloh obrany a bezpečnosti štátu.

Vojenský obvod Záhonie

Dátum vzniku tohto vojenského obvodu je 1. júl 1950 na základe uznesenia vlády Československej republiky z 15. júna 1950 podľa § 1 zákona 168/1949 Zb. o vojenských obvodoch. Nachádza sa v západnej časti územia republiky a podľa územného a správneho členenia je súčasťou okresu Malacky. Na území tohto vojenského obvodu s výmerou 27 695 ha sa nachádzajú tri vojenské výcvikové priestory (VVP). VVP Záhonie sa využíva najmä ako pokusný a skúšobný polygón pre Vojenský technický a skúšobný ústav Záhonie. VVP Turecký vrch využívajú jednotky pozemných síl a VVP Kuchyňa sa využíva ako jedinečná letecká strelnica slúžiaca Vzdušným silám Slovenskej republiky. Túto strelnicu na základe podpísaného „Memoranda“ využívajú aj jednotky Severoatlantickej aliance.

To je v stručnosti základná charakteristika územných celkov, akými sú vojenské obvody. Na týchto územiach zabezpečuje a vykonáva ministerstvo obrany okrem úloh na zabezpečenie obrany štátu aj úlohy štátnej správy (matika, evidencia občanov, stavebný zákon, lesný zákon a pod.), úlohy obce, ako aj úlohy správy katastra na úseku katastra nehnuteľností. Problematika je pomerne veľmi široká, ale verím že v ďalších číslach bude priestor na podrobnejšie informácie o úlohách a pôsobnosti rezortu obrany na území vojenských obvodov.

plk. Peter HADLOVSKÝ
predosta Úradu vojenských obvodov MO SR

Vojenské obvody na území Slovenskej republiky

Krásna slova

Druhý ročník celorezortnej literárnej súťaže amatérskych autorov z radov príslušníkov Ozbrojených síl SR – LITERA 2008 pozná svojich víťazov. Ocenenia si prevzali 2. októbra na pôde Kultúrneho a metodického centra OS SR v Trenčíne. Hlavnými organizátormi súťaže bolo KaMC Trenčín a vojenský časopis Obrana. V dvoch kategóriách – poézia a próza – súťažilo pätnásť autorov. „Literárna súťaž získava pre príslušníkov a zamestnancov slovenských ozbrojených síl z roka na rok očividne na význame. Svedčí o tom aj rastúci počet súťažiacich. Potešujúce je, že rastie aj kvalita príspevkov,“ zdôraznil porotca Rudolf Dobiáš. Jeho slová potvrdila aj Janka Poláková. „Hodnotiť príspevky súťaže Litera je radosť, ale aj zodpovedná práca. Potešila ma predovšetkým dobrá úroveň v prozaických útvaroch. Cítil v nich osobné prežitie, životné skúsenosti.“ Spokojná bola aj organizátorka Elena Morávková z KaMC. „Okrem vyššieho záujmu a účasti si cením najmä rozmanitosť ľudí, ktorí sa o literárnu tvorbu zaujímajú. Tento rok sa zúčastnili profesionálni vojaci, zamestnanci rezortu obrany, rodinní príslušníci, a čo potešilo, aj vojenský dôchodcovia“. Porotu výrazne zaujal aj mladý autor – slobodník Martin Gavlas z VÚ Martin. Do súťaže prispel zriedkavejším literárnym žánrom – povestami spod Turca, čo bolo príjemným obohatením súťaže.

Kultúrne a metodické centrum OS SR Trenčín hostilo 2. októbra 2008 víťazov tohto ročnej celorezortnej súťaže amatérskych fotografů FOTOATAK 2008. Na súťaži sa zúčastnilo 34 autorov, ktorí prihlásili spolu 255 fotografií vrátane cyklov. Súťažilo sa v dvoch kategóriách. Snímky hodnotila odborná porota v zložení: Ing. Jaroslav Hronček, manažér firmy Zoner Bratislava, pplk. Maroš Stehlík z Personálneho úradu OS SR Bratislava a npor. Vladislav Vavrinec z redakcie vojenského časopisu Obrana. „Som milo prekvapený svojím umiestnením. Vôbec som s tým nerátal,“ zdôvenil sa víťaz prvej kategórie pplk. v. v. Jaroslav Novák. „Potešil nás podstatne vyšší záujem a účasť súťažiacich oproti minulému roku. Najmä v kategórii Profesionálne ozbrojené sily objektívom sme zaznamenali výrazný kvalitatívny posun. Voľná tvorba zasa sprostredkovala mnoho zaujímavých podnetov,“ povedala Jana Kovalčíková z KaMC, pod ktorej organizačnou taktikou súťaž prebehla.

Výstava amatérskej fotografie FOTOATAK 2008 bude pre verejnosť prístupná od 2. do 16. októbra 2008 v Kultúrnom a metodickom centre v Trenčíne, od 23. októbra do 6. novembra 2008 v Klube Ministerstva obrany SR v Bratislave a od 13. do 27. novembra 2008 v Posádkovom klube OS SR v Liptovskom Mikuláši. Fotokópie fotografií budú vystavené aj vo všetkých Regrutačných strediskách Personálneho úradu OS SR.

Stranu pripravil npor. Vladislav VAVRINEC

Amatérska fotografia

Z redakčnej pošty

Pán šéfredaktor, ďakujem za veľmi pekný a hodnotný článok o mojom nebohom otcovi. Najmä mojej mamičke ste urobili veľkú radosť. Každému ukazuje a hrdí sa článkom a je to pre ňu určitá satisfakcia, že sa aspoň touto formou ona a môj nebolý otec do povedomia ľudí, ktorí nás sice poznali, ale nevedeli kam nás majú zaradiť. Tá radosť a spokojnosť, ktorá z tváre mojej mamičky vyžaruje, sa nedá ničím vynahrať. Tisťkrát za to vami patrí z mojej strany poďakovanie.

Katarína BOČKAYOVÁ

(Poznámka: Článok Tobruk česť a poníženie sme priniesli v augustovej OBRANE. Predstavili sme v ňom Alexandra Bočkaja, bojovníka od Tobruku a účastníka západného frontu)

5 x odpovedz

- 1) Ako sa volala prvá atómová ponorka spustená na vodu v USA 21. januára 1954?
 - a) Nautilus
 - b) Naeuro
 - c) Nautik
- 2) Na koľko zväzových štátov je rozdelená Austrália?
 - a) osem
 - b) šesť
 - c) štyri
- 3) Ktorý francúzsky kráľ bol popravený v roku 1793?
 - a) Ľudovít XII.
 - b) Ľudovít XIV.
 - c) Ľudovít XVI.
- 4) Ako sa volá jediný mesiac, ktorý obieha okolo planéty Pluto?
 - a) Chahron
 - b) Chesus
 - c) Chnugo
- 5) Ktorý štát sa stal uzavretím lateránskych zmlúv v roku 1929 suverénnym?
 - a) Monako
 - b) San Marino
 - c) Vatikán

Správne odpovede: 1. a) 2. b) 3. c) 4. a) 5. b)

Roztavený a znovu vztýčený maršal

Legendárny ruský poľný maršal Michael Andreas Barclay de Tolly (1761 – 1818) mal aj škótske korene a narodil sa na území dnešného Lotyšska. Vyznamenal sa vo vojnách proti Švédom či Poliakom. Preslávil sa v obranných bojoch aj v rámci záverečného víťazného ťaženia Rusov proti Napoleonovi. Takmer sto rokov po jeho smrti mu v roku 1913 postavili v Rige bronzovú sochu v nadživotnej veľkosti. Práve však práva svetová vojna a s ňou postupne veľký nedostatok bronzu. Tak ako boli po celej Európe pretavené na delá tisíce kostolných zvonov, tak sa skončila aj krátka história bronzovej sochy. Prešlo opäť takmer storočie. Sochu maršala podľa podoby pôvodného originálu vyrobili Alexej Marzin a Man Kornejev. Odliatli ju v St. Peterburgu a opätovne slávnostne vztýčili v roku 2002. Zaujímavé na tom je aj to, že za znovuoživením legendy napoleonských vojen v centre Rigy nestojí mesto, štát ani dajaké vplyvné združenie milovníkov vojenskej histórie. Kto teda? Mecenáš! Odmenou Jevgenija Gomburga je malý nápis v základe sochy, ktorý hovorí, že mestu Riga legendárneho bronzového poľného maršala Michaela Andreeviča Barclaya de Tolly daroval práve on.

Text a foto Pavol VITKO

1 FOTOZAJÍMAVOSŤ

ZASMEJME SA ...

- James, zavról si veľký?
- Áno, na posvalu.
- A zavról si dvere?
- Nie, ale vzal som rebrík.

- Pán sa pýta duhu:
- Jean, má dítroň nožičky?
 - Nemá pane.
 - Och, - vedychne si pán - asi som si do čaju vyliaol kanárka.

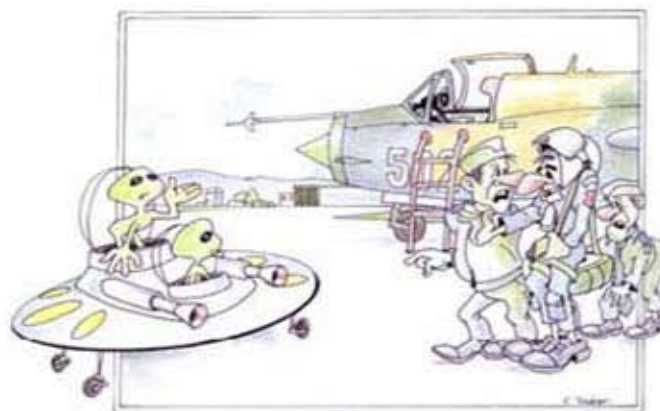
- James!
- Áno, pane?
- Kopni do steny!
- Prečo, pane?
- Som nahnevany!!!

Lord Charles príde neskoru večer domov. Služka James mu pomáha vyzlečiť kabát a potichu si mrmle popod nos:

- Tak čo, ty starý nadžráňný krokodil, zasa si bol v bare nasávať a očumovať pekné dievčatá?
- Lord Charles mu odpovedá:
- Ale nie James, dnes som si bol kúpiť načúvací prístroj.

- James hovorí pánovi:
- Pane, v knižnici sú zloději.
 - Nehov a čo čítajú?

- Lord sa stretne s Lady a tá mu oznámuje:
- Lord, rozhodla som sa, že budem mať detá.
 - Lord sa usmeje a pýta sa:
 - V poriadku a čo preto mám urobiť?
 - Lady:
 - Ďakujem, nič. James už všetko zariadi.

EXKURZIA 2

Prchká povaha

Vojaka Petra Dž. nadriadení hodnotili skôr priaznivo, pretože povinnosti plnil zodpovedne. Na strane druhej mu však vyčítali jeho pomerne prchkú povahu a neprimerané reakcie. A práve jeho prchká povaha, ktorú si nevedel udržať pod kontrolou, bola dôvodom na trestné stíhanie. Dňa 2. 12. 2007 o 02.00 h po odchode z reštaurácie RICCARDO v Bratislave po vydatených oslavách narodenín svojho priateľa, sa dostal do slovného konfliktu s ďalšou partiou mladíkov. Do oka mu „nepadol“ Martin K., a to až tak, že ho po vyvrhnutí slovného konfliktu pritlačil ľavou rukou o auto a pravou rukou zovretou v päsť ho opakovane uderal do tváre v oblasti nosa, pravého oka a sánky. Ani po páde Martina K. na zem, nedokázal Peter Dž. udržať svoju prchkú povahu na uzde, k čomu určite prispel aj požitý alkohol. Opakovane ležiaceho Martina K. kopal do brucha, chrbta a do tváre v oblasti spánku, čím mu spôsobil otras mozgu, zmliaždenie nosa s krvácaním zo sliznice ľavého priechodu, zmliaždenie hornej pery a povrchových mákkých tkanív oboch spánkových oblastí s vytvorením krvných výronov podkožia s dobou práceneschopnosti 11 dní.

Samozrejme, že pre takéto násilnícke konanie nemal vojenský prokurátor pochopenie. Na Petra Dž. podal obžalobu pre prečin výtržníctva v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví. Pred vojenským súdom obžalovaný Peter Dž. síce spáchanie skutku popieral, avšak pod ťarchou dôkazov spočívajúcich vo výpovediach svedkov, lekárskeho správ o zraneniach poškodeného, ako aj ďalších dôkazov, vojenský súd ho uznal vinným zo spáchania žalovaného skutku. Pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Tr. zák. v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Tr. zák. bol odsúdený na trest odňatia slobody na 12 mesiacov, s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 2 rokov a zaviazaný nahradiť poškodenému spôsobenú škodu ako bolestné vo výške 41.458,- Sk. Petra Dž. teda jeho prchká povaha vyšla pomene draho.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Obžalovaný, vstaňte!

20. augusta 1968 som sa vrátil z dovolenky k útvaru. Do neskorých nočných hodín som mŕmroľou spolupracovníkovi na ubytovni rozprávaj zážitky z Vysokých Tatier. Po polnoci sa vrátil kolega Klimeš, ktorý nám oznámil, že Československú socialistickú republiku obsadili vojská Varšavskej zmluvy. Najprv sme si mysleli, že si robí žarty, ale keď sme si vypočuli vysielanie vlády, tak sme sa dovedeli krutú pravdu. Keďže naša ubytovňa bola súčasťou kasárenského objektu, obliekli sme sa a utekali do kasární. Vojaci spali, na štábe bol iba náčelník štábu pdk. Kašík. Vojakov sme zobudili, správu sme im oznámili zároveň s rozkazom, že prichádzajúcim vojskám nemáme klásť odpor. Bolo to ponižujúce. Bol som veliteľ spojovacej roty. Náčelník staníc mi oznámil, že zachytili prevádzku v rádiových sieťach v ruskom jazyku, ktorú sme začali intenzívne rušiť. Na výzvu Československého rozhlasu sme zabezpečili retransláciu jeho vysielania cez naše stanice. Nakoniec sanám podarilo zabezpečiť odysielanie niekoľkých protestných správ z okolitých podnikov a družstiev proti okupácii nášho územia. Naša činnosť mala pozitívny chlas v dôstojníckom zbore aj na verejnosti až do začatia normalizácie. Najskôr ma vyšetrovali ako svedka, nakoniec ako obžalovaného. Bol som obžalovaný spolu s poručíkom Zdenkom Čapkom a kapitánom Jirím Hrdličkom, že som 21. 8. 1968 ako veliteľ spojovacej jednotky dovolil, aby moje posádky rádiových staníc rušili vysielanie sovietskych vojsk a zabezpečil som vysielanie nesúhlasných rezolúcií sovietskym vojsk na územie. Vojenský súd sa konal 24. februára 1971. Aj keď bol verejný, nikto z útvaru nepišiel. Keď ma sudca vojenského súdu JUDr. Milan Jančík oslovil: „Obžalovaný vstaňte!“, nemohol som stále uveriť, že sa to týka mňa. Až po ráznom napomenutí som pochopil, že celý proces je pravdivý. Bol to veľmi nepríjemný a ponižujúci zážitok. Súd nás uznal vinnými a odsúdil mňa, vtedy por. Šveca a kpt. Hrdličku na trest odňatia slobody v trvaní 9 mesiacov a por. Čapka v trvaní 7 mesiacov. Všetkým obžalovaným bol trest uložený na skúšobnú lehotu jedného roka.

Aj keď sme skúšobnú lehotu prežili, dlho sa s nami vliekol tento „kádrový hrb“. Trvalo to až do 22. apríla 1992, keď Najvyšší súd v Bratislave uznesením zrušil rozsudok Obvodného vojenského súdu z Českých Budějovic s tým, že uvedené skutky neboli trestným činom. Môj príbeh nebol jedinečný. Desiatky dôstojníkov bolo postihnutých rovnako, niektorí ešte viac. Som presvedčený, že aj keď som bol pred 40 rokmi trestne stíhaný, moje rozhodovanie bolo vtedy správne.

Ing. Tomáš ŠVEC

číslo nori Slovenské prélote	dožnokvetá liečivá rastlina	procesy	vokaliza- vaná pred- ložka (od)	dt. výjadru- júce podt odporu	polyami- dové látky	rušs podání revo- lucionári	Autor: Vojtech KOKOL	komický kmer, zamedzie	ECV okresu Dunajská Streda	odhotník	merči (z lat.)	súpravy, po anglicky	ivan, (dom.)	dreka Imotnostná jednotka
opak verejne							adamit, po desky otec (hovor.)							
1														
Adolf (dom.)				grafické dielo					meno Bernoláka					
aha, poži (nár.)			meno Babory	náslinid, zurvalci				ktor (bar.)					dvadsať, po česky	rozkazy
komický: bibi, ibi, seti, tati, kaba, kani	posvätný kameň moslimov	stĺp v iraku	obchod, žrt v Moskw				obyvateľ Kambodže					dopravný podnik		
pohľadnice (hovor.)						prachy, N. Zelandu	česky maliar					mena Macao		
liehovina z ryže					záves, šap	zjedz, vypi				meno nár. kralov		chvart, po česky		
2					čarí chrupu			3						
zošlínny súhlas			krvité rastliny s voňavými kvetmi					sorta hrozna						
chemická značka astátu			brodivý bodanovitý vták					etikety						

Afganistan dostane „nové“ lietadlá

Lietectvo Afganskej národnej armády používa asi osm letuschopných transportných strojov An-26 a An-32, 40 vrtulníkov Mi-17 a Mi-24 a niekoľko cvičných prúdových strojov L-39 Albatros. Problematická situácia je aj s posádkami – nového pilota v Afganistane, nescvičili od roku 1992.

Neradosťná situácia sa má teraz meniť. Afganské lietectvo prešlo s osemročným plánom, ktorý zahŕňa výcvik nových pilotov i rozšírenie leteckého parku. Prioritu dostali transportné lietadlá. Mnohé časti krajiny majú totiž neprístupný terén, čiast je málo a taktickú prepravu vojakov možno najlepšie zabezpečiť vzduchom. Výsledkom je trojstranná dohoda medzi Afganistanom, USA a Talianskom. Poledne menovaná krajina vyradí zo svojho inventára 18 lietadiel Alenia G.222, Američania sa postarajú o ich generálku a potom ich dodajú do Afganistanu. Stroje budú stáť 287 miliónov dolárov a dodajú ich v rokoch 2009 až 2011. Dva

z nich bude možné upraviť na VP verziu. Súčasťou kontraktu sú náhradné diely, pozemné vybavenie, technická dokumentácia v angličtine a v jazyku dári a trojročná logistická podpora.

Tento typ slúži od roku 1978. Desiat strojov G.222 používalo od roku 1990 aj americké lietectvo ako C-27A. V roku 1999 ich vyradili kvôli vysokým prevádzkovým nákladom. Lietadlá sa však osvedčili v horúcom a vysokohorskom prostredí a stáli im kráľka dráha, čo sú výhody ako stvorené pre Afganistan.

Lietadlo G.222 je dlhé 22,7 m a má rozpätie krídel 28,7 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 31800 kg. Stroj uvezie 5500 kg nákladu alebo 34 vojakov. Maximálna rýchlosť je 540 km/h a dolet 4685 km.

Miroslav BARIČ
Foto Bundesheer

Plná poľná

Oblíbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Príležitostne aj v reláciách Močná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Replová a Bernard Roždecký.

(1)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,20 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

HISTORICKÉ KONTAKTY

Nová kniha Slovensko-Francúzsko, Slovaquie-France od autorskej dvojice Claude Baláža a Daniela Compagnona, ktorá vyšla s finančnou podporou Ministerstva obrany SR dopĺňa poznatky o vzájomných vzťahoch týchto dvoch krajín. Tieto boli vždy dobré a dejiny krajín sa neraz vzájomne prelínali. Autori v úvode knihy upozorňujú, že osobitú kapitolu vo vzájomných vzťahoch tvorí imigrácia Slovákov do Francúzska, ktorá sa najmä v medzivojnovom období uskutočňovala na základe spoločnej medzštátnej zmluvy o imigrácii. Okrem textu sa v nej nachádzajú aj historické fotografie a dobové dokumenty. Keďže ide o dvojazyčnú publikáciu (slovenský text sprevádza francúzsky preklad), autori veria, že si svojich čitateľov nájde tak medzi Slovákami, ako aj vo Francúzsku, kde bude distribuovaná polovica z jej tisícového nákladu. V súčasnosti na území Francúzska žije okolo 15 000 osôb slovenského pôvodu.

(buj)